

*Doamne, Isuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine, păcătosul.*

Acest număr al revistei este ilustrat cu bisericuțe (biserici în miniatură) construite de *Dumitru Constantin* din Făgăraș (pag. 8, 31, 39, 67, 102, 129, 168)

Interviu cu Dumnezeu

Octavian Paler

- Ai vrea să-Mi iei un interviu, deci... zise Dumnezeu.

- Dacă ai timp... i-am răspuns.

Dumnezeu a zâmbit.

- Timpul Meu este eternitatea... Ce întrebări ai vrea să-Mi pui?

- Ce Te surprinde cel mai mult la oameni?

Dumnezeu mi-a răspuns:

- Faptul că se plictisesc de copilărie, se grăbesc să crească, apoi tânjesc iar să fie copii; că își pierd sănătatea pentru a face bani, iar apoi își pierd banii pentru a-și recăpăta sănătatea. Faptul că se gândesc cu teamă la viitor și uită prezentul, iar astfel nu trăiesc nici prezentul nici viitorul; că trăiesc ca și cum nu ar muri niciodată și mor ca și cum nu ar fi trăit.

Dumnezeu mi-a luat mâna și am stat tăcuți un timp. Apoi am întrebat:

- Ca Părinte, care ar fi câteva dintre lecțiile de viață pe care ai dori să le învețe copiii Tăi?

- Să învețe că durează doar câteva secunde să deschidă răni profunde în inima celor pe care îi iubesc, și că durează mai mulți ani pentru ca acestea să se vindece; să învețe că un om bogat nu este acela care are cel mai mult, ci acela care are nevoie de cel mai puțin; să învețe că există oameni care îi iubesc, dar pur și simplu încă nu știu să-și exprime sentimentele; să învețe că doi oameni se pot uita la același lucru și că pot să-l vadă în mod diferit; să învețe că nu este suficient să-i ierte pe ceilalți și că, de asemenea, trebuie să se ierte pe ei înșiși.

- Mulțumesc pentru timpul acordat... am zis umil. Ar mai fi ceva: ce ai dori ca oamenii să știe?

Dumnezeu m-a privit zâmbind și a spus:

- Doar faptul că sunt aici, întotdeauna...

*Poruncă nouă vă dau vouă:
să vă iubiți unul pe altul* (In. 13, 34)

CUPRINS

Porunca Iubirii apare cu binecuvântarea **Arhiepiscopiei Sibiului**

C A L E A A D E V Ă R U L V I A T A	Interviu cu Dumnezeu - Octavian Paler	3	C R E D I N T A N Ă D E J D E A D R A G O S T E A
	Avem timp... să învățăm - Octavian Paler	6	
	Valeriu Gafencu sau „Ce aproape de noi este fericirea!” - Stoia Sorin	9	
	Calea spre fericire - scrisori trimise din închisoare celor dragi - Studentul Valeriu Gafencu	12	
	Studentul Valeriu Gafencu - Sfântul închisorilor - Frăția Sfântul Herman de Alaska	32	
	Fiecare clipă de suferință ne apropie de Hristos ...	38	
	Ortodoxia si duhul lumii în care trăim - Pr. Prof Ilie Moldovan	40	
	Îmbrăcămintea sexy și dreptatea	61	
	Disperat după muzică house și pornografie - interviu cu D.Ș.	62	
	Avortul și eutanasia în concepția B.O.R.	68	
	Despre gândirea teologică și acțiunea socială a Bisericii în lumea contemporană - Drd. Stelian Gomboș	75	
	Unitatea Bisericii și primatul papal - Mitropolitul Serafim	87	
	Ortodoxia secolului XXI - Interviu cu Patriarhul Rusiei	97	
	Mitropolitul Nicolae Bălan - 50 de ani - Fabian Seiche	103	

CUPRINS *(continuare)*

Comunicate de presă, Hotărâri ale Sfântului Sinod	107
Biserica secretă a Maicii Domnului! Secta lui Dogaru	
hirotonește femeii și face sfinți - Ioana Vintilă . . .	115
Constantin Dogaru – prooroc mincinos al vremurilor	
noastre	
<i>- Pr. Lucian Grigore . . .</i>	<i>120</i>
Dragostea se va răci	<i>- Avva Pamvo 127</i>
Va fi strâmtorare mare!	<i>- Părintele Iustin Pârvu 128</i>
Complotul lingvistic al mișcării feministe	
<i>- Susan J. Benofy și Helen Hull Hitchcock . . .</i>	<i>130</i>
 Ce învățăm la Sfânta Liturghie? - Arhim. Teofil Părăian	150
Resurse supranaturale pentru ... a iubi - Pr. Florin Moldovan	163
Dragostea creștină, temelia vieții duhovnicești	
<i>- Lenuța Dolinski</i>	<i>169</i>
Rezultatele concursului de poezie creștină	
“Cer nou – Pământ nou” (ediția 2005)	171
Crăciun fără mama - Preot Costică Moroianu.	177
Satul dorurilor mele - Preot Costică Moroianu.	180
La fântâna îngerilor - Preot Costică Moroianu.	183
O prietenie adevărată - Preot Costică Moroianu.	185
 Abonamente. Difuzare. Publicitate	194
Cartea ortodoxă prin poștă	195

Pace fie, cititorule!

Avem timp... să învățăm

Octavian Paler

Avem timp pentru toate:

Să dormim, să alergăm în dreapta și-n stânga,
Să regretăm c-am greșit și să greșim din nou,
Să-i judecăm pe alții și să ne absolvim pe noi înșine.

Avem timp să citim și să scriem,
Să corectăm ce-am scris, să regretăm ce-am scris,
Avem timp să facem proiecte și să nu le respectăm,
Avem timp să ne facem iluzii și să răscolim prin cenușa lor, mai târziu.

Avem timp pentru ambiții și boli, să învinovățim destinul și amănuntele,
Avem timp să privim norii, reclamele sau un accident oarecare,
Avem timp să ne-alungăm întrebările, să amânăm răspunsurile,
Avem timp să sfârșim un vis și să-l reinventăm,
Avem timp să ne facem prieteni, să-i pierdem,
Avem timp să primim lecții și să le uităm după-aceea,
Avem timp să primim daruri și să nu le-nțelegem.

Avem timp pentru toate.
Nu e timp doar pentru puțină tandrețe.
Când să facem și asta, murim.

Am învățat unele lucruri în viață, pe care vi le împărtășesc și vouă...
Am învățat că nu poți face pe cineva să te iubească.
Tot ce poți face este să fii o persoană iubită, restul... depinde de ceilalți.
Am învățat că oricât mi-ar păsa mie, altora s-ar putea să nu le pese.

Am învățat că durează ani să câștigi încredere și că doar în câteva secunde poți să o pierzi.

Am învățat că nu contează CE ai în viață, ci PE CINE ai.

Am învățat că te descurci și ți-e de folos farmecul cca 15 minute, După aceea, însă, ar fi bine să și știi ceva.

Am învățat că nu trebuie să te compari cu ceea ce pot alții mai bine să facă,

Ci cu ceea ce poți tu să faci.

Am învățat că nu contează ce li se întâmplă oamenilor, ci contează ceea ce pot eu să fac pentru a rezolva.

Am învățat că oricum ai tăia, orice lucru are două fețe.

Am învățat că trebuie să te desparți de cei dragi cu cuvinte calde; s-ar putea să fie ultima oară când îi vezi.

Am învățat că poți continua încă mult timp după ce ai spus că nu mai poți.

Am învățat că eroi sunt cei care fac ce trebuie, când trebuie, indiferent de consecințe.

Am învățat că sunt oameni care te iubesc, dar nu știu s-o arate.

Am învățat că atunci când sunt supărat,

Am dreptul să fiu supărat, dar nu am dreptul să fiu și rău.

Am învățat că prietenia adevărată continuă să existe chiar și la distanță,

iar asta este valabil și pentru iubirea adevărată.

Am învățat că, dacă cineva nu te iubește cum ai vrea tu, nu înseamnă că nu te iubește din tot sufletul.

Am învățat că indiferent cât de bun îți este un prieten, oricum te va răni din când în când, iar tu trebuie să-l ierți pentru asta.

Am învățat că nu este întotdeauna de ajuns să fii iertat de alții, câteodată trebuie să înveți să te ierți pe tine însuși.

Am învățat că indiferent cât de mult suferi,

lumea nu se va opri în loc pentru durerea ta.

Am învățat că trecutul și circumstanțele ți-ar putea

influența personalitatea, dar că tu ești cel responsabil pentru ceea ce devii.

Am învățat că, dacă doi oameni se ceartă, nu înseamnă că nu se iubesc

Și nici faptul că nu se ceartă nu dovedește că se iubesc.

Am învățat că, uneori, trebuie să pui persoana pe primul loc și nu faptele sale.

Am învățat că doi oameni pot privi același lucru și pot vedea ceva total diferit.

Am învățat că, indiferent de consecințe, cei care sunt cinstiți cu ei înșiși ajung mai departe în viață.

Am învățat că viața îți poate fi schimbată în câteva ore de către oameni care nici nu te cunosc.

Am învățat că și atunci când crezi că nu mai ai nimic de dat, Când te strigă un prieten vei găsi puterea de a-l ajuta.

Am învățat că scrisul, ca și vorbitul, poate liniști durerile sufletești.

Am învățat că oamenii la care ții cel mai mult îți sunt luați prea repede...

Am învățat că este prea greu să-ți dai seama unde să tragi linie, între a fi amabil (a nu răni oamenii) și a-ți susține părerile.

Am învățat să iubesc ca să pot
să fiu iubit!

Biserica din Bărcut în
miniatură, realizată de **Dumitru
Constantin**

Valeriu Gafencu
sau
Ce aproape de noi este fericirea!
Stoia Sorin

Să fii refugiat din Basarabia și despărțit de familie, să fii condamnat pe motive politice la 25 ani închisoare la vârsta de 20 ani, să-ți vezi sfârșitul vieții pământești că se apropie după 11 ani de temniță și să poți afirma că ești un om fericit, pentru cei mai mulți dintre noi pare cu neputință.

Aceasta se poate prin credință. Prin credință, suferința se transformă în bucurie. Viața lui Valeriu Gafencu ne arată aceasta.

Faptul că Valeriu a descoperit calea spre fericire reiese din scrisorile trimise celor dragi din care am extras aceste sfaturi prin bunăvoința d-nei Eleonora Colgiu, sora lui Valeriu și a d-lui Neculai Trifoiu, coordonatorul cărții “Studentul Valeriu Gafencu – Sfântul Închisorilor din România” în care au fost publicate aceste scrisori.

Revelația fericirii trăită de Valeriu în infernul închisorilor, este o lecție din care noi, care trăim în libertate, să învățăm că nu mai avem dreptul să ne plângem de nimic când fericirea este la îndemâna oricui – Iisus Hristos, credința în cuvântul Său, ascultarea poruncilor Sale, urmarea virtuților Sale. Aceasta este viața fericită. Restul e deșertăciune.

Scrisorile trimise de Valeriu reprezintă și un “îndreptar pentru spovedanie” pentru curățirea cugetului de patimi și păcate, aceasta fiind principala condiție pentru dobândirea fericirii. Cea mai fericită zi din viață este ziua când îți iartă Dumnezeu păcatele printr-o spovedanie sinceră și când te împărtășești cu Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos care s-a jertfit pentru păcatele noastre.

Sfaturile date prin scrisorile trimise celor trei surori mai mici și mamei sale, Valeriu le împărtășește cu drag tuturor oamenilor, pentru că a iubit pe toți oamenii și tot ce este creatură a lui

Dumnezeu. Valeriu a dat deplină libertate, ca toate mărturisirile sale intime, să fie citite de toți cei dragi lui, care sunt toți oamenii. Deschiderea sufletului în fața noastră, păcatele cu care s-a luptat toată viața un om care n-a săvârșit păcate, ne obligă pe noi la un examen de conștiință foarte amănunțit, la ascultarea glasului cugetului nostru: “să trăim în adevăr, să ne smulgem din păcat, să sacrificăm totul pentru Hristos, pentru adevăr. Numai așa ne putem mântui, ne putem câștiga fericirea”.

Ce aproape de noi este fericirea! Noi cei ce trăim în libertate nu o vedem. Valeriu ne îndeamnă: *“căutați fericirea în sufletele voastre. Nu o căutați în afara voastră. Să nu așteptați fericirea să vină din altă parte, decât dinlăuntrul vostru, din sufletul vostru, unde sălășluiește Domnul Iubirii, Hristos. Dacă veți aștepta fericirea din afara voastră, veți trăi decepții peste decepții și niciodată nu o veți atinge”*.

Sfaturile pe care Valeriu le-a dat celor dragi pentru ca urmându-le să dobândească fericirea, sunt universal valabile, iar dacă cei mai mulți oameni le-ar urma ar fi mult mai multă bunătate și înțelegere în lume iar Dumnezeu nu ar mai îngădui să se întâmple atâtea nenorociri. Ce bine ar fi dacă aceste sfaturi le-ar înțelege cât mai mulți oameni; ce mult s-ar folosi de ele: cei credincioși și-ar întări credința iar cei care nu L-au descoperit încă pe Dumnezeu și pe Fiul Său Iisus Hristos și care nu cunosc adevărata fericire ar putea descoperi sensul vieții, ar învia din moartea sufletului, care este mai grea decât moartea trupului.

Am citit multe cărți de învățătură creștină și am ascultat multe predici care mi-au luminat mintea pentru descoperirea adevărului, dar atât de convingător arătată calea spre fericire ca în scrisorile lui Valeriu Gafencu nu am întâlnit până acum. Poate această convingere izvorăște la gândul că aceste scrisori sunt trimise dintr-o altă lume, dintr-o lume plină de suferințe ale trupului și ale sufletului, din iadul celor mai grele închisori, unde sufletul se purifică de toate păcatele, de cele pe care le-ai făcut și de cele pe care îți închipui că le-ai fi putut face.

Căile pe care Valeriu le arată cu multă convingere pentru obținerea fericirii și pentru dobândirea liniștii sufletului, care au fost trăite intens și nu le știe din cele citite sau auzite sunt numeroase: păstrarea curăteniei sufletului, cunoașterea adevărului evanghelic, apropierea cât mai mult a inimilor de cuvântul Mântuitorului Iisus Hristos, rugăciunea necontenită, postul, milostenia, iubirea pentru toată lumea, lăsarea în voia lui Dumnezeu, răbdarea suferințelor, smerenia, sinceritatea față de Dumnezeu, față de aproapele și față de noi înșine, citirea cărților sfinte.

Credința sinceră și ocrotirea Bunului Dumnezeu a făcut ca Valeriu nu numai să nu aibă nevoie de compătimirea și încurajarea celor din afară, ci el să încurajeze și să ajute să răzbească în viață pe cei care trăiau în libertate. Valeriu nu era îngrijorat de soarta celor dragi pentru că îi știa curați la suflet, cu credință-n Dumnezeu și cu dragoste pentru toată lumea. O! ...dacă am putea să spunem și despre tinerii din ziua de azi aceste lucruri. Cât de mulți părinți fericiți ar fi și nu ar mai fi îngrijorați de soarta lor, pentru că i-ar ști pe calea cea bună fiind ocroțiți de Dumnezeu.

Valeriu Gafencu s-a născut la 24 ianuarie 1921 în localitatea Sângerei, județul Bălți din Basarabia. A urmat școala primară la Sângerei, iar cursurile secundare la Liceul "Ion Creangă" din Bălți, între anii 1932-1940. Absolvind liceul în vara anului 1940, la doar câteva zile după bacalaureat, a intervenit uraganul ocupației sovietice. Valeriu a reușit cu greu să treacă Prutul, a ajuns la Iași, lăsându-și părinții și surorile sub ocupație, despărțindu-se, nu știa că definitiv, de tatăl său care, în toamnă, a fost ridicat și dus în Siberia, unde și-a sfârșit viața nu se știe când.

Valeriu Gafencu devine student al Facultății de Drept a Universității din Iași în anul 1940. În anul 1941 a fost condamnat pe motive politice la 25 ani muncă silnică. Din anul 1941 până în anul 1949 Valeriu s-a nevoit în cea mai grea închisoare din țară, cea de la Aiud. În anul 1949, fiind bolnav de TBC a fost transferat în penitenciarul-sanatoriu Tg. Ocna, de unde în ziua de 18 februarie 1952, sufletul său s-a înălțat la Cer unde s-a întâlnit cu Mântuitorul, pe care L-a iubit toată viața.

Calea spre fericire

Studentul Valeriu Gafencu

- scrisori trimise din închisoare celor dragi -

✝ Rugați-vă lui Dumnezeu și credeți nelimitat. Eu sunt mulțumit sufletește și împăcat cu mine însumi. Nu vă mint. E realitatea sufletului meu, care și-a găsit pacea în înțelepciunea și ajutorul Atotputernicului Dumnezeu. Cred că numai în adevărul evanghelic își poate găsi omul liniștea de suflet. Dragile mele surori, vă rog păziți-vă de păcat, trăindu-vă viața în curățenie! Numai așa veți birui în viață. (*Aiud, 3 iulie 1942*)

✝ Vă doresc din suflet tot binele și fericirea! Fiți cuminți și păstrați-vă cât mai curate, căci curățenia sufletească e cea mai scumpă comoară. Apropiați-vă cât mai mult inimile de Dumnezeu, de cuvântul Mântuitorului nostru Iisus Hristos, căci de la El și numai de la El, ne vine tuturor mântuirea. (*Aiud, 1 sept. 1942*)

✝ Singur Dumnezeu mă înțelege pe deplin și pe El, spre marea mea mulțumire sufletească, îl simt veșnic lângă mine, ocrotindu-mă și luminându-mi Calea. Cât sunt de fericit când simt vibrând spiritul creștin, voi poate niciodată nu veți putea înțelege.

Mi-apare foarte frumos în minte un fragment din „Iisus, fiul lui Sirah”: “Dacă și-ar retrace Dumnezeu suflarea, într-o clipă ne-ar preface pe toți în pulbere”. Cât adevăr și cât de puțini sunt cei ce-l înțeleg. Nu mai vorbesc de numărul extrem de redus al celor care îl trăiesc! În viața aceasta credința e totul. De aceea, omul fără credință e mort. (*Aiud, 14 octombrie 1942*)

✝ Eu sunt sănătos și cu puteri sufletești neobișnuit de mari. După cum îți spuneam și-n alte rânduri, faptul că am ajuns a înțelege și a trăi chiar spiritul creștin, m-a făcut să mă simt mulțumit, ca trezit dintr-un mormânt. La aceasta a contribuit în cea mai mare măsură singurătatea vieții pe care-o duc, ca și înfrânarea firească de la tot

ce constituie lumesc, aproape.

Mi-nchipui uneori, că într-o viață obișnuită, normală, n-aș fi putut ajunge niciodată la o asemenea revoluție spirituală. (*Aiud, 1 noiembrie 1942*)

✝ Fi-ți cumiști și păstrați-vă curățenia sufletelor, căci sufletul e scânteia divină ce s-a sălășluit în noi. De aceea, nu avem dreptul să-l pângărim. De veți trăi în curățenie sufletească, va veni ziua când veți auzi în voi, glasul conștiinței, al adevărului, îndemnându-vă să săvârșiți numai fapte bune și iubite de Dumnezeu! Atunci veți trăi suprema fericire. Altfel, viața vă va apare ca un calvar fără sens.

Luptă-te cu tine, înfruntă cu seninătate toate greutățile vieții prezente și nu te plânge de suferință; cu atât mai mult, cu cât azi aproape nu există familie care să nu fi încercat cele mai crunte dureri. (*Aiud, 10 decembrie 1942*)

✝ Viața mea e tristă oarecum, dar asta singur mi-am ales-o. Sufletește sunt mulțumit, deoarece Dumnezeu e lângă mine, întotdeauna. Uneori lăcrimez singur de dor. (*Aiud, 10 martie 1943*)

Viața asta e atât de scurtă! și noi trecem prin ea întocmai ca niște fulgi.

Noi ne vom regăsi cu toții în căminul mult iubit, cu un dar neprețuit: Iubirea în Duhul lui Hristos. Toate se petrec cu rost. Roagă-te mamă bunului nostru Mântuitor. El ne va ferici, împlinindu-ne sensul vieții. (*Aiud, 12 mai 1943*)

✝ Trăiesc fericirea de a fi înțeles sensul înalt al Vieții – cărarea luminoasă ce urcă spre cer. Fără Hristos, Dumnezeul nostru, viața ar fi o totală zădărnici, cu un singur scop: de a suferi fără nici o nădejde. De aici, de unde se pot vedea clar orizonturile vieții, și unde trăiesc o continuă purificare de suflet, cu un scop precis: mântuirea – calea ce duce spre Înviere; te rog pe tine, ca și pe surorile mele scumpe, să-ți păstrezi curățenia care e cea mai scumpă comoară.

Îmi am sufletul curat și-ți pot mărturisi că e cea mai mare fericire și limită a vieții mele. (*Aiud, 12 mai 1943*)

✝ Păstrați-vă curățenia sufletească, purtați-vă cu multă demnitate și eleganță, răbdați aceste grele încercări, care-și au rostul lor, de la Dumnezeu, și rugați-vă neconținut. Fetele curate, de neam bun, cu ținută demnă - cu valoare sufletească în general – întotdeauna vor fi căutate. *(Aiud, 25 iulie 1943)*

✝ Sunt sănătos și mă gândesc întruna la voi, dragii mei, la toate încercările prin care a trebuit să treceți, spre a vă da seama de deșertăciunea acestei lumi, de ajutorul și dragostea lui Dumnezeu, de Viața Veșnică, pe care noi o putem câștiga cu mila Domnului, dacă ne vom trăi viața în iubire curată, fapte bune și rugăciune.

Viața e un dar de la Dumnezeu, și noi trebuie să știm a o trăi în chipul cel mai vrednic. Să ne curățăm de păcate, care ne urmăresc la tot pasul, să fim cu iubire față de semenii noștri, să ajutăm, să răspundem la rău prin bine și la ură prin dragoste, să ne mărturisim păcatele și să luăm temeinic hotărârea de a nu le mai săvârși.

Iată, a venit și postul Crăciunului. Pregătiți-vă sufletește pentru această mare sărbătoare creștină, prin post și rugăciune și nu uitați milostenia pentru cei săraci și lipsiți, căci milostenia acoperă o mulțime de păcate. Așa că, faceți această faptă măreață, ca la Sfintele Sărbători să dați la câte un sărac, lipsit de ajutor, ba o pâine, ba o prăjitură, ba un bănuț, că mult vă va răsplăti Dumnezeu și în viața aceasta și în viața viitoare.

Mie îmi pare tare bine că voi înțelegeți această lume. Mi-aduc aminte că, încă în sat, îi mai ajutați din când în când și pe ȝigani și pe nevoiașii de pe la noi! Știți voi ce înseamnă lucrul acesta!?

Fericirea este sensul întregii noastre vieți.

Și eu vă mărturisesc azi, după ani de suferință, meditație și frământări, cu viață aspră, că Viața nu are nici un sens fără Hristos! Că toate alergările noastre, fără Iisus sunt deșertăciune și goană după vânt! De aceea, să căutăm ca prin modul nostru de trăire să-l câștigăm pe Mântuitorul în inimile noastre.

Numaidecât să vă spovediți și împărtășiți. Să faceți o spovedanie cât mai serioasă și mai adâncă. Să luați hotărârea

de a vă lepăda de păcate, să duceți lupta cu răul inimii voastre, înclinate a-i judeca și condamna pe alții pentru faptele lor, când noi înșine săvârșim aceleași păcate. Vă rog foarte mult, grijiți-vă de suflet.

Pe Emil, creșteți-l în iubire de Dumnezeu. Învățați-l să se roage, să cânte cântece creștine, să se poarte cu dragoste și nevinovăție. El e un copil curat și nevinovat la suflet. Și eu mă stăruiesc să devin prunc la suflet, ca și el. Voi, ca părinți, aveți o mare răspundere. Anume, aceea de a-i da o educație creștină, a-l crește în cea mai mare curățenie, a-l îngriji și a-i face Viața cu adevărat fericită, printr-o trăire curată a Domnului nostru Iisus Hristos. Iubiți-vă voi și iubiți pe toata lumea. Purtați-vă cu toți așa cum vă purtați cu proprii voștri frați și surori. Și Dumnezeu, care vede toate, vă va răsplăti însutit. *(Aiud, 22 noiembrie 1943)*

✠ Câte inimi îndreptate către tine, Doamne, dornice de o viață nouă în care să plutească pacea, armonia și dragostea creștină. Am trăit cu sufletul între voi aceste sărbători. Fiecare clipă - o zi duiosă de vacanță. Fiecare zi - o viață fericită! Cu bucurii noi, izvorâte din adâncurile ființei mele, renăscute prin harul Domnului Iisus Hristos.

Sunt sănătos și mulțumit. Rog pe Bunul Dumnezeu să-mi dea puțința în viață de a face binele pe care sufletul meu dorește să-l facă în lume. E cea mai mare hotărâre și dorință a vieții mele. Cred că acesta e și sensul trăirii omului: să iubești toată creatura lui Dumnezeu și să faci bine.

Socot că e un mare dar de la Dumnezeu acela de a face bine în viață.

Cât sunt de fericit. Sufletul meu nu poate să exprime în cuvinte ceea ce simte. Să fii pătruns de conștiința nimicniciei tale ca om - în fața lui Dumnezeu - și să te ridici prin puterea credinței și a iubirii pe culmile cele mai înalte ale Idealului! Așa pășesc în al douăzecișipatrilea an al vieții mele. Cu credința în Dumnezeu și cu dragoste nesfârșită pentru voi toți ai mei, pentru tot neamul românesc, pentru cei buni și cei răi, pentru

cei drepti și pentru cei

păcătoși. Rog pe Atotputernicul Dumnezeu să mă ajute.

Dumnezeu să-i ocrotească în toate, dăruindu-le un cuget senin și o inimă creștină. *(Aiud, 10 ianuarie 1944)*

✝ Trăiți viața simplă și nu uitați: esențialul în viață este curățenia sufletească și trupească. *(Aiud, 5 octombrie 1944)*

✝ Doresc, iubii mei, să știți a alege din suferință tot ceea ce este mai de folos vieții sufletești, în sensul desăvârșirii creștine. *(Aiud, 10 decembrie 1944)*

✝ Aici viața e mai ușoară, iar bună-voința și dragostea fraților ardeleni o veți întâlni în tot locul, ca expresie a unei suferințe comune, din care a rezultat o adâncă înțelegere a durerii. *(Aiud, 25 ianuarie 1945)*

✝ Atâta timp cât Dumnezeu veghează asupra lumii, nici un rău nu va putea zdruncina fondul moral și adânc creștin al sufletelor curate și însuflețite de dragoste nemărginită pentru adevăr și aproapele. Suferința oricât de grea ne-ar fi ea, nu-și are alt sens decât purificarea interioară a sufletului dornic de mântuire și pregătirea aceluia ce, cu toată inima, dorește să realizeze fericirea.

Ah, ce bine ar fi dacă voi ați înțelege sensul mare al vieții, al suferinței, al umilinței... Doamne! Să știu că sunteți pregătite sufletește să primiți cele mai grele lovituri, în credința că, dincolo de această viață trecătoare există o altă Viață veșnică, fericită, o patrie cerească fără hotar și care merită orice jertfă, fie ea oricât de mare! Că acolo ne vom întâlni toți și că nimeni nu ne va mai putea despărți vreodată!

Înțelegeți voi oare aceste realități pe care vi le mărturisesc azi?

Mi-i dor de voi. Un dor mare, viu... atâta de viu, încât uneori mă pierd în visuri, vă văd lângă mine, frumoase la chip și la suflet, senine, duioase, vrednice de suferințele pe care le-ați încercat. Și, orice s-ar întâmpla, vă voi purta în inima mea cu o iubire nestinsă, care nu cunoaște nici o limită!

Esențialul este ca voi să trăiți o viață curată. Lăsați-vă în voia lui Dumnezeu, căci El ne îngrijește în modul cel mai bun.

Vă spun aceste lucruri, pentru că eu însumi le-am trăit și constatat, în viața mea plină de iubire ...de zbucium.

Sunt un om fericit, atât de fericit încât aş vrea să strig în gura mare, să audă toată lumea strigătul meu, să ajungă fericirea mea până la Cer! (*Aiud, 10 februarie 1945*)

✝ Stau și mă gândesc mereu, la viața asta trecătoare. Ce suntem noi decât simpli trecători către o Patrie Cerească, eternă. Trecem prin viață pentru a ne purifica interiorul, a ne reînnoi în Duhul Domnului nostru Iisus Hristos – prin Iubire – pentru a ne învrednici de fericirea eternă. Toate durerile pe care le încercăm au ca unic sens, curățirea sufletului, recunoașterea neputinței noastre în fața lui Dumnezeu, smerenia prin care ne putem regăsi, reînnoi în duhul Iubirii. Căci toți suntem fii ai aceluiași Părinte, care ne iubește, dorindu-ne binele cel mai mare, fericirea eternă. Și câtă supărare din partea noastră. Privim nepăsători, ne mărginim la o viață de griji ale acestei vieți trupești, căutăm comoditatea și liniștea în această lume și uităm cu totul de suflet. Când se întâmplă de ne trimite Dumnezeu și câte un necaz greu, ne răzvrătim și ne îndepărtăm de Dăruitor. Dar Domnul e bun. Cum ne întoarcem către Sine, ne primește cu brațele deschise, cu dragoste nemărginită.

Toată lumea e plină de fii risipitori. Sunt atât de mulțumit că Bunul Dumnezeu mi-a trimis această încercare, căci mi s-a luminat și mie cărarea Vieții și, pe această cale stăruind, mi-am găsit cea mai frumoasă liniște și seninătate lăuntrică.

Iată, am intrat și în Postul Mare. Rog din toată inima pe ai mei, să se pregătească sufletește pentru primirea Patimilor și a Învierii Domnului. Bucuria cea mai mare pe care mi-o pot aduce ai mei, este aceea de a-i ști curați la suflet, trăind o viață cât mai simplă și mai virtuoasă, cu gândul la Dumnezeu.

Să cultivi iubirea prin rugăciune și fapte bune. Trăind viață creștină, Dumnezeu îi va ocroti în toată vremea și ei vor simți harul Domnului revărsându-se în inimile lor. (*Aiud, 20 martie 1945*)

✝ Dar, să fim liniștiți și împăcați cu viața așa cum ne-a dăruit-o Dumnezeu, căci este spre fericirea noastră. Trăiți în

curățenie de inimă, sinceri față de Dumnezeu, aproapele și voi înșivă. Toate au un sens; noi nu avem decât datoria de a alege între Bine și Rău... Viață și Moarte... Să ne găsim cărarea vieții care ne duce spre înviere și să stăruim cu smerenie și răbdare. (*Aiud, 10 aprilie 1945*)

✙ Meditați în chipul cel mai serios. În fața fiecăruia stă mormântul. Trecem prin Viață ca niște simpli călători, către Patria Cerească. După felul cum vom trăi aici, pe pământ, așa ne va fi dincolo: suferință sau fericire eternă! Nu căutați să vă îmbâcsiți mintea cu felurite cunoștințe inutile din această lume, căci asta nu zidește sufletul cu nimic.

“Și ce-ți va folosi ție să cunoști toate lucrurile lumii acesteia, când însăși lumea aceasta este trecătoare?”, spune, atât de frumos, Toma de Kempis, în Urmarea lui Hristos. Nu cunoștințe multe ni se cer nouă, ci virtuți și fapte bune.

Vă vorbesc în modul cel mai serios: faceți-vă un examen de conștiință cât mai amănunțit. Cercetați-vă bine viața. Adânciți-vă în interiorul ființei voastre și cunoașteți-vă pe voi înșivă, cu toate păcatele și greșelile săvârșite în viață. Scrieți-le și duceți-vă în fața preotului (duhovnicului) și le mărturișiți. Niciodată nu e prea târziu. Dar nu amânați nici măcar cu o singură zi. Vă vorbesc ca fiu și ca frate al vostru, cu toată iubirea și încrederea pe care o împărtășesc pentru voi. Vorbesc cu toată convingerea sufletului, nu din cărți, ci din propria-mi trăire, din acești ultimi ani, cei mai serioși și mai însemnați din viața mea, care pentru mine înseamnă totul... dar absolut totul. Mulțumesc din toată inima Bunului Dumnezeu pentru suferința ce mi-a trimis-o. Căci prin suferință mi-am purtat lumina sufletului și am găsit calea Vieții.

Vă rog din suflet citiți Biblia. În fiecare seară, înainte de a vă culca, în jurul mamei, strângeți-vă voi, copile scumpe ale inimii mele, și, cu seninătate, reculegeți-vă câteva momente și citiți câte un capitol din Evanghelie, un capitol din Epistole și câte un psalm. Cu multă evlavie apoi, faceți-vă rugăciunea de seară. E mult mai bine primită de Dumnezeu rugăciunea în comun, pentru că

sufletele toate se întâlnesc în același duh și se înalță spre cer cu multă cucernicie și tărie. Cântați “Tatăl nostru”. Apoi culcați-vă liniștite, după ce, mai întâi, v-ați închinat pernțele.

Ar fi bine să aveți candelă în dormitor. Cu candela aprinsă, în tăcere, fiecare să-și examineze faptele, vorbele și gândurile de peste zi. Imediat ce-ați constatat o greșeală, să v-o mărturișiți cu sinceritate, cerându-vă iertare. Apoi...somn ușor.

Iubiți-vă mult! Mult! Spuneți-vă singure una alteia greșelile, cu dragoste. Ajutați-vă mereu. Iubitele mele, ar fi cel mai mare și mai frumos lucru pe care l-ați realiza: o familie creștină. Orice inimă necăjită să-și găsească mângâierea între voi. (*Aiud, 25 mai 1945*)

✝ Un gând simplu, de iubire, sau o vorbă bună pe care-o adresați unui om necăjit azi, poate valora mai mult decât orice comoară de aur. Gândiți-vă la văduva care aruncă în Vistieria Templului singurii doi bănuți pe care îi are.

Să știți că eu nu sunt îngrijorat de soarta voastră, dintr-un singur motiv: vă știu curate la suflet, cu credință-n Dumnezeu și cu dragoste pentru toată lumea. Aceste mari realități îmi dau siguranța deplină că veți răzbate bine, prin toate încercările ce le veți mai întâmpina în viitor. Priviți lucrurile în adâncime. Nu vedeți voi că Dumnezeu vă trimite diferite încercări, pentru a vă întări credința?! Nu gustați voi, în cele mai grele clipe, dintr-o bucurie izvorâtă din lumea intimă a ființei voastre spirituale?! O fericire nouă, găsită în lacrimi.

Cât de mult aș vrea să fiu în mijlocul vostru, pentru a vă lămuri în calea cea înaltă a Vieții! Să pătrund în intimitatea sufletelor voastre și să deschid larg porțile iubirii ce visează acolo și așteaptă să se reverse în valuri! Să vă văd izbucnind în lacrimi de fericire, îngenuncheate înaintea icoanei lui Hristos, mărturisindu-vă păcatele și mulțumind.

Să ascultați de glasul conștiinței, trăind adevărul cu toată plinătatea sufletului. Vreau să vă știu senine și conștiente de misiunea care o aveți ca ființe vii, în lume: mântuirea. Vreau să vă știu

curate la suflet, o curăție feciorelnică, care să inspire numai iubire, armonie și virtute. Să fiți creștine prin viața voastră. Primiți încercările pe care vi le trimite Dumnezeu, cu toată bucuria inimii, căci Dumnezeu încearcă pe cei pe care-i iubește. În fiecare seară întrebați-vă sincer ce bine ați făcut omenirii.

Scumpă mamă, tare mulțumit aș fi dacă ați citi zilnic “Acatistul Maicii Domnului”. Gândiți-vă că Maica Domnului v-a ajutat și ocrotit întotdeauna, peste tot. *(Aiud, 25 iunie 1945)*

✠ Scumpă Norica, tu îmi ceri câteva sfaturi pe care eu cu dragoste ți le dau. Tu fă-ți educația creștină în familie. Învață-te să fii o gospodină cât mai bună, trăiește o viață de mare curătenie, fă fapte bune și iubește mult, tot ce este creatură a lui Dumnezeu. Simplifică-ți viața cât mai mult, întotdeauna mulțumește-te cu puțin, învață-te a te jertfi pe tine însuși pentru binele aproapelui. Fă bine ori de câte ori se ivește prilejul.

Norica, învață-te a medita, trăiește o viață de rugăciune. Rugăciunea este expresia cea mai curată a iubirii de Dumnezeu și de aproapele. Când vei ajunge să te poți ruga cu adevărat, cu adevărat ai realizat pacea, fericirea. Eu încerc mereu și Bunul Dumnezeu mă ocrotește și-mi dăruiește atâta de mult, încât am ajuns să văd la fiecare pas făcându-se câte o minune. Trebuie să fiu sincer și să recunosc că nu realizez decât foarte puțin, că încă n-am ajuns a mă ruga cu toată inima curățită de griji, păcate și gânduri lumești – căci păcatele mă țin strâns legat de lumea aceasta văzută - dar, scumpă Norica, numai cine a gustat din bucuriile adânci ale sufletului, acela numai le poate înțelege. Am avut momente de închinare în viața mea, când am plâns cu lacrimi nestăvilite, dându-mi seama de zădărnicia și nimicnicia ființei mele omenești, de slava lui Dumnezeu, de iubire. Ei, bine, în aceste lacrimi, izvorâte din adâncul ființei mele îndurerate, am găsit cea mai înaltă și mai curată fericire trăită de mine vreodată! Cât aș fi de fericit s-ajung a realiza o stare continuă de rugăciune! Viața aceasta este cu totul trecătoare. Și tot ceea ce e legat de ea este trecător. Să ne zidim sufletele, să le întărim cu virtuțile creștinești, nu pentru viața aceasta, ci pentru cea viitoare.

Patria noastră cea sfântă și veșnică, unde ne vom regăsi cu toții după moarte, este Cerul. Să stăruim ca în viața aceasta să ne învrednicim prin faptele, vorbele, atitudinea și gândurile noastre, de Cer.

Nu există fericire adevărată decât în Iisus Hristos. Pe aceea căutați de o realizați. Nu vă uitați la felul cum înțelege și trăiește lumea viața. Voi aveți un îndreptar de viață - calea creștină - și după acest îndreptar călăuziți-vă pașii. (*Aiud, 23 septembrie 1945*)

✝ Doresc să le știu curate la suflet și nevinovate. Ca îndreptar de viață să aibă cuvântul Mântuitorului Iisus Hristos.

Citiți Evanghelia și Epistolele. În sfânta Scriptură veți găsi tot, dar absolut tot de care veți avea voi nevoie, ca să câștigați fericirea. Căutați de vă procurați aceste cărți: Biblia, Viețile Sfinților, Patericul și Urmarea lui Iisus - "Oglinda Duhovnicească". Meditați și trăiți adevărul creștin. Cine oglindește prin trăire cuvântul Mântuitorului, a realizat fericirea. Pe acești oameni îi iubesc și-i apreciez total.

Lăsați distracțiile și plăcerile ușoare (ex.: balurile și altele asemenea). Fiți atente la prietenii. Un prieten bun e o comoară. Dar multă grijă, căci atunci când nu știi să-ți găsești mediul potrivit realității tale sufletești, vei avea mult de suferit. Și nu arareori suferința poate lăsa urme dăunătoare atunci când suferi din pricina unor greșeli sau păcate proprii. Trăiți în multă iubire și ajutați cât mai mult. Iubiți natura. În mijlocul naturii vă veți regăsi în toată simplitatea și curăția de suflet. Vreau să vă știu fericite. Și fericirea adevărată nu poate fi decât aceea provenită din trăirea lui Hristos.

Duminica și Sărbătoarea, regulat să mergeți la biserică. Vinerea să postiți. Dacă nu post negru, atunci măcar post simplu. S-apropie postul Crăciunului. Pregătiți-vă bine pentru spovedanie și împărtășanie. Mărturisiți-vă în fața duhovnicului toate păcatele. Vă rog foarte mult, trăiți cele ce vă rog.

Încolo eu îmi petrec timpul meditând, citind cărți sfinte, rugându-mă și lucrând câte ceva, sau în celulă. Mă plimb și iubesc mult. Iubesc tot ce e creație a lui Dumnezeu. Vreau să

contribui cu maximum la realizarea fericirii umane. Mă lupt cu păcatele sufletului meu. Mi-i conștiința activă mereu, stau treaz la orice tresărire de suflet. Suntem responsabili de toate greșelile și păcatele celorlalți semeni ai noștri. Suntem păcătoși! Toți suntem făpturi ale creatorului nostru, Dumnezeu. Să ne iubim unii pe alții, să ne ajutăm cât mai mult și să trăim cu gândul la Dumnezeu. Tot ceea ce facem, s-o facem nu ca pentru oameni, ci ca pentru Hristos. Eu stărui mereu să realizez în mine omul nou, creștinul. Sunt fericit și tare mulțumit sufletește. *(Aiud, 29 octombrie 1945)*

✠ Sunt atât de mulțumit! Trăiesc într-o pace de suflet neobișnuită, pe care mi-o dăruie Iubirea. Sunt conștient de acest dar divin și caut să-l trăiesc. Ce poate fi mai frumos și mai măreț decât a-ți iubi pe părinți, surori, prieteni, rude, pe toți cei dragi ție și pe vrăjmașii tăi! Ce poate fi mai frumos decât a ajunge să-ți dai seama că toată creația lui Dumnezeu ți-e soră, mamă și frate.

Dragii mei, eu sunt un om fericit și mă rog Atotputernicului Dumnezeu să vă ferească și sufletele voastre, înflorindu-vă viața, cu darul neprețuit, al Iubirii.

Rugați-vă lui Dumnezeu. Curățiți-vă de păcate. Meditați adânc și duceți-vă să vă spovediți și împărtășiți-vă numaidecât. Cu dragoste, frică și cutremur apropiați-vă de Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos.

S-apropie Crăciunul. Eu sunt sănătos și cânt cântece de mulțumire și de slavă lui Dumnezeu. Știți că eu mă ocup și cu poezia? Acum am făcut niște cântece de Crăciun și un colind de o frumusețe rară! Tare mult aș vrea să vi le trimit și vouă să le cântați. În felul acesta mă veți simți și mai alături de inimile voastre.

Cât sunt de fericit că vă iubesc atât de mult! Știu că și voi mă iubiți și faceți tot ceea ce vă stă în putință ca să mă știți mulțumit! De-ați ști câtă bucurie mi-aduce iubirea voastră! În situațiile cele mai grele prin care am trecut în viața de închisoare, v-am simțit alături de inima mea, cu iubire și înțelegere întreagă. Nimic nu prețuiește Dumnezeu mai mult, ca jertfele de iubire! El însuși, din iubire pentru noi s-a coborât din cer întrupându-se și s-a

răstignit pentru noi.

Ah! Cât de mult aş vrea ca voi să înţelegeţi şi să trăiţi iubirea lui Hristos! Vă rog din tot sufletul rugaţi-vă şi postiţi. Pregătiţi-vă bine pentru Sfânta Naștere a Domnului.

Să fiţi modele pentru viaţa voastră desăvârşită în dragoste creştină şi nădejde. Trăiţi virtuţile creştine şi toate celelalte bunuri Dumnezeu vi le va da, pe deasupra. *(Aiud, 22 noiembrie 1945)*

✝ Cu multă bucurie-n suflet vă comunic o veste bună: azi i-am făcut un parastas lui Felix. La biserica închisorii, simplă şi umilă, trei preoţi cu inimi tot atât de simple şi plini de bunăvoinţă, au oficiat mai întâi Sfânta Liturghie şi apoi slujba religioasă pentru morţi. Mulţi credincioşi s-au rugat pentru odihna sufletului lui Felix. Sunt atât de mulţumit că Bunul Dumnezeu mi-a ajutat să-mi îndeplinesc acest gând, în condiţiile prezente, atât de grele. Cu atât jertfa de iubire e mai bine primită. Felix e fericit în lumea Veşnicei Iubiri. Rugăciunea e calea cea mai bună spre a ajunge la Dumnezeu şi a-i uşura viaţa fiinţei iubite din lumea eternă. De aceea rugaţi-vă neîncetat. Rugăciunea dumneavoastră se va întâlni cu a mea şi-n felul acesta avem siguranţa că aducem o cât de mică bucurie lui Felix drag. *(Aiud, 24 ianuarie 1946)*

✝ Dumnezeu a voit ca, în chipul cel mai firesc, să creşteţi sufleteşte prin încercările trăite şi...încet...încet...să evoluati în sensul vieţii celei adevărate, Iubirea-Hristos.

Rog din toată inima mea, plină de dragoste pentru voi, să urmaţi cu inima şi cu mintea voastră, pas cu pas, cuvânt cu cuvânt, tot ceea ce vă scriu eu acum.

Alta este viaţa, decât aceea pe care obişnuit, şi-o închipuie oamenii.

Altul este omul însuşi, decât acela ce se închipuie el.

Altul este adevărul, decât acela pe care şi-l închipuie mintea omenească.

De ani de zile vă scriu mereu din temniţă. Şi tot scrisul meu este străbătut de acelaşi fir continuu, de acelaşi adevăr central: Hristos, viaţa veşnică.

Fără îndoială, că de cele mai multe ori, trăind în realitatea întunecată și întinată de păcat, furați fiind de vârtejul vieții, v-ați întrebat: Ce-i cu Valea nostru scump, de ne scrie mereu...mereu același lucru, conștiința păcatului, iubire...Hristos?

Vreau să fiu sincer și deschis, până în cele mai adânci fibre ale sufletului. Nu mi-am făcut niciodată iluzii, în ceea ce privește modul vostru de a privi viața, zbuciumul trăit în acești ultimi ani mai ales, pe mine.

Este de ajuns să vă gândiți că am trăit aproape trei ani, zi de zi, încuiat toată ziua într-o celulă, înconjurat de patru ziduri, singur, cu o singură deschizătură, geamul, și acela cu gratii. Ei bine, prin acea deschizătură, geamul, privirea mea nu se putea îndrepta decât într-o singură direcție: Sus, spre Cer. În această îndelungată perioadă, în care la plimbare nu puteam merge, decât o oră și jumătate pe zi, n-am făcut nimic altceva, decât să mă rog, să meditez și să citesc. Foarte arareori am putut vorbi cu cineva. Condițiunile de viață materială în care am trăit, au fost dintre cele mai grele.

Cu primul pas pe care l-am făcut în viața de închisoare, mi-am pus întrebarea: "Pentru ce am fost eu închis?!". Pe planul vieții sociale, privind relațiile mele cu lumea în care am trăit întotdeauna am fost privit ca fiind foarte bun, un exemplu de conduită onestă și curată. Atât în liceu, cât mai ales în Universitate, unde nivelul vieții morale e mai scăzut, toată lumea, profesori, colegi și mai ales prieteni, vedeau în mine un model de viață curată, un tip de om nou, care se menținea într-o viață morală, abstinentă, cu toată hotărârea și dârzenia. Politicos și corect în atitudine, elegant în ținută, bun la studii, mi se dădeau întotdeauna, cele mai frumoase calificative. Dacă intram în conflict cu cineva, era numai pentru adevăr.

Ei bine, dacă așa stau lucrurile, pentru ce am fost eu adus în temniță, singur, departe de zgomotul lumii, departe de atâtea și atâtea ispite? Și am trăit cele mai mari frământări. Am citit mult, am meditat și mai mult. ...m-am rugat. Ce este viața?

După mult zbucium, după multă durere trăită, paharul suferințelor mi se umpluse, a venit o zi sfântă, în iunie

1943... Câteva ore-n șir, cu toată stăruința sufletului, îl rugasem pe Dumnezeu să-mi dăruiască lumină. Și, deodată, în timpul rugii mele fierbinți, am căzut în genunchi, cu inima plină de lacrimi, cu ochii uzi de lacrimi. Un hohot prelung de plâns. La această dată îmi pierdusem toată încrederea în oameni. Suferisem într-un chip îngrozitor. Îmi dădeam perfect de bine seama că mă găseam într-un adevăr. Pentru ce dar sufeream?!

Din tot sufletul meu plin de elan, rămăsese întreagă Iubirea. Și-mi pierdusem încrederea în sinceritatea omului, în bunătatea lui, dar iubeam. Nimeni nu mă înțelegea. În plânsetul meu prelung, revărsat în valuri de lacrimi, am început să bat mătăanii. Și deodată... O minune! Ce mare ești Tu, Doamne! Mi-am văzut sufletul meu plin de păcate, rădăcina tuturor păcatelor omenești am găsit-o în mine. Vai, atâtea păcate... Și ochiul sufletului meu, împietrit de mândrie, nu le vedea.

Ce mare e Dumnezeu! Văzându-mi toate păcatele, am simțit nevoia de a le striga în gura mare, de a mă lepăda de ele! și o pace adâncă, un val sublim de lumină și dragoste mi s-a așezat în inimă! Imediat cum s-a deschis ușa, am ieșit vijelios din celulă și m-am dus la ființele care știam că mă iubesc cel mai mult și la cei care mă urau și care greșiseră cel mai mult față de mine și le-am mărturisit deschis: *“Sunt cel mai păcătos om. Nu merit încrederea ultimului om dintre oameni. Sunt fericit”!* Toți au rămas uimiți, înmărmuriți. Unii m-au privit cu dispreț, alții m-au privit cu indiferență, unii m-au privit cu iubirea pe care ei înșiși nu și-o puteau explica.. un singur om mi-a spus: *“Meriți să fii sărutat”!* Dar eu am fugit repede în celula mea, mi-am trântit capul în perină și...mi-am continuat plânsul... mulțumind și slăvind pe Dumnezeu.

La data aceea atitudinea mea era ceva cu totul neînțeles. Oamenii, împietriți de păcate, trăiau departe de propria lor realitate sufletească. Mai târziu... Câți nu m-au fericit pe mine, câți nu mi-au mulțumit pentru iubirea și sinceritatea mea, care i-a salvat și pe ei?! În aceste momente, sufletul lui

Nelu era lângă mine. Și sufletul

lui Felix era lângă mine.

Ah! Dar ce să vă spun! Niciodată nu simțisem mai mult dragostea Mântuitorului revărsându-se în inima mea (mai mult) ca atunci. De la acea dată, când mi-am văzut toate păcatele sufletului meu, cu fapta, cu vorba sau cu gândul, am început să lupt împotriva păcatului, conștient. De-ați ști voi ce grea luptă este războiul cu păcatul?!

Atunci mi-am dat seama că Dumnezeu în iubirea lui nemărginită pentru mine, m-a păzit de cele mai mari păcate cu faptă. De exemplu: în timpul când eram în liceu, am iubit o fată. În iubirea mea aș fi căzut cu ea în păcat, dacă n-ar fi intervenit puterea lui Dumnezeu, care să-i dea suficientă tărie sufletească fetei, care și ea mă iubea foarte mult, și, în felul acesta, amândoi, să fim salvați de păcat.

Dar, dragii mei, aici în închisoare, când am înțeles cuvântul Mântuitorului care spune, că chiar dacă numai te-ai uitat la o femeie și a-i poftit-o în inima ta ai și săvârșit păcatul curviei, am înțeles, că eu am păcătuit. Așadar, ca să fiu dezlegat de acest păcat, a trebuit să mă duc în fața preotului duhovnicesc și să mă mărturisesc: am curvit, am greșit.

Lucrurile pe care vi le mărturisesc acum, vă cutremură poate, dar este de datoria mea sufletească a face aceste mărturisiri pentru pacea mea și pentru fericirea voastră. Vreau să știți că nu numai aici, dar chiar când eram afară, am luptat foarte mult împotriva păcatului. Trebuie să mărturisesc că am avut și momente de cădere, dintre care, două momente (unul în clasa a V-a, altul în cl. a VIII-a), căderi pe care le-aș fi putut evita cu siguranță, dacă aș fi avut o serioasă educație creștină, și dacă nu mă lăsam influențat de prietenii cei mai buni, dacă luptam mai mult cu neputința firii acesteia pământești. Este adevărat că aceste două căderi, datorită naturii sufletului meu, închinată spre curățenie și moralitate, n-au putut fi desăvârșit împlinite, căci scârba de păcat m-a făcut să-mi fie rușine de mine însumi, dacă de Dumnezeu nu-mi era rușine la acea dată și apoi am avut mari remușcări și regrete, totuși trebuie să

recunosc că am fost slab. Nu vă puteți voi închipui cât de greșită și de superficială este educația ce ni se dă nouă în școli. În clasa a VIII-a, frământat de problemele tinereții i-am mărturisit lui Tuța gândurile mele. Dintre toți prietenii mei, atât din liceu cât, mai târziu, din Facultate, eram întotdeauna cel mai puternic partizan al abstinencei în relațiile cu femeile. Desigur erau mulți, cei mai mulți, majoritatea absolută, care făceau haz, de asemenea situație. Viața morală pentru ei nu era o problemă.

Apoi am căzut în închisoare. Aici mi-am examinat cugetul. Și mi-am data seama că chiar dacă cu fapta n-am săvârșit aceste păcate și multe altele, cu vorba și mai ales cu gândul, le-am săvârșit. Deci atunci, în 1943, m-am dus la preot și, după un adânc examen de conștiință, mi-am mărturisit toate păcatele vieții. Mărturisirea m-a despovărat de ele. Și o luptă continuă duc mereu. Și pentru om, lupta nu încetează până la moarte. Este drept că închisoarea mă ferește de multe ispite (ex. femeile), dar are și ea o mulțime și o mulțime de ispite.

Azi sunt un om fericit. Cu atât mai fericit, cu cât Dumnezeu a orânduit în așa fel încât să vă mărturisesc eu vouă, toată viața mea intimă! Desigur, un cutremur ați trăit fără îndoială, dar sunt convins că este spre fericirea voastră. Exemplul ce vi l-am dat, cu toată experiența vieții mele pe care v-am pus-o deschis în fața ochilor, vă va ajuta să vă priviți adâncul sufletelor voastre. Și atunci, sunt convins, veți trăi cutremurul pe care l-am trăit și eu, luând contact cu toate păcatele sufletului vostru. Duceți-vă imediat la preot și vă mărturisiți. Nu există fericire mai mare, decât aceea pe care o trăiește omul despovărat de păcate, prin mărturisire și împărtășanie.

Dar fără pocăință nici un om nu poate face nici un pas înainte. Iată pentru ce v-am trimis eu “Îndreptar la spovedanie”. Iată pentru ce v-am trimis eu carnetul cu mărturisirea vieții mele intime. Dacă este un om care vă dorește mai mult fericirea, acela sunt eu. Ascultați de îndemnurile ce vi le dau.

Ce este dar **Viața**? E un dar al lui Dumnezeu, dat nouă

oamenilor, pentru a ne purifica sufletele de păcat și a ne pregăti prin Hristos, pentru a primi viața veșnică, fericirea eternă.

Ce este **omul**?! O ființă creată din iubirea lui Dumnezeu, nemărginită, căruia i-a fost pusă în față fericirea și moartea, lăsat fiind liber să aleagă. Dumnezeu îl îndeamnă mereu să aleagă fericirea prin smulgerea din păcat. Dar vrăjmașul omului, diavolul îi sucește mintea omului și-i împietrește inima, spre a-i pierde și a-i nimici sufletul.

Fiți foarte atenți. În viața socială oamenii se privesc și se judecă nu după ce sunt ei în fond, ci după ce par ei în formă. Nu vă faceți iluzii despre om. Iubiți-l. Da! Iubiți-l! Dar nu vă faceți iluzii despre el, căci cine își face iluzii despre om suferă amar. Unul singur este desăvârșit! Unul singur este Bun! Unul singur este curat! Hristos – Dumnezeu. Oamenii, toți sunt păcătoși. Ne-a fost dat un dar sfânt, mărgăritar neprețuit: Iubirea. Trăiți iubirea.

Și acum: Ce este **Adevărul**? Adevărul este cuvântul lui Dumnezeu, Hristos. Avem poruncă de la Dumnezeu să trăim în adevăr, să ne smulgem din păcat, să sacrificăm totul pentru Hristos, pentru adevăr. Numai așa ne putem mântui, ne putem câștiga fericirea. Cuvântul lui Dumnezeu îl găsim scris, în Sfânta Biblie, cartea cărților. Să ne apropiem dar, cu inimi smerite de această carte sfântă, în credința curată că Dumnezeu ne va lumina. Și vom căpăta lumină.

Dau deplină libertate, cu toate mărturisirile mele intime, să fie citite de toți cei dragi mie. Chiar dacă nu vor înțelege azi totul, va veni o zi în care mă vor înțelege și-și vor da seama cât de mult bine le-am dorit, punându-mi deschis sufletul înaintea lor. Desigur, sunt două lucruri pe care în nevinovăția voastră sufletească, vă veți sfii a le vorbi deschis. Să știți însă de la mine: Nici un om nu e curat, decât Unul singur Hristos – Dumnezeu. Și cine fuge de realitatea propriului suflet, e un mincinos.

Căutați să vă apropiați sincer de Hristos și lăsați lumea, cu păcatele ei, în pace. Veți fi fericite și veți fi mult iubite de orice suflet curat: Iubiți! Iubiți! Iubiți! (*Aiud, 29 ianuarie 1946*)

✠ Azi sunt atât de mulțumit! Privesc liniștit în

viața mea și a întregii lumi. Și văd lucrarea Domnului în toate. Mă uit la viața voastră. Și văd minunea lui Dumnezeu. Draga mea mamă, te simt atât de mult! Spune-mi mamă că-mi simți Iubirea. Spune-mi mamă că mă simți lângă matala permanent. Spune-mi mamă că ești fericită. Vreau să-ți spun atâtea, mamă.

.....

Purtam în sufletul meu chipul unei fete, iubita mea, dar pe această fată niciodată n-am putut s-o întâlnesc întruchipată într-o făptură reală. Așa încât, am rămas la modul meu de a trăi Iubirea. Revărsând-o în toate ființele, dar rămânând cu un gol în inimă, care se aștepta umplut.

La început a fost greu de tot. Dumnezeu însă, a fost mereu cu mine. Nu m-a părăsit nici o clipă. Am început să înfrunt suferințele trupului și, încet, încet, am început a gusta din bucuriile noi. Am văzut că sunt un om păcătos. M-am cutremurat de păcatele mele, de neputința mea. Mi-am data seama atunci că eu, care doream cu toată inima o lume Ideală, eu însumi, eram un păcătos. Deci, mai întâi trebuia să devin eu, om curat, un om nou. Și am început să mă lupt cu răul din mine. Încet, încet, a coborât în mine lumina adevărului. Am început să trăiesc fericirea, în suferință. Și golul din inima mea, pe care eu așteptam să mi-l umple iubirea iubitei mele, l-a umplut Hristos, Iubirea cea Mare. Și am înțeles atunci că: "*Mare cu adevărat este cel care are dragoste mare...*" "*Mare cu adevărat este cel ce se vede pe sine mic*".

Azi sunt fericit. ***Prin Hristos iubesc pe toți***. Este o cale atât de greu înțeleasă și acceptată de oameni, dar sunt convins că este singura care duce spre Fericire. Și dacă privesc la Viața mea, o mărturisesc deschis, regret din toată inima păcatele și greșelile săvârșite, dar sunt fericit că Dumnezeu, cu darurile lui minunate, mi-a luminat calea, întărindu-mi credința spre desăvârșirea Iubirii și spre apărarea scânteii de adevăr, ce ne-a fost sădită în Inimă. Iar dacă-mi văd viitorul, îl văd luminos cu sufletul și mintea luminată de adevăr. Iar dacă-mi văd iubita, o văd curată la suflet, întâlniți în Hristos. (Aiud, 7 martie 1946)

✝ Toți umblăm după fericire. Toți o dorim, toți o căutăm. Intru direct în intimitatea sufletelor voastre. Căutați fericirea în sufletele voastre. Nu o căutați în afara voastră. Să nu așteptați fericirea să vină din altă parte, decât dinlăuntrul vostru, din sufletul vostru, unde Sălășluiește Domnul Iubirii, Hristos. Dacă veți aștepta fericirea din afara voastră, veți trăi decepții peste decepții și niciodată nu o veți atinge. Să vă spun atât: Căutați Iubirea și trăiți-o cu multă smerenie.

Tare mult doresc să nu vă gândiți la căsătoria voastră, absolut deloc. Cu cine mă voi mărita? Cum va fi el? Cine va fi el? Etc. Sunt gânduri inutile, fără sens, deșarte. Aceste preocupări arată că în sufletul vostru încă nu s-a stabilit certitudinea adâncă a adevărului. Să aveți o singură grijă. Sufletul. Să trăiți curat, în frica lui Dumnezeu. Să iubiți pe Hristos, să vă dăruiți toată ființa Lui, printr-o trăire curată, în rugăciune.

În ceea ce privește căsătoria: O, să n-aveți nici o grijă, dar absolut nici o grijă, căci se găsesc atâtea suflete dornice de a întâlni suflete curate de fecioare, pentru a se uni cu ele și a zidi un cămin creștin fericit. Dacă voi ați înțelege acest adevăr pe care vi-l mărturisesc, v-ați convinge mai târziu, că dragostea de Dumnezeu este Esențialul, v-ați convinge de adevărul spus de Mântuitorul : ”Căutați Împărăția Cerurilor, și toate celelalte vi se vor adăuga vouă”.

Cine împlinește Cuvântul lui Hristos, realizează Maximum, Totul! Port o dragoste întreagă și încredere nețărmurită în **Părintele Boca**. Prin voi îi comunic: “Toată iubirea sufletului în Domnul nostru Iisus Hristos, îi sărut mâinile și tare mult doresc să-l cunosc”. Vă rog foarte mult să vi-l faceți Duhovnic. Să vă spovediți lui, căci e un preot unic. Mama îndeosebi. Din când în când mergeți pe la Sâmbăta și vă spovediți Părintelui Boca. În toate situațiile grele consultați-vă cu el, cereți-i sfatul. (*Aiud, 15 mai 1946*)

✝ Rog pe bunul Dumnezeu să-ți dăruiască ani mulți și fericiți. Îți doresc viață frumoasă, trăită în iubire, cu sete în suflet după veșnicie. Îți doresc viață trăită în curățenie și luptă permanentă cu păcatul. Virtutea sufletului tău să fie încununată cu smerenia.

Fecioria trupului tău să fie încununată cu fecioria sufletească.

Să năzuiești întotdeauna spre Iisus, mirele ceresc, mirele fecioarelor celor înțelepte.

Îți doresc fericirea - și întipărește-ți bine în minte – ***fericirea nu există decât în Hristos.*** (Aiud, 8 ianuarie 1948)

Biserica Sf. Trei Ierarhi - Făgăraș (Combinat)

Studentul Valeriu Gafencu - Sfântul închisorilor

Frăția Sfântul Herman de Alaska

În 1966, inumanele condiții de detenție din România comunistă au fost aduse la cunoștința lumii occidentale. La Washington, în fața Subcomitetului de Securitate Internă (subcomitet al Senatului), pastorul Richard Wurmbrand a dat mărturie despre diabolicele experimente care se desfășurau acolo. Dovada pentru propriul său caz erau cele 18 cicatrice rămase de la torturile la care fusese supus și pe care le-a arătat în fața subcomitetului dezvelindu-și pieptul. Istoria sa a captat atenția mijloacelor de informare din toată lumea și a fost dată publicității în S.U.A., Europa, Asia. Curând, Wurmbrand a scris o carte, „Torturat pentru Hristos”, din care s-au vândut în jur de trei milioane de exemplare.

Pe 17 februarie 2001, pastorul Wurmbrand a decedat în California, în vârstă de 92 de ani. Deși era foarte slăbit de boală, ochii îi străluceau „ca o mare de lumină deschizându-se spre eternitate”, după cum își amintește cineva care l-a văzut în acea perioadă. [„Pastor Wurmbrand: Finishing the Race, Again, vol 23 nr. 2, 2001, pg. 27]. Însemnătatea activității sale, de dezvăluire a celor ce se petrec dincolo de Cortina de Fier, este de neprețuit. Într-o vreme în care delegații la Moscova sau București prezentau o atmosferă de pace și prosperitate, el a fost unul din primii care au arătat întunecatele secrete ale închisorilor comuniste. El a vorbit despre torturile și eroismul deținuților creștini; a povestit despre viețile multor mărturisitori creștini:

„Am văzut în închisorile comuniste credincioși creștini cu lanțuri la picioare în greutate de 50 de livre¹”, scrie el în „Tortured for Christ” (Glendale, California: Diane Books, 1967, pg. 57), „...torturați cu vătraie înroșite în foc, oameni cărora li s-a vărsat

pe gât, cu forța, o lingură plină cu sare, și ținuți apoi fără apă, murind de foame, suferind de ger, dar rugându-se cu fervoare pentru comuniști. Din punct de vedere strict omenesc este ceva inexplicabil! Aceasta este însă iubirea lui Hristos revărsată în inimile noastre”.

Există însă un aspect din experiența vieții de închisoare a pastorului Wurmbrand care a fost trecut cu vederea. Acesta este prietenia lui cu Valeriu Gafencu, pe care cei care l-au cunoscut îl numesc „sfântul închisorilor”. Valeriu Gafencu a fost conducătorul spiritual al unui grup de români ortodocși care „au luptat lupta cea bună” în nenorocitele condiții ale vieții de închisoare, condiții în care majoritatea deținuților nu au reușit să reziste, prăbușindu-se sub povara subumanului în care fuseseră azvârliți. Valeriu și confrății săi nu numai că au rezistat, dar au ajuns la o viață de sfințenie ce ar putea fi asemănată cu a tuturor marilor mărturisitori ai lui Hristos.

În 1951, atât Valeriu, cât și pastorul Wurmbrand se aflau în infirmeria penitenciarului Târgu Ocna, bolnavi de tuberculoză, aproape de moarte. Deși pentru deținuți medicamentele erau aproape imposibil de obținut, cineva din grupul lui Valeriu a reușit să obțină câte ceva într-un pachet din partea familiei. Cu sănătatea îmbunătățită, acesta le-a dat lui Valeriu care era pe moarte, iar Valeriu le-a oferit în secret pastorului Wurmbrand. Rezultatul a fost că Richard Wurmbrand a supraviețuit, iar Valeriu Gafencu a murit. Înainte ca Valeriu să moară, pastorul Wurmbrand i-a spus: „*Aș vrea să intru în împărăția cerurilor pe aceeași poartă ca tine!*”. Valeriu nu avea decât 30 de ani atunci când a plecat din lumea aceasta „Fapt interesant, Richard Wurmbrand a decedat exact în ajunul împlinirii a 49 de ani de la adormirea lui Valeriu, fiind astfel legat prin moarte de omul care îi salvase odinioară viața (Valeriu Gafencu a murit pe **18 februarie 1952**).

Memoriile publicate de cei care au suferit împreună cu Valeriu în închisoare ne dezvăluie în el un suflet ajuns alb imaculat ca zăpada, prin suferință conștient asumată pentru Hristos, în mijlocul inumanelor torturi și a degradării morale din

închisorile comuniste. În el se contopiseră puritatea de copil cu tăria omului matur – un aliaj rar în zilele noastre în care „omul dedublat” a devenit standardul vieții. Viața lui de simplitate și curăție a minții ne îndeamnă pe noi, cei asaltați de degradarea vieții contemporane, să „ne facem ca niște copii” și astfel să intrăm în Împărăția Cerurilor.

Un Post Scriptum

Ion Ianolide, cel mai apropiat prieten al lui Valeriu Gafencu, a scris în 1963 textul pe care îl reproducem în continuare. În el auzim un ecou al spiritului și experienței lui Valeriu. (Ion Ianolide a murit în 1985):

„18 februarie 1983

Sunt în vârstă de 64 de ani. Din 1941 până în 1964 am fost în închisoare, torturat și batjocorit – mai întâi sub dictatura lui Antonescu, apoi sub cea comunistă....

L-am mărturisit pe Hristos întreaga mea viață, iar în 1944 m-am închinat cu totul Lui. M-am confruntat mereu cu materialismul, fie el burghez, fie comunist. Am comparat și confruntat credința creștină cu islamul, budismul, confucianismul și, firește, cu iudaismul talmudic. Am comparat Ortodoxia cu Romano-Catolicismul, Protestantismul și neo-Protestantismul. Am dat o luptă mare cu ateismul...

Aproximativ 5 ani de zile m-am aflat în izolare totală, infometat și dezbrăcat. Mai mult de 15 ani am stat în încăperi comune – unele mai mici, altele mai mari; am trăit acolo, zi și noapte, silit, ca și toți ceilalți, să folosesc „tineta” pentru necesitățile fizice (un fel de hârdău). Uneori eram îngrămădiți opt deținuți într-o celulă de 6 1/2 picioare pătrate, dormind câte doi, trei sau patru într-un pat. Trupurile și sufletele ni se frecau unele de altele în fiecare clipă. Teroarea exercitată de gardieni, foamea, frigul și bolile păreau de-a dreptul suportabile în comparație cu oroarea care se instala între oameni diferiți, disperați și adeseori decăzuți, descompuși.

Am fost la munci agricole timp de doi ani. Era o muncă de sclav, iar noi eram înfometați și dezbrăcați. Lucram în vii și grădini de legume, dar muream de foame, pentru că ne era strict interzis să gustăm un pic din fructe sau zarzavaturi. Timp de peste 20 de ani mi-a fost mereu foame și adeseori distrofic din cauza malnutriției. Mi-a fost frig în toți anii aceia de închisoare. Am fost bătut, chinuit și torturat ani de zile, pentru distrugerea rezistenței fizice și psihice [spirituale]. Am cunoscut direct înspăimântătorul domeniu al trăirii sub limitele suportabilului. Ani întregi am fost amenințat cu moartea. Mi se cerea mereu „sufletul” din mine. Mi-au oferit adesea viața, preferând perspectiva morții tocmai pentru a-mi salva sufletul, conștiința, integritatea – și numai Dumnezeu m-a ferit de prăbușire. Nu există om care să poată rezista tuturor acestor chinuri. Mulți – mulți ani, cam 15, am fost terorizat cu spectrul „re-educării” în scopul „restructurării” mele și „spălării creierului”. Doar purtarea de grijă a lui Dumnezeu m-a salvat. Am îndurat teroarea din partea temnicerilor, dar și una și mai feroce din partea informatorilor și asasinilor din chiar rândurile deținuților, care trecuseră de partea puterii politice. Am cunoscut ființe omenești dezamăgite, cu expresii diavolești pe chipurile lor și care săvârșeau fapte demonice. Am fost înconjurat de o atmosferă de tovărășie de demoni, care pendula între răutate și criminalitate. Am purtat de grijă unor oameni pe moarte: unii deznădăjduiți, alții în stare de revoltă, alții calmi. Am văzut „sfînți” care radiau lumină, murind într-o atmosferă cerească. Am ascultat vorbind profesori, savanți, oameni de litere – și am învățat mai mult decât într-o universitate. Am cunoscut comuniști și am cunoscut evrei în închisoare, am cunoscut de asemenea din cei care fuseseră la putere. Am îngrijit chiar pe generalul care fusese președintele curții militare care a pronunțat condamnarea mea. Mi-a fost dat ca să-i închid ochii. După ce îi servise pe stăpâni, fusese azvârlit și el în temniță.

Am cunoscut burghezi și comuniști atât ca oameni liberi, cât și ca deținuți. Și pe toți i-am cernut prin Duhul

lui Hristos în Care m-am străduiut toată viața mea să trăiesc. La capătul acestei amare experiențe numai Hristos rămâne în mine viu, întreg și veșnic...

Astăzi se împlinesc 31 de ani de când a murit Valeriu. M-am dus la Biserică ca să mă spovedesc. Duminică mă voi împărtăși. În ziua aceasta am aflat zidită în ființa mea sfințenia, așa fel încât nimic să nu mă mai poată despărți de ea. Este cea mai fericită zi din viața mea, deși în ziua aceasta a murit cel mai de preț om pe care l-am cunoscut vreodată. El este cel care, în ziua aceasta, mi-a transmis fericita și binecuvântata stare care m-a însoțit întreaga viață. Am fost atât de fericit, încât am dorit viața veșnică mai mult decât plinătatea spirituală pe care am simțit-o atunci, în ziua aceea. Am fost, și firește și, Valeriu a fost, perfect lucid, normal și conștient de toate cele ce se petreceau. El era plin de Har. În el se afla Hristos și am putut să fiu și eu părtaș la starea lui binecuvântată de sfințenie. Îl umplea desăvârșit o stare de intensitate spirituală. Veșnicia se făcea văzută în timp, în clipă. Fericirea izvora din însăși suferința. Totul era scăldat într-o lumină nepământească. Suflul Ți mi era plin de pace. Trupul era lumină. Sub picioare simțeam ceva ca un câmp energetic, un fel de vibrație care mă ținea legat de pământ. De fericire – am plâns. Am putut vedea în duh: am văzut cerurile deschizându-se în adâncimea de nemăsurat a ochilor lui Valeriu. Am simțit Duhul Sfânt care lucra și vorbea prin el. În slăbiciunea și epuizarea lui fizică am simțit Puterea Dumnezeiască a unui alt plan al existenței. M-am gândit că sunt în „cer”. Mă gândeam și la faptul că sunt aproape de Iisus Hristos, pentru că Iisus Hristos se afla în Valeriu. Credința lui Valeriu Ți mi dădea și mie tărie. Chemarea mântuitoare a omului care murise a dat aripi spovedaniei mele. Iubirea lui Valeriu m-a supus desăvârșit iubirii lui Hristos. Știu și simt că Valeriu mă însoțește și mă ajută în toată lucrarea de a discerne cele două „lumi” în care trăim și care, în planul divin, se află într-o perfectă unitate. Viața mea este Hristos. Mintea mea dorește și caută numai voia lui Dumnezeu. Nădejile mele sunt la bucuria

făgăduințelor Lui. Sunt conștient de natura mesianică a Credinței Creștine și vreau să slujesc acestei Credințe în mod desăvârșit până la moartea mea. Îi iubesc pe oameni și, pentru mântuirea lor, urmez drumul Crucii. Iubesc viața, dar numai în perspectiva eternității; de aceea prefer să mor decât să îngădui o degradare sufletească sau a conștiinței. Știu bine că mă găsesc în luptă cu forțe uriașe care mă pot zdrobi și mă rog lui Dumnezeu să-mi dăruiască înțelepciune, putere și ocrotire.

Deși din punct de vedere fizic sunt bolnav și cu toate că am nervii peste măsură de sensibili, mintea îmi este sănătoasă și întreagă, iar gândirea limpede. M-am retras intenționat din lume, pentru că oamenii din lume mă împung și mă atacă, iar eu nu mă pot apăra altfel de ei. Nu pot sluji decât doar prin rugăciune, iubire, meditație și dând mărturie. Slujesc pentru a-mi păstra sufletul întreg, nevătămat. Doresc să am un sfârșit creștinesc. Sunt pe deplin conștient că am acumulat experiențe semnificative, dumnezeiești, omenești, și, prin urmare, am obligația să las o moștenire. Nu sunt iubitor de slavă deșartă și doritor de a-mi scoate în evidență propriul eu; doar pe Iisus Hristos vreau să-L arăt.

Trăiesc singur, izolat, tăcut. Văd dezastrul spiritual, politic, economic și militar în care se găsește lumea și nu cred că ar putea fi evitat. Lumea va suferi de pe urma erorilor ei de orientare mereu, până în momentul în care își va deschide mintea spre a primi adevărurile lui Dumnezeu, ca să aibă Credința mărturisirii autentice. Doresc să-mi fac deplin datoria. Știm că lumea este cuprinsă în planul dumnezeiesc de mântuire. Cred. Iubesc. Nădăjduiesc. Astăzi, întocmai ca acum treizeci și unu de ani, mă simt strâns aproape de Valeriu și, împreună cu el, strâns aproape de Domnul nostru Iisus Hristos”. (The Orthodox Word)

¹ Aprox. 25 de kg (50*0.454 kg)

Fiecare clipă de suferință ne apropie de Hristos

*Ilie Tudor, tatăl cunoscutului cântăreț Tudor
Gheorghe și coleg de celulă cu Părintele Prof. Dr.
Dumitru Stăniloae în închisoarea din Aiud, a trecut la
Domnul, la vârsta de 82 de ani*

Cuvânt despre Ilie Tudor:

În fiecare duminică este nelipsit de la slujbă, căci el este cel care conduce corul bisericii. Atunci când nu merge în sat, stă acasă, la masa de lucru, și pune pe hârtie amintiri. „*Unii spun că amintirile sunt dureroase. Eu am învățat ca din cele ce am trăit să nu iau decât partea bună. Și apoi e bine știut, orice clipă de suferință ne duce mai aproape de Hristos*”. În anul 1937, băiatul de atunci, intra pentru prima oară în contact cu Mișcarea Legionară. Vine apoi vremea războiului: „*Când am plecat pe front, doar ce mă căsătorisem*”... Întors de pe front, Ilie se angajează în comună, ca șef al pazei la un șantier. „*De aici mi s-a tras arestarea. Am angajat un tânăr, despre care nu știam că este ofițer de Securitate sub acoperire. Într-o seară, m-am dus în control la postul lui. Am intrat în cabană și l-am găsit cu pistolul pe masă. Ar fi trebuit să îl denunț, dar mi-a fost milă de el, că era prea tânăr. Ziua următoare m-au arestat ei pe mine*”, povestește Ilie Tudor.

Întemnițat în ‘58, doljeanul parcurge „traseul morții”, trecând, în șase ani de detenție, prin patru penitenciare: Craiova, Gherla, Aiud și Colonia de muncă Salcia. Perioada de detenție a petrecut-o cu „zâmbetul pe buze”. „*Era cel mai important. Asta am învățat acolo. Comuniștii te puteau juca în picioare, asta nu te durea. Toți cei cu care am fost întemnițat primeau bătaia râzând. Și asta îi enerva la culme pe comuniști. Nu puteau să ne distrugă spiritul, nu ne puteau ataca sufletul*”, își aduce aminte bărbatul. Alături de nea Ilie, în temnițele de la Aiud s-au aflat

nume mari ale României: Radu Gyr, Nichifor Crainic, prințul Alexandru Ghica, Petre Țuțea, părintele Dumitru Stăniloae (acesta din urmă a fost coleg de celulă cu nea Ilie) și mulți, mulți alții. „Despre Țuțea, țin minte că avea tot timpul un cuvânt în plus față de ce spuneau gardienii. Cum se face că mai mereu îi enerva atât de tare cu marile lui cuvinte, încât nu aveau ce să îi facă. Până la final, îl scoteau nebun”. Toate amintirile celor șase ani de detenție au fost scrise, după eliberare, în mai multe cărți care poartă semnătura lui Ilie Tudor. „La două luni o dată se făcea deratizare. Atunci ne strângeau pe toți și ne băgau într-o sală mare, unde era numai ciment. Dormeam pe rogojina umedă. Țin minte că, în prima seară, a nimerit lângă mine părintele Stăniloae. Eu, cum eram mai tânăr, i-am dat un cojoc să se învelească. L-a refuzat; mi-a spus că trebuie să plec sănătos de acolo, că aveam copii de crescut. L-am luat în brațe ca să îl încălzesc”, povestește nea Ilie, și ochii i se umezesc pentru prima dată...

Biserica Sf. Trei Ierarhi - Făgăraș
(Combinat)
(miniatură)

Ortodoxia si duhul lumii în care trăim

Pr. Prof Ilie Moldovan

...Aș dori să discutăm pe socoteala temelor fundamentale din vremea Sfântului Post. Care ar putea să fie acestea? Cea dintâi privește semnificația și natura Sfântului Post. Postul se înscrie puternic în zestrea sufletului românesc. Dacă ceva ne-a adus pe noi până în aceste zile, în primul rând va fi vorba despre post. ***Nu ținem noi postul cât ne ține postul pe noi***, și această *asceză* trebuie considerată în specificul ei. Asta ar fi o temă. Tema cealaltă care privește *pocăința*, are la rândul ei mai multe alte teme. Una, la care tare aș vrea să zăbovim, este aceea a *duhovnicului*. Ajungem în vremea postului și, datorită tradiției, mentalității, ne gândim toți să ne spovedim. Eu nu cred că cel care este preocupat realmente de raportul său cu Dumnezeu, nu vrea să știe și de raportul său cu Dumnezeu prin duhovnic.

Dacă ar fi să ne gândim la mulțimea lucrurilor care ne întâmpină, am vorbi despre *păcat*. Nici despre păcate nu se poate vorbi oricum. Păcatele sunt mari taine ale existenței noastre, mai ales că, în vremea noastră păcatele nu mai sunt cele despre care pomenesc neconținut Părinții, la care se referă în speță scrierile filocalice. ***Păcatele zilelor noastre s-au rafinat***. Sunt păcate cu o subtilitate mult mai accentuată decât au fost altădată. Deci, o categorie întreagă de probleme pe care le putem lua nu din viața altora, ci din propria noastră viață. În fața scaunului mărturisirii

suntem realmente în fața unei judecăți a lui Dumnezeu, iar în fața unei judecăți a lui Dumnezeu trebuie să răspundem de păcate; dar numai de păcatele noastre personale? Credeți că ajunge? Eu cred că nu! Numai eu mă spovedesc în sensul acesta îngust și individual sau numai prin mine ia cineva dezlegare de faptele săvârșite? *Un neam întreg trăiește în noi; ce fac cu neamul din mine?*

Să știți că, ideea *răspunderii pentru păcate*, pentru fapte, pentru angajări, este foarte mare în creștinism. Foarte ușor e să vorbim despre păcate și despre relația dintre oameni, dar nu atacăm direct o chestiune foarte acută, cum ar fi cea a răspunderilor. Cine este vinovat de o catastrofă națională? Oare guvernării, parlamentarii? Nu sunt implicat și eu în viața aceasta care este săracă din punct de vedere spiritual? Am ajuns să fim goi, realmente goi, flămânzi, să fim însetați, bolnavi, să fim în temniță. Toate acestea sunt situații în care suntem răspunzători de ceea ce se întâmplă, și nu doar pe linie politică, ci și pe linie spirituală. Aspectul spiritual al vieții nu-l izolează pe om. Eu nu fac politică! Dar asta însemnează că rămân undeva departe de niște realități tragice în care ne aflăm?! Vedeți că, vrând-nevrând, ajung la o temă cu care foarte mulți, care mă cunosc, sunt avizați: Ne pierde neamul! Pierde neamul, și noi ce facem? Ne desfătăm într-un noian de pornografie care se revarsă peste noi! Tare aș vrea ca discuția să meargă în sensul preocupării noastre personale de ceea ce însemnează, pentru noi, la ora actuală destinul neamului omenesc. Nu suntem în afara unei răspunderi cutremurătoare.

Ne putem referi și la rănilor sufletelor noastre, dar ne putem referi la sufletul românesc, la loviturile pe care le primește el din afară. Niciodată în istorie nu au fost mai multe lovituri ca în zilele noastre. Cineva ar putea să spună: „Părinte, totdeauna a fost neamul românesc la răscruce, între a fi și a nu fi!” Foarte adevărat! Dar astăzi, dacă vom fi sau nu vom mai fi, este pe socoteala păcatelor noastre! Înaintașii noștri, dacă ar fi fost completamente distruși, nimiciți de către tătari - dau un exemplu -, ar fi murit cu rugăciunea în gură, cu credința într-o viață viitoare. Noi, astăzi, în ce

situație dispărem din existență? Că dispărem... Mă refer, statistic, la două momente. La o convorbire cu un preot pe care l-am întrebat: „Părinte, câți creștini ai înmormântat în anul acesta?”, și-mi răspunde: „Am înmormântat 12 credincioși”. „Dar câți copii ai botezat?”, și a răspuns că doi. Ca să stau mai apoi de vorbă cu altcineva și să spună că *a înmormântat 20 de credincioși și a botezat unul!* La țară situația este și mai gravă. Are și o explicație. Au rămas bătrânii în majoritate și au plecat tinerii la oraș. La oraș există un echilibru oarecare, nestabil, și totuși la nivelul negativ al cuvântului. Și pentru că am vorbit despre satul depopulat, oare noi cei care stăm la oraș putem privi la fenomenul acesta fără să fim angajați direct?

Și o altă problemă: în momentul când vor veni străinii să ne cumpere pământul cu dolari, nu mai au nevoie să intre cu armatele dintr-o parte a țării sau din alta, *ne cuceresc cu banii* și rămânem fără nici o palmă de pământ. Nu mai suntem ai noștri înșine! Și imperialismul are un scenariu care se execută, dar noi avem impresia că suntem liberi.

Am ridicat niște probleme. Credința primește foarte multe lovituri și din multe direcții. Una dintre ele este *ateismul* propriu-zis. Am putea să nu-i zicem ateism, ci să-i zicem „*nihilism*”. Nihilismul zilelor noastre ne costă prea mult. Aduce tineretul în situația asta, în care cred că se distrează și, în realitate, sunt niște disperați. Ce este muzica rock? Un S.O.S.: fiți atenți la sufletele voastre! Pe linie de nihilism, noi ne pierdem credința.

Dar credința poate fi și **trădată**. Am curajul să vă spun, că se trădează credința prin ceea ce se numește „*uniatism*”. Ce să vă vorbesc despre lucrurile care se petrec în Oradea!? O sfidare asupra neamului românesc în întregime. Poate nu s-ar cuveni să dezvălui niște realități așa de triste pe care le puteți constata și dumneavoastră, dar nu am încotro. E liber fiecare să-și țină legea românească sau să treacă la *baptiști*, fără să ne dăm seama că așa zisele „*drepturi ale omului*” nu sunt pentru credința străbună și ne costă. Vă rog și pe dumneavoastră să ajungeți la

Oradea. Asta se poate numi trădarea credinței.

Apoi, avem de-a face și cu **falsificarea** credinței. Am ajuns noi, românii, să ne închinăm la *Buda* și pe lângă toate să-l mai implice și pe părintele ortodox; și să vină părintele și, pe socoteală proprie, să-și ia apărarea în fața conștiinței oamenilor. Ce se numește asta? E falsificarea credinței!

Ca să înaintăm mai departe, tot în legătură cu credința, există o **pângărire** a credinței, prin pornografia aceasta, care parcă nu are limite și pentru care nu ia nimeni atitudine. Sunteți dumneavoastră hotărâți, cei care ați venit în seara aceasta aici, să strigăm împreună despre tot ceea ce se prezintă pornografic în mass-media românească? Să știți că eu nu cumpăr nici un ziar. Dar, ducându-mă cu trenul constat că diferiți călători, cu care sunt în vagon cumpără ziare, și mi-am aruncat și eu ochii acolo. Apoi, vă rog să mă credeți, că e ceva inadmisibil! Credeți că înaintașii noștri ar fi suferit pe pământul lor asemenea „slăbăciuni”? Eu cred că nu! Poți rămâne de partea Binelui neangajându-te în luptă împotriva răului? Asta ar fi pângărirea credinței și nu se termină.

Există și o „**mamonizare**” a credinței. Mă refer neconținut nu la credința personală, la credința cu care stăm noi înaintea lui Dumnezeu. Această credință a cui este? A celor care ne-au adus până unde ne aflăm, a părinților noștri. Credința părinților noștri este mamonizată; de mamona. Parcă nu ne mai preocupă decât ideea să ne punem la punct cu dolarii pe care-i putem avea în buzunar, fără să ne dăm seama că dolarii aceia sunt rânduți de undeva pentru o manevră foarte substanțială și în cadrul căreia nu avem nici un cuvânt. Nu vrem altceva decât deschidere spre Europa. Pofim deschidere spre Europa! Să nu fie lucrul acesta prăbușirea a tot ceea ce avem sfânt, nobil și înălțător în noi înșine. Este o mamonie, să știți! Pe socoteala banilor se câștigă credința în Dumnezeu? Atenție la ce se poate vedea în Oradea. De ce mă refer la Oradea? Pentru că acolo am ajuns să văd ceva. Nu aveți voie să nu vă deschideți ochii și să vedeți realitățile nu cum am vrea să fie, ci așa cum sunt.

Și mai sunt încă două mari încercări ale credinței poporului nostru. Una dintre ele ar putea fi numită **„distructivismul” ecologic**. Se subțiază pătura de oxigen deasupra noastră și o să ne ardă soarele pe toți. Va zice cineva: „Asta e o chestiune doar de civilizație, nu de credință”. Da, de civilizație, dar de civilizație eretică. Nu mai iubim natura pentru că nu iubim nici pe Dumnezeu, nu mai descoperim frumusețea în natură pentru că nu descoperim această frumusețe în Sfânta Liturghie. Nu ne mai regăsim decât în spații din acestea care sunt strict artificiale, pentru că am pierdut paradisul nostru etnic, care este și în interior și în afară. *„Frumusețea, zice Dostoevski, va salva lumea”*.

Mintea noastră a ajuns să fie cucerită de ideea dreptului fiecărui om la ucidere, la crimă. Mai presus de toate, crima mamei față de copilul ei. Că **avortul** a existat de când e lumea lume, că este unul dintre păcate, e foarte adevărat! Dar nu în situația în care este astăzi, devenind o dimensiune a existenței. Parcă nici nu mai putem gândi lucrurile decât în sensul în care copiii trebuie să moară la ghilotină. Rămâne, așa, câte unul, de desfătare. Se știe foarte bine în ce situație suntem noi în urma introducerii dreptului la crimă, a cabinetelor de întrerupere a sarcinii. Se face pe socoteala fiecăruia. Dar eu vin și mă întreb: dacă casa vecinului arde și focul se îndreaptă și înspre mine, nu mă duc cel puțin cu o găleată de apă la vecinul, să-i arunc, să-i sting focul? A apărut și o altă formă de moarte. E ultima asupra căreia asociația noastră „Provita” încearcă să atragă atenția. Este vorba despre introducerea așa-ziselor cabinete de „planificare” a familiei în Universitate. Pot fi introduse acum și în școala liceală! Planificarea familiei cui? A elevelor care sunt chemate cu afișe pe stradă?! „A împiedica nașterea înseamnă a te grăbi să ucizi!”.

Unde-i glasul Bisericii? Să zici că Biserica e înșelată? Nu știe nici ea nimic ce se petrece în pânțele mamei, dar are dreptul să ducă politica struțului, să-și vâre capul în pământ și să socotească că nu se întâmplă nimic? Treaba Universităților că-și fac rost de cabinet de planificare a familiei! Dar și noi suntem în

Universitate și nu putem să nu vorbim! Ei, la punctul acesta țin să vă spun ceva. Studenții noștri au luat atitudine exact în ziua când am aflat că s-a introdus un cabinet de planificare a familiei. Am adunat semnături. Tot din inițiativa studenților, s-a spus ca semnăturile respective să fie întărite sau să meargă mai departe, să fie colecta de semnături și a celorlalți studenți. Cum credeți dumneavoastră că au reacționat studenții? Două iscălituri de la Facultatea de Medicină, două iscălituri de la Facultatea de Litere și au mai apărut două iscălituri, nu prea știu bine de unde. Acesta este rezultatul. Vom reuși noi? Vă puteți duceți dumneavoastră liniștiți la spovedanie dacă nici nu vreți să știți ce se petrece lângă dumneavoastră, să zicem, aici, în Sibiu?! *Credeți că ne iartă Dumnezeu păcatele personale, apoi... după mine potopul?* Eu cred că nu. În fața fenomenului acestuia se poate un preot de parohie spăla pe mâini înaintea lui Dumnezeu? Mai ales în condițiile în care ne angajează și pe noi, prin neamul care-l purtăm în noi înșine, prin eul nostru etnic. E foarte ieftin din partea unor duhovnici să spună: „*Nu mă doare, nu mă leg. Creștinismul nu are de-a face cu neamurile, creștinismul este universal și este particular, vezi-ți de treabă părinte*”. Cred că e ieftină judecata aceasta și dincolo de ignoranță se ascunde lucrarea (duhurilor rele) de surpare. Neluptând împotriva răului suntem realmente de partea lui. Ne dăm votul fără să fim conștienți de faptul că ni-l dăm. Oare toate fetele noastre sunt din acelea care să viziteze cabinetul de întrerupere a sarcinii sau cabinetul de prevenție? Oare așa sunt toate fetele noastre? Toate fetele noastre sunt ca studentele care au refuzat semnarea hârtiei cu care alte studente de ale noastre s-au dus la ele? Nu cred! Poate nu au semnat și pentru „sancta simplicitas”, vorba cuiva. Poate, încă nu știu. Să nu ne repezim cu prea multă rigoare în critică, dar să constatăm lucruri care sunt realmente.

Episcopii ortodocși din America au ieșit pe stradă. Au pus mâna pe prapor și nu le-a fost rușine să se prezinte înaintea tuturor că sunt împotriva formelor acestora. Dar, la drept

vorbind bătălia aceasta, ultima bătălie pentru salvarea vieții, este la începutul ei. Cu cât lăsăm timpul să treacă cu atât vom fi mai mult în situația de a nu putea mișca nimic.

Vă rog să dați o definiție a pocăinței.

Cred că ce v-ar interesa pe dumneavoastră este ceea ce spune Sfântul Simeon Noul Teolog: „Pocăința este lumină”. Ați așteptat să zic că este întuneric. „Pocăința este lumină!” În pocăință ai ieșit din pușcăria păcatului, în pocăință ai obținut dezlegarea de păcat.

Cum poate face pocăință o femeie care a săvârșit un avort? Poate face pocăință, deși nu poate să întoarcă lucrul pe care l-a făcut. Nu va mai putea învia niciodată persoana respectivă. Nu poate conta decât pe mila integrală a lui Dumnezeu, dar, de asemenea, cu o predare integrală lui Dumnezeu. Aici se aplică principiul restituției. Dacă ai dezonorat pe cineva îi refaci cinstea. Dacă ai furat pe cineva te duci și dai înapoi. Dar în cazul aceasta ce poți da înapoi? Dăruirea ta totală lui Hristos! Să nu-și închipuie cineva că după pocăință poți să păstreze roadele păcatului săvârșit. Poți fi iertat, păstrând rodul crimei? Nu poți fi iertat! Dai înapoi ce ai luat. Unii duhovnici dau canon pentru avort, îmbrăcarea unui copil. E o mare glumă. Cel puțin în cărțile noastre de penitență se spune un mare lucru: dacă ai săvârșit un avort și ai o avere - să zicem ai 9 ha de pământ - împarți pământul între copii; 9 hectare împărțit la 3 sunt 3 ha. Dai 3 ha pocăință pentru ceea ce ai săvârșit! Nu că te duci să te târguiești cu duhovnicul și apoi el nici nu te mai întreabă. Doar Dumnezeu le iartă pe toate!

Nu-i chiar așa, cum că nu plătim. Plătim, dar în sensul pozitiv al cuvântului: ieșim la lumină prin pocăință și apoi te angajezi și tu în această luptă. Ce ușor este să faci 10 avorturi și să te duci la duhovnic și să te târguiești cu el! Aflasem eu că vine un duhovnic, nu știu de la ce mănăstire, care stă să pescuiască roadele în jurul unui cabinet din acesta de întrerupere a sarcinii. Nu știu cât se plătește pentru o întrerupere de sarcină, dar femeia se duce la duhovnic și mai plătește și

acolo. Plătea atunci 10.000 lei

și un val de pânză! Și asta e o glumă. Și asta e ceva care nu merge. Dumnezeu nu se joacă cu noi. Părintele Arsenie a spus o vorbă și e bine să o repet: „*Noi ne rugăm lui Dumnezeu să ne scape de păcate, de neazuri și Dumnezeu se roagă de noi să ne lăsăm de păcate!*”.

Păi, nu mai poți primi dezlegare decât cu prețul de naștere de prunci, după rânduiala românească. Nu că acum ai rezolvat cu avortul acesta, apoi trece vremea și rezolvi și cu celălalt. Să știți, eu am curaj să vă spun: nu vă duceți la preoți amăgitori. Nu încercați să vă ascundeți în dosul conștiinței altora, că nu ați făcut nimic! Dezlegarea este invalidă, nu are nici un preț.

Preotul amăgitor vrea doar să facă rost de „parale”. Dacă vrei să faci „parale” fă bine și înscrie-te la altă facultate. Nu veni la Teologie! Un preot adevărat este mai degrabă hulit. Exista un preot care-și făcea datoria, Toma Gherasimescu, celib. Era scos dintr-o parohie și se ducea în alta. Dacă afla pe cineva într-o situație se ducea personal la el să-l câștige, și a doua oară și a treia oară, și apoi îl spunea în biserică, nu mai avea ce căuta în parohie. Îl ducea în alta. Grea meserie!

Lupta împotriva anticoncepționalelor este de fapt lupta împotriva păcatului trupesc. Prin interzicerea lor, oamenii se vor simți loviți în patima lor. Cum credeți că vor putea accepta aceasta?

Lupta împotriva a planingului familial este lupta împotriva păcatului trupesc. Prin interzicerea anticoncepționalelor, oamenii vor urla ca lupii. Nu va fi ușor pentru nimeni. E ușor pentru mine că nu am parohie. E ușor să vorbesc. Dacă aș avea parohie ar fi foarte greu. În primul rând oamenii nu suportă, în al doilea rând, nici nu se vorbește, al treilea rând s-a și pierdut o anumită tradiție a preoților să fie unul lângă altul. Vreți să vă spun cum am ajuns dușman cu cineva într-o parohie? A venit soția cuiva și mi-a spus că a făcut avort. A luat drumul canonului pentru avort; a venit soțul și nu a spus nimic,

și l-am întrebat: „Ce știi de

avort?” că știam că a cunoscut fenomenul: „Ce te mesteci părinte? N-am făcut eu avort”. Rezultatul: dușman pe viață. Puteam eu să nu-l întreb? Noi știm, însă, că biruința nu este a noastră, nu a meșteșugului nostru. Biruința este a lui Hristos. Cândva, conștiința ăștia se va trezi. Nu puteam să nu-l întreb de treaba asta. Este foarte ușor să știi să-i lauzi pe toți și cu treaba asta tu trăiești liniștit și păcatele se înmulțesc sub parohia ta. „*Ăsta e preot bun, că ăsta nu ne-a batjocorit niciodată*”. Îmi spuneau: „*Dumneata, părinte, crezi că nu am avut popi cuminți până la dumneata? Numai dumneata vii să faci rânduială cu noi. Noi te ținem pe dumneata, dumneata ne cumineci*”.

Să știți însă că eu am ajuns cu credincioșii mei într-un punct maxim de bucurie, și pentru mine și pentru ei, spunând ei: „*Părintele nostru are dreptate, dar noi nu putem face*”.

Problema planingului familial vizează nu numai pe tinerii necăsătoriți, dar și relația conjugală dintre soți. Interzicerea anticoncepționalelor credeți că rezolvă păcatele familiale, adică patima trupească legalizată prin căsătorie?

Cine a scris biletul acesta fără îndoială că a gândit lucrurile pe socoteala neamului românesc însuși. Dacă intri în căsătorie prin ușa din dos, prin sacrilegiu, păi, desigur, că nu poți nimic. Cine are curajul să spună că Hristos nu poate în casa lui? Dar relația noastră cu Hristos de multe ori este 0 (zero) în căsătorie și atunci suntem neputincioși.

Dumneavoastră ați numărat vreodată numărul zilelor de post dintr-un an? Sunt mai multe decât zilele de dulce. În plus, în vederea vieții duhovnicești, oamenii în căsătorie se rețin și de la legături de căsătorie. Și atunci unde este planificarea? O face Dumnezeu cu tine! Sunt atâția oameni care nu pot să aibă copii. Nimeni nu poate să fie judecat din afară, dar ordinea internă a vieții este ordinea petrecerii în Hristos. Dacă această ordine este o vorbă goală, atunci nu mai există decât o salvare: anticoncepționalele. Dar nu sunt de fapt anticoncepționale,

ci sunt proavortive, asta e distincția. Nu putem decât să omorâm. Îi omorâm pe oameni ca să trăim noi bine? Nu se poate! Și păcatele celelalte, care nu presupun intervențiile chimicale și mecanice, și presupun așa zisul „calendar”, sau cele care privesc „actele nedesăvârșite” și acelea sunt vinovate. Acelea sunt acte de onanism conjugal. Păi, stai să te întrebi, dacă ai de-a face cu propria ta soție sau ai de a face cu una pe care din soție ai transformat-o în altceva. Dacă oamenii sunt mulțumiți la ideea asta, apoi sigur că ei nu mai au nevoie de Hristos. Noi vorbim despre oameni credincioși și vorbim despre un neam credincios. Dar, până una alta, credem în biruința binelui. Demnitatea unui om care se consideră pe sine rezidit în Hristos trăiește în fiecare zi sentimentul acesta. Este cel care-și rezolvă problemele acestea. Să nu vă închipuiți dumneavoastră că lucrurile sunt aduse acolo încât nu mai are credința creștină nici o putere.

Chestiunea preoților e foarte dificilă. Sunt muritori de foame, dacă se țin de legea creștinească, dacă nu sunt niște trădători. Nu te poate dezlega un preot cu păcatele acestea. Nu există ieșire, linie mediană. Nu merge! Un autor, un predicator de mare ținută, maghiar, are un capitol privind chestiunea aceasta, intitulat: „*Ori păcat, ori eroism*”. Eroismul acesta nu e un eroism cu neputință în societatea de astăzi. E adevărat că pe stradă nu mai întâlnești pe Maica Domnului și nici pe mama ta nu o mai vezi, că au dispărut mamele noastre. Au dispărut pentru că înfățișarea lor nu este altceva decât o tentație la săvârșirea păcatului și, să știți dumneavoastră că, păcatul se săvârșește și prin imaginație. O doamnă din aceasta, foarte bine pusă la punct, nu se gândește pe câți tineri îi aruncă în gândul curviei cu ea? Nu o interesează treaba asta. Apoi să o intereseze, că ea nu va mai fi niciodată femeie; ea mâine va fi lesbiană, nu-i mai trebuie bărbați. Îi ajunge cu risipa grațiilor pe stradă. Dumneavoastră credeți că homosexualitatea asta apare chiar din vânt? Nu apare deloc din vânt. Sunt consecințele grave ale comportamentului. Bărbații se duc la bărbați, și femeile la femei, dar este urgia lui Dumnezeu peste noi! E adevărat că noi

zbierăm mereu: „Nu vrem drepturi pentru homosexuali”. Foarte bine că zicem așa, dar homosexualii se formează și la noi. Și noi am pus premisele pentru o viață de lesbianism și homosexualitate, asta e nenorocirea. Mari sarcini pentru bieții preoți, care sunt ca niște copiii pe care cineva a pus zorzoanele hainelor de luptă din Evul Mediu. Atârnă greu. Preoții știu să se apere, că nu mai iau reverenda. Nu mai știi că-i preot, ori nu-i preot!

Cum vă raportați la Teologia Iubirii în viziunea neortodocșilor: Olivier Clement, etc. Căutările disperate ale erotismului sunt o nostalgie a relației femeie-bărbat, înainte de cădere. Hristos a venit să restaureze și să dea deplinătate relației dintre soți.

A apărut cartea intitulată „Teologia iubirii”. Într-un fel, deosebit de frumoasă și de profundă, dar să știți că scoate în evidență mai ales faptul că scopul căsătoriei principal nu este nașterea de copii, ci este iubirea. Lucrul acesta a sunat grozav în apus, pentru că cei din apus, de fapt, nu mai cunosc nici o iubire. Floare rară. Ebrietatea erotică nu este iubire. Se vorbește realmente despre iubire, dar, despicând cele două scopuri ale căsătoriei, iubirea și nașterea de prunci, se deschide și o ușă prin care poate să se introducă nenorocita asta de planificare a familiei. Noi ne iubim! Treaba lor copiii. Nu-i adevărat! În privința asta ei au un scăzământ, care trebuie corectat. Și-l voi corecta printr-o carte, care apare cât de curând, dar până una alta le spun studenților noștri ca să știe.

Trebuie să ne dea și cei de la primărie dreptul de a ajunge în mijlocul orașului și de a opri vis-a-vis de primărie, unde funcționează un cabinet de planificare a familiei susținut de persoane venite din străinătate, care, în același timp, fac și prozelitism și ne planifică dispariția neamului românesc. De ce spun așa? Pentru că pe respectivii *i-am primit aici, în facultate, când au spus că ei vor să lupte împotriva avortului*. Ei nu mă pot condamna pe mine că nu am avut dragoste față de ei. Dar

au fost diplomați și toți cei care îi susțin, îi susțin pe seama unei conștiințe românești trădate. Noi nu trădăm conștiința. Să se ducă în Anglia să facă planificarea familiei, pentru că prin planificarea familiei se săvârșește crimă. De ce vor să verse sânge românesc? Să verse sângele lor și nici acesta nu trebuie să-l verse, că nu e al lor, că e al lui Dumnezeu tot sângele de pe fața pământului, asta e adevărul. Am vrut să colaborăm. *De ce nu au venit de la început să spună: noi vrem să ucidem copiii români?* Spus-a treaba asta? Știți că, acum vor să o dea pe socoteala spitalului, pentru că Înalț Preasfințitul Serafim le-a comunicat din Germania că nu-i sprijină, că nu-i de acord cu ce fac ei.

Mulți nu înțeleg comunitatea de destin a neamului în perspectiva Învierii. Nu se mai înțelege noțiunea de neam și asta chiar din tabăra ortodoxă. Nu este oare vorba de inocularea unui spirit individualist?

Dumneavoastră, care-mi formulați întrebare, să știți că mi-ați dat și răspunsul. Am devenit ortodocși numai cu numele, am pierdut credința în Învierea lui Hristos. Noi nu credem că Hristos a Înviat, în sensul în care Hristos este prezent cu noi. Noi nu credem pe baza Învierii lui Hristos că avortul este deicid. Dacă nu credem, ce vreți! Noi suntem bucuroși de iluminismul acesta care a venit din străinătate asupra noastră, am bătut din palme pentru opera săvârșită de Școala Ardeleană, care are contribuția ei, dar care i-a batjocorit pe toți țărani români, i-a făcut niște proști. Proști că au fost ortodocși. Am auzit toți că noi ne putem protestantiza, ca dovadă că au trebuit bapțiștii să sufle cu dolari peste românii din Oradea, și să se umple capiştea lor de credincioși. Știți dumneavoastră în ce condiții stau studenții lor în raport cu ai noștri? Păi, ai noștri nu mai vin nici la cantină pentru că socotesc că la cantină e prea scump. Probabil că strâng bine din curea. Ceilalți însă stau în hotel, se plătește cu taxă de străin. Plouă cu dolari peste ei. „Eu îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul”. Nu însemnează că ești ortodox, dacă te ghidești bine la Paști și la

Crăciun, iar de Post nu mai vrei să știi. Ce fel de Ortodoxie... că tragi din țigară, că tragi la băutură și te bați în piept că ești membru în comitetul parohial? Am făcut o adunare parohială și toți membrii erau în stare de ebrietate. Vă puteți închipui ce hotărâre am adus noi, mai ales dacă ne-am propus să luptăm împotriva alcoolismului!

Este Ortodoxia normativă pentru societate? Adică trebuie ca noi să luptăm împotriva acestor legi anticreștine dictate de societate sau trebuie să avem în lume o atitudine monastică, adică, de neimplicare în social, văzându-ne doar de păcatele noastre?

Este normativă Ortodoxia pentru societate? Este normativă Ortodoxia pentru comunitate. Dacă faceți distincția dintre societate și comunitate! Noi am rezistat în istorie, nu pe socoteala societății. Pe socoteala societății, statul papal a venit în sec. al XIII – lea împotriva noastră și ne-a distrus societatea. Organizați foarte bine, românul a rămas iobag, iar grofu' stăpân. Comunitatea românească a fost altceva. Comunitatea este așezată pe Sângele lui Hristos. Liturghia face comunitatea! Că noi ne-am destrămat astăzi, în zilele noastre, e foarte adevărat. Atâta vreme cât și noi, creștinii, suntem ca ceilalți (creștini doar cu numele), vom zice: „Ne bucurăm de drepturile omului”. Se va trezi inima românească în cei care ne conduc? Vor lua măsuri? Dacă nu iau măsuri și merg pe linia celei mai mici rezistențe, ne pierdem!

Vorbiți-ne despre impactul televizorului asupra omului, punând în balanță binele și răul.

Vă spun doar atât, că îmi spunea un Preasfințit, că și în ziua de Anul Nou când a deschis televizorul a fost pe ecran un film pornografic și, mai grav, încărcat cu elemente homosexuale. Păi, dacă credeți că oamenii pot trăi în condiția asta e foarte grav. Încui televizorul că ai ajuns otrăvit. Mă înspăimânt de mamele care au fete și care stau toată ziua cu ochii în televizor. Ce mame vor mai fi acele fete, ce femei vor mai fi ele, cine să se mai

bucure de ele? Cineva care, fecior fiind, își caută fată mare? Păi, poate să fie fiziologic fată mare, că fecioria spirituală și-a pierdut-o.

Vă rugăm să ne spuneți cum putem să scăpăm de gândurile care ne vin mai ales în timpul rugăciunii?

Gândurile nu vin la întâmplare. În general mintea este ca o moară, macină întruna. Dacă vin gânduri rele vin că au de unde veni. Izvorul lor poate fi identificat în mai multe chipuri. Că vine vremea rugăciunii e foarte adevărat. Rugăciune curată fac foarte puțini, și despre lucrul acesta cred că v-a vorbit și Preasfințitul Irineu. Preasfințitul Irineu mi-a fost student, l-am avut 2 ani de zile în genunchi în altar. Nu m-am gândit că ajunge episcop. Ce avem de făcut? Dacă vreți să scăpați de gânduri trebuie să stabiliți un bun raport între rugăciune și viață. Ca să ai o viață curată trebuie să te rogi, iar ca să te rogi îți trebuie viață curată. Cu ce să începi? Și cu una și cu alta. Există un izvor al gândurilor care este al diavolilor. Cu acelea să vă prezentați la duhovnic. Sunt așa- zise hule care-ți vin când e Sfânta Liturghie în toi. Cum scapi de ele? Nu gândindu-te la ele; să răspundă diavolul de ele. Că nu te cere Dumnezeu să răspunzi de gândurile acestea. Numai că gândurile bune vin din ceea ce însemnează redescoperirea frumuseții lumii ca revelație divină. Pentru treaba asta noi avem un seminar de ecoteologie, dar din nefericire nu se prea trage la el.

Știți ce trebuie noi să facem? Și asta iar în legătură cu izvorul acesta imens al gândurilor din noi. Să facem *vindecarea arborelui genealogic*. Dumneavoastră credeți că noi suntem numai noi? Face mama un avort și fata, că mai are una, naște un copil sau e însărcinată; credeți că nu rămâne urma faptei săvârșite de mamă în copilă? O dovedește un doctor. A apărut o carte: „Vindecarea arborelui genealogic”, cartea este foarte bună în ce privește relatarea datelor vieții. Ce facem noi pentru vindecarea arborelui genealogic? Facem ceva? Ați

auzit dumneavoastră ca

cineva să facă ceva? Au fost duhovnici care au atras atenția: „Fiți atente femeilor, când sunteți însărcinate să nu aveți legături cu soții că se imprimă în copii”. Păi, se imprimă. Să nu credem noi că sângele nu duce elemente ale sufletului. Noi vrem să organizăm ceva, în sensul acesta, la mănăstirea Jacul românesc. Să vindecăm. Și printr-un copil se vindecă arborele genealogic; în parte, e adevărat. Să știți că eu cred într-un principiu: „*cu o rândunică se face primăvară!*”.

Credeți că loviturile pe care Ortodoxia le primește, tendințele actuale spre sincretism, spre secularizare, sunt gândite de o coalitie mondială?

Dacă m-ați fi întrebat acum 3 ani de zile, înainte să fiu în Franța, aș fi zis: „Nu cred”; după ce m-am întors vă răspund: „Cred”. Și avorturile care se fac aici sunt planificate. Cei din altă parte gândesc și bieții români execută. Vor mai multe avorturi? Se fac mai multe. Am constatat pe viu că suntem puși într-un scenariu, că suntem manevrați. Avem impresia că suntem liberi. Păi libertatea noastră e în vânt. Cineva a și planificat harta Europei, cine trebuie distruși acum, cine trebuie compromiși acum. Este exploatată sexualitatea infantilă. Tinerii aceștia sunt otrăviți cu televizorul de la vârsta de 2 ani. După ce ai distrus copilăria, ai terminat cu neamul. Ce credeți dumneavoastră, iertați-mi expresiile, ce rost au prezervativele la copiii de grădiniță? Credeți că la noi nu sunt? Dumneavoastră știți ce se face experimental cu copiii străzii în București?

Ce cred despre sincretism? Credeți că măicuța aceea care face sincretism o face de capul ei? Eu cred că nu. E scenariu, domnule! Știu eu că o pățesc după câte vă destăinuiesc. Sunt de vină că îmi fac datoria. Dacă nu veneau biletele cu întrebări, tăceam. Vorbesc destul în fața băncilor goale. Se pare că sunt exagerat. Dar nu sunt așa de exagerat cum mă fac unii.

Dintr-un punct de vedere social, fără implicații religioase, interzicerea avortului prin lege nu ar îngreuna libertatea persoanei?

Păi, nu se îngrădește libertatea persoanei tale, pentru că tu nu ești universal; pe lângă tine e altă persoană. Cum adică? Copilul care-l ai e ca o simplă măsea? Este persoană întreagă! Ai vrut să nu te îngrădească deloc? Dumneavoastră nu mă îngrădiți pe mine? Mă îngrădiți! Eu aș vrea să plec și nu mă lăsați. Am făcut o glumă. Nu ne îngrădim unul pe altul.

Eu mă duc să cumpăr din piață mere și mă îngrădește cu 10.000 lei/kg. Ei, dar asta e o ordine socială. Ordine umană înseamnă că eu nu pot trata persoana ca un obiect. Exemplul acesta îl mai spun și studenților. Ce deosebire este între persoană și obiect? Dacă eu îl consider pe student ca pe un obiect, el trebuie să fie prezent în bancă, să vină la examen și eu să încasez salariul. Pot să pun mâna pe student, că am autoritate, și să îl arunc jos de la etaj, dacă pot. Ce am făcut cu el? L-am tratat ca pe o persoană? Nu. În momentul când l-am aruncat zice: „Părinte, nu sunt de acord cu ce faci dumneata”. Nu mai e obiect, e persoană. [n.red.: Suntem liberi să facem ce vrem fără însă a ne atinge de libertatea celorlalți. Cum putem ști de unde începe libertatea celui alt? Iubindu-l! „Iubește și fă ce vrei!” ne spune Fericitul Augustin]. Când am transformat pe cineva într-un instrument al intereselor mele, l-am transformat în obiect. Ce vrea femeia care lichidează un copil? Să petreacă. Te poți atinge de persoană? Nu te poți, oricine ai fi! Persoana are drepturi împăratești, este fiul lui Dumnezeu. „Mene, tekel, fares” (n.red.: „Numărat, cântărit, împărțit”, adică zilele-i sunt numărate, faptele cântărite, averea împărțită) e scris pe fiecare frunte de femeie care a avortat! Că te mai îngăduie Dumnezeu? Ești o mortăciune. Exiști pentru propria ta batjocură, pentru că tu te-ai desființat; nu te-a îngrădit cineva, ci te-ai desființat tu singură în calitate de persoană.

Există în Occident grupări numeroase de contracultură, umanism secular, toate afectând viața socială, toate ducând la decadență și la confuzia morală a tineretului. Acum, în România, aceste idei sunt importate tot mai mult sub emblema înșelătoare a occidentalizării. Nu ar fi cazul să se preîntâmpine efectul lor negativ?

Dumneavoastră mă întrebați pe mine cum să ne organizăm noi, cei care în seara asta suntem aici. Dar mâine nu mai veniți, nici săptămâna viitoare. Să tot scrie cineva întrebări și să răspundem, dar de făcut nu facem nimic. Avem organizații! Biserica acum e împiedicată să facă ceva. Ne împiedecăm noi pe noi. Moldovan e aerian, e cu mintea pe sus. Cea mai bună armă de data aceasta împotriva acestui adevăr este ironia. Ce-i mai trebuie și la bătrânul acela? Să știți că lupta împotriva avortului am deschis-o din vremea comunismului și m-a costat; numai eu știu cât m-a costat. Îmi zice cineva: „Vezi, părinte, că istoria ți-a dat dreptate?”. Da’ după ce mi-a tăiat capul. Am început această luptă cu părintele Slevoaca. Dacă părintele Stăniloae a intrat în jugul acesta? Nu a intrat. Deși, știa foarte bine. Nu a intrat; dar el avea de scris dogmatica. Am scăpat ca dintr-un naufragiu. Uzi până la oase. Poate unii dintre dumneavoastră vă aduceți aminte și de evenimente din jurul anului 1968. Așa că, dacă vreți să facem ceva, facem, preîntâmpinăm. Numai să știți un lucru: studenții noștri sunt copiii dumneavoastră. Dar, ca să spun că studenții sunt de partea asta cu steagul în mână, m-ar găsi studenții de minciună. Nu vin. S-au plictisit. Nu ne lăsăm. Aștept și eu din partea dumneavoastră o înviore. M-am dus la Înalt Preasfințitul Antonie, ne-a binecuvântat programul, dar mi-a atras atenția: „Părinte, vezi că lupți cam de unul singur”. „Nu, că mai am unul lângă mine. E secretarul meu”. Acum am niște studenți în care îmi pun mare nădejde. Și cele petrecute sâmbătă și duminică îmi dau mari speranțe, pentru că studenții au venit pe socoteala lor. Au făcut cheltuieli și au venit. De altfel, studenții și știu: ca să iasă o notă bună „trag tare la avort!”.

Multă lume spune că am făcut avort din cauza timpurilor materiale. Oare la următoarele alegeri problema banilor zilnici trebuie pusă? La candidatura la președinție trebuie să fie implicată Biserica și medicina!?

Țin să vă spun: cauza principală a avortului nu este starea materială, ci e necredința! Nu crezi că Dumnezeu poartă de

grijă la cel care e în pântecele tău!

Cea mai puternică cauză a avorturilor este pe socoteala faptului că se consideră că femeile vor naște handicapați. Într-adevăr așa e! Când intri în magazine care îți iau ochii, te întâmpină cărucioarele. Întâi cumperi cărucior să-l duci pe nenorocitul care apare, pentru că ești femeie cu pântecele otrăvit. Otrăvit de ce? De pilulă! Oamenii sunt îngroziți: mai fac și un monstru, pe lângă nenorocirea nașterii în dureri.

Lucrurile sunt grave. Dar ne-ar ajuta Dumnezeu. Dumneavoastră ați numărat vreodată câte boabe de grâu sunt într-un spic? Credeți că Dumnezeu nu ar putea face un spic de grâu cu mai multe boabe? Dar pentru cine să facă? Pentru copiii care ar trebui să fie și nu sunt! *Întâi ne-am omorât copiii și apoi ne plângem că suntem săraci.* Pentru mine e un paradox al istoriei înspăimântător faptul că tinerii la revoluție și-au dat viața, iar a doua zi apare decretul de liberalizare al avorturilor, adică „omorâți copiii”. Păi, pentru asta au murit, pentru ca părinții să-și omoare și ceilalți copii!? Ne va da Dumnezeu necazuri mai mari.

La viitoarele alegeri nici unul dintre guvernanți nu va vrea să pună problema asta, pentru că nu vor avea voturi. Politica nu acceptă. Să nu credeți dumneavoastră că prin politică câștigăm ceva. Eu vă spun dinainte: se contează pe mase, dar vedeți pe ce fel de mase. Mai ziceți dumneavoastră că sunt aerian, că nu văd lucrurile. Ba le văd, poate prea bine, pentru că îmi dau seama mai mult decât alții în ce situație tristă ne aflăm. Studenții constată că sunt cam glumeț, dar tocmai pentru că sunt prea grav trebuie să-i mai și destind. Eu mă implic, mă consider al Bisericii. Mi-am pierdut prietenii pe care i-am avut în rândul medicilor și cred că și ei mă batjocoresc. Așa se întâmplă când prietenii se transformă în dușmani. Eu mă declar în continuare prieten în sensul în care vreau să le câștig conștiința. Nu dau înapoi. Nu pot să felicit pe cei care au înființat oficiile acestea ucigătoare de prunci. Asta nu pot să fac. Trebuie să audă. Tare aș vrea să audă că e vorba de crimă. Cred că au cunoștințe suficiente de genetică umană,

pentru că am și eu atât cât am. Dacă omul acela care e în pânțecă nu-i om, atunci omul acela care se naște e om?

Dacă într-o familie există o sterilitate, cum sau prin ce anume ar trebui să se concretizeze nașterea de prunci la care ne îndeamnă Sfânta Taină a Cununii, însăși cuvântul Evangheliei lui Iisus Hristos?

Dacă există o sterilitate, căsătoria e căsătorie întreagă și e fără naștere de prunci. Nu este scopul principal al căsătoriei nașterea de prunci. Este iubirea, dar iubirea creatoare care implică nașterea de prunci. Noi compătimim perechile care sunt sterile în mod natural. Îndemn pe femeile care sunt în această situație să se ducă la tratament, și se pare că chiar se duc și chiar ajută.

Câți copiii au oamenii? Câți vrea Dumnezeu! Poți să judeci pe cineva din afară că nu are copii? Dacă vorbește împotriva avortului, dar nu are copii, neapărat el intră în categoria unora care fac uz de anumite tertipuri. Și pe Golgota erau trei cruci. Din afară nici o distincție între ele. În realitate era una crucea Dumnezeului-om, alta a unui tâlhar, dar pocăit, și alta a unui tâlhar nepocăit. Din afară nu poți vorbi împotriva lor. E batjocura lor. Cui i-a dat Dumnezeu un copil, e mulțumit cu un copil.

Legat de faptul că suntem manevrați, vă rog să faceți referire și la protocoalele înțelepților Sionului, dacă se poate.

Nu se poate. De ce să-mi complic eu acum existența la miezul nopții. Faceți bine și mă chemați la o conferință de alt caracter. Dar se pare că unul dintre rabinii, care pe vremea lui Antonescu a fost în cauză cu omorârea evreilor, se găsește momentan în țară. Vă rog să urmăriți fenomenul că este, într-un fel, providențial. Noi am salvat pe evrei. Biserica i-a salvat și Antonescu i-a salvat la intervenția Mitropolitului Nicolae Bălan. Și frații noștri, niște „prieteni adevărați”, ne învinuiesc pe noi. Au ajuns până acolo încât s-a spus că românii au persecutat și au omorât maghiari și evrei în 1940. Iată, vine mărturia, pentru că Dumnezeu nu se lasă înșelat, și în privința aceasta ne va descoperi Dumnezeu. Nu știu de ce până acum nu s-a făcut uz de istorie,

de cinstirea martirilor noștri. M-am dus anul trecut cu o troiță frumoasă, lucrată aici la Sibiu, cu studenții de la teologie, s-o punem în cinstea Marietei Prunea, din care ostașii lui Horti au scos un copil și nu l-au omorât cum omorâm noi, ci l-au dus la marginea pădurii ca să vadă mama cum îl omoară în fața ei, după ce îi spintecă pânțele. Și ne-am dus cu studenții acolo și am găsit o platformă de Peco, unde trebuia să ne închinăm. Cine ne primește crucea? Că dacă ne batem noi joc de ce avem sfânt, de bună seamă nu mai merităm pământul pe care ne aflăm. Ce-am făcut cu crucea? Am dus-o în cimitir.

...Dacă am căuta noi originea antisemitismului sigur nu l-am găsi la rădăcina bieților maramureșeni istoviți de fenomenul iudaic al crâșmelor.

Părinte, cuprindeți în activitatea dumneavoastră și medici, surori, viitoare mame?

V-am spus... și acum mă consider prieten cu medicii care se ocupă cu fenomenul nașterii. Cu atât mai mult, cinstesc pe asistentele medicale care, prin serviciul lor, sunt mult mai aproape de Dumnezeu decât cei care vorbesc de la catedră. Dar tare aș vrea ca din rândurile lor să se ridice cei care realmente reacționează. Mi-am făcut eu datoria? Da, le-am trimis scrisori; de atunci se pare că a încetat prietenia noastră. Am trimis și alte scrisori, vom trimite și acum. Nu cred că ați constatat dumneavoastră că eu i-am cruțat pe duhovnicii care-și bat joc de suflute și, care prin exercițiul lor, promovează fărâdelegea prin dezlegări invalide. Că nu toate dezlegările sunt valide. Așa se întâmplă.

Eu aș fi fericit dacă am putea avea un grup de mame-surori din acestea. Știți în limba română cum se numește asistenta ce intervine cu ocazia nașterii copilului? *Moasă*. De la *moș*, de la părinte, de la bunica. Toți copiii se nașteau pe pământ pentru că era legătura cu cei din casă morți acolo. Am avea de învățat câte ceva. Adevărat, în zilele noastre ținem de igienă. Igiena este bună, numai că unele consecințe, nu ale igienei, ci ale gândirii noastre, sunt așa cum sunt.

Dacă s-a provocat avort, se mai poate primi dezlegare pentru Sfânta Împărtășanie?

Să nu fie pocăința mai mică decât crima! Și acum să vă spun ce ziceau canoanele. Un canon din jurul anului 300 spune că o femeie care săvârșește avort nu mai poate fi împărtășită niciodată. Niciodată! Vine mai apoi un alt canon, de data asta parcă de la Cartagina și ține să spună că femeia ce a făcut pruncucidere să mai fie împărtășită, dar ca ucigaș și să stea în pocăință ani substanțiali. Adevărat că până la urmă s-a definit ca 7 ani să plângă în ușa bisericii. Asta înseamnă pocăință. Nu așa că dacă acest preot nu te dezleagă, te duci la celălalt. Să știți că lucrurile acestea sunt inadmisibile. Mai sunt apoi preoți care se consideră „superduhovnici”. Nici asta nu merge. Iertarea păcatelor se dă condiționat. Fără condiția pe care o pune biserica, nu poate nimeni dezlega, că nu dezleagă de la sine. Femeile care încearcă căi din acestea, se ascund în dosul conștiinței preotului duhovnic. Pocăința nu-i o glumă. Sfântul Ioan Gură de Aur a ținut să spună: *„Nu poți păcătui un an întreg și să te pocăiești 40 de zile”*. Păi, femeile noastre cred că o pot face într-un minut, și pe socoteala câtorva parale cu care se duc la preoți.

Am fost într-o biserică unde trebuia să suplinesc un preot, din cauza unui conflict. Când am intrat în biserică ardeau lumânări ca în ziua de Paști și am zis că aici e de mine. Dar apoi am aflat secretul: pentru un avort trebuia să cumpere 2 kg de lumânări. Batjocura batjocurilor! Își închipuie cineva că el se tămăduiește cu 2 kg de lumânări?! Păi, puteau să ardă toate lumânările. Nu putem ajunge la contrafaceri de genul acesta și am ajuns. Provita vrea să le trimită o scrisoare tuturor preoților și să le atragem atenția, mai ales cu ultima preocupare a Provitei, descoperirea crimei albe. Cât de întunecată este îi spunem totuși albă, pentru că se aseamănă cu eutanasia. Moare copilul și nici cel puțin nu ajunge să producă ultimul strigăt. A apărut o casetă cu un film: „Strigătul mut”. Copilul în momentul în care doctorul îl atacă, strigă, se vede că strigă. Dar când e atacat de pilulă, acesta nu mai strigă,

acesta nu mai știe că a fost așezat în locul cel mai sfânt de pe pământ care este pântecul mamei și că acolo este atacat, în ultima vreme de forțele ucigașe ale pilulei. Vă mulțumesc frumos. (28.03.1995 - Facultatea de Teologie Sibiu)

Castitatea tânărului

Îmbrăcămintea sexy și dreptatea

Oricât de la moda ar fi îmbrăcămintea sexy la fete și femei, ele mai devreme sau mai târziu vor trebui să se confrunte cu implicațiile adânci pe care o are îmbrăcămintea în relațiile lor cu băieții. Fără să știe aceste fete și poate fără să dorească să știe, arătarea corpului lor trezește instinctele sexuale la băieți, care odată declanșate, vor avea probleme în a vedea persoana întreagă în față, ci vor fi distrași în mod dureros de la respectul pe care îl datorează femeii, devenind înclinați să o vadă ca un obiect furnizor de plăcere. În fața ispitelor spontane de acest tip, chiar și educația sănătoasă, echilibrul sufletească sau maturitatea spirituală pot să fie de puțin ajutor.

Katherine Kersten de la Național Public Radio și președinte al “Center of the American Experiment” scrie: “*Modestia implică ceva mai mult: simpla justiție*”. Noi femeile pretindem respect din partea bărbaților, insistând asupra valorii noastre nu pentru aparența noastră ci pentru ceea ce suntem. Aceasta este o ipocrizie, dacă în același timp ne îmbrăcăm și ne comportăm cu lipsă de modestie, provocând intenționat dorința sexuală și dând semnale că suntem deschise în mod facil acestor dorințe. Comportându-ne în acest fel înseamnă că lezăm însăși demnitatea noastră, că ne tratăm pe noi înșine ca obiecte sexuale. Și mai mult, este într-adevăr nedrept, deoarece înseamnă că socotim că bărbații se află pe un piedestal mai înalt decât noi. (*Darul Vieții* nr. 19)

Disperat după muzică house și pornografie

- interviu cu D.Ș.

În satul în care a crescut D.Ș., lângă Timișoara, se ascultau doar manele. Dar D. era orientat spre muzică house și techno. De asemenea, pornografia a jucat un rol complet nefast în viața lui. A avut probleme cu pornografia, pe care o găsea în reviste, pe Internet, în poze sau în filme.

D. a absolvit Facultatea de Matematică aplicată în economie și are 22 de ani. La un moment dat a avut un vis, care a marcat momentul din care D., cu ajutorul lui Dumnezeu, a început să scape din mocirla în care se afla.

D.Ș.: Orice tânăr poate avea astfel de probleme și în mod special eu aveam astfel de probleme. Eram cu totul implicat în toate acestea și chiar cufundat în ele.

Chiar dacă păream un om religios, sau mergeam din când în când la biserică, totuși căutam cu foarte mare însetare localurile unde se asculta o astfel de muzică, distracțiile, discotecile, tot ce i se pare unui tânăr că ar putea să-i ofere plăcere.

De asemenea, pornografia a avut un foarte mare impact asupra vieții mele, și cred că majoritatea tinerilor din țara aceasta se confruntă cu această problemă, fie că vor sau nu să recunoască. Pornografia este un instrument al Diavolului, prin care Diavolul vrea să ne apropie cât mai mult de el și să nu-L ascultăm pe Dumnezeu.

D., tu erai dependent de acest gen de muzică, toate CD-urile pe care le găseai la prieteni le copieai pe calculatorul tău și le ascultai. Era bucurie, plăcere, sau o goană continuă după vânt?

D.Ș.: Mie mi se părea că era o plăcere, de fapt chiar era o plăcere, dar adevărul este că era o goană după vânt. Muzica

aceasta m-a determinat la a avea fel de fel de senzații, trăiri în cât mai mare exaltare. Căutam tot ce însemna muzică techno, house, chiar trance, muzică creată de DJ-ei, un fel de muzică zgomotoasă și cam atât.

De la vârsta de 15 ani am început să fiu dependent de acest fel de muzică și de pornografie. Un coleg de bancă, care era și el dependent de această muzică, a început să mă influențeze și pe mine și să mă direcționeze spre acest gen de muzică, dându-mi CD-uri cu astfel de muzică. De atunci a început totul, a început căutarea mea însetată după astfel de melodii. Am ajuns să adun tot ce însemna muzica house și techno. Intram pe Internet, navigam pe site-uri ale acestor DJ-ei și adunam poze.

Cum a început povestea cu pornografia?

Cu pornografia am pornit ceva mai devreme decât cu muzica electronică. Eram prin clasa a 5-a când unul dintre frații mei, afectat și el de pornografie, mi-a oferit câteva reviste, după care am început eu să le caut și să le achiziționez. Apoi, pe calculatorul meu, am încărcat tot felul de poze și filme pornografice. Eram prins în aceste lucruri care creează tinerilor plăcere, dar care duc la moarte.

De ce crezi că duc la moarte, ce poate fi rău acolo?

Rău este faptul că aceste lucruri sunt imorale, rușinoase, nepotrivite. De aceea și sunt interzise pe posturi de televiziune sau radio, dar culmea este că la chioșcurile de ziare nu sunt interzise și oricine poate să-și cumpere astfel de reviste.

Sunt rele pentru că Dumnezeu le considera rele, Dumnezeu le consideră păcat. Chiar dacă în lumea noastră mulți tineri le consideră ca ceva normal, obișnuit, ceva care trebuie să facă parte din viața tânărului, totuși, înaintea lui Dumnezeu sunt păcat și duc la condamnarea veșnică în iazul de foc.

Dumnezeu a lăsat ca plăcerea sexuală să aibă loc în cadrul căsătoriei și nicidecum înainte, sau în relații de scurtă durată,

relații în cadrul cărora tinerii cred că se iubesc, dar de fapt ei iubesc plăcerea sexuală și doresc să aibă parte de actul sexual. Mai apoi nu mai există nici așa zisa “dragoste” care trebuia să fie. De fapt este o cale prin care tinerii își satisfac poftele înainte de vreme.

Cum te-ai ascuns de părinții tăi? Bănuiesc că a fost o luptă continuă să ascunzi toate aceste înclinații ale tale.

Diavolul a reușit să mă ajute să mă ascund foarte bine, chiar dacă aveam zeci de reviste pornografice. Căutam locul potrivit, timpul în care eram singur acasă. De fapt atunci când ești singur acasă apare dorința de a face lucruri pe care nu ai dori să te vadă cineva că le faci. Dar este cineva care te vede - Dumnezeu! Cel viu, care vede toate lucrurile și care ne cunoaște chiar și gândurile.

Mergeam la prieteni să vizionăm filme pornografice. Nu am experimentat curvia la nivel fizic - pot să spun că a fost harul lui Dumnezeu care m-a păstrat neatins cel puțin la acest nivel, mai ales că participam mereu la distracții și chefuri care se sfârșesc cu astfel de lucruri. Nu am avut nici un contact fizic sexual, însa orice tânăr care vizionează filme pornografice, de obicei recurge la masturbare. Aceasta a pus stăpânire și pe mine.

A fost un moment dat în viața ta când Dumnezeu a produs un cutremur care a distrus tot ce era vechi și rău. “Căci, dacă este cineva în Hristos, este o făptură nouă. Cele vechi s-au dus: iată că toate lucrurile s-au făcut noi.” A fost un moment în care ai avut un vis, moment din care viața ta a plecat pe un alt drum.

Înainte de a vă istorisi visul, trebuie să vă spun că am încercat în repetate rânduri să scap de pornografie, deoarece am înțeles că este ceva rău, care lui Dumnezeu nu-I place.

Chiar l-am făcut o juruință lui Dumnezeu și l-am spus: “Doamne, vreau să nu mai recurg la aceste lucruri, să nu mă mai uit la aceste imagini”, însă juruința mea nu a ținut foarte

mult. Asta deoarece doar în Hristos poți fi o făptură nouă. Moralitatea noastră sau încercările noastre de a deveni oameni noi și de a face voia lui Dumnezeu prin puterea noastră, eșuează întotdeauna.

Înainte de a avea acel vis, unul dintre frații mei, care și el a fost prins de pornografie, s-a întors la Dumnezeu și i-am văzut viața complet schimbată.

În visul pe care l-am avut, se făcea că trebuia să merg la un spital. Am ajuns la acel spital, am pășit pe un coridor al spitalului și mergând pe acel hol, uitându-mă în stânga și-n dreapta, am observat că în saloane, în loc de bolnavi pe paturi, erau tineri cam de vârsta mea, care dansau pe muzică house și techno, exact ce ascultam eu. Erau camere ca un fel de discoteci și nicidecum camere cu bolnavi pe paturi. Am ajuns la capătul aceluia coridor și am ajuns în curtea aceluia spital din visul meu. Acolo erau niște piscine cu mulți oameni dezbrăcați, care se destrăbălau acolo.

La un moment dat toți oamenii aceia au început să fugă, să strige, erau disperați, ceva se întâmpla în locul acela. Parcă începea să ia foc acel loc și parcă era sfârșitul lumii și mânia lui Dumnezeu se revărsa peste acel loc. Am fugit cât am putut de acolo și am ajuns în sfârșit la o apă curgătoare, unde erau mulți tineri. Acolo s-a încheiat și visul meu.

Semnificația visului am înțeles-o chiar în dimineața următoare. Spitalul era plin cu oameni bolnavi spiritual, nu fizic. Acei bolnavi mă reprezentau pe mine - oameni care căutau să se distreze, așa cum căutam și eu. Curtea din spatele spitalului a fost locul unde am înțeles că Dumnezeu își revărsa mânia peste oamenii care trăiesc în desfrâu și păcat și nu se împacă cu Dumnezeu, nu caută să-și mântuiască sufletul. Diavolul este stăpânul celor ce trăiesc în păcat.

D., care a fost momentul culminant în toată această desfășurare de forțe, prin care Dumnezeu dorea să te scape de păcatul în care trăiai?

Am participat la tabăra creștină de la Cortul Întâlnirii. Am fost uimit să văd așa mulți tineri care se adunau împreună să se închine înaintea lui Dumnezeu, să-L laude pe Dumnezeu și să se roage împreună.

A fost o uimire pentru mine, deoarece atâția tineri adunați la un loc nu mai văzusem decât în Timișoara, la festivalurile la care luam și eu parte - Festivalul berii, Festivalul vinului și alte astfel de evenimente la care tinerii se adună să se destrăbăleze, să se îmbete, să chefuiască.

Vă dați seama că a fost o discrepanță enormă între ceea ce am trăit eu în Timișoara și ceea ce am trăit la acel Cort al Întâlnirii, unde era prezent Duhul lui Dumnezeu.

Dumnezeu m-a sensibilizat, m-a făcut conștient de păcatele mele, de starea în care mă aflam. Am început să plâng cum n-am mai plâns niciodată până atunci. Atunci Dumnezeu S-a atins într-un mod deosebit de mine. De atunci m-am hotărât din toată inima, cu ajutorul lui Dumnezeu, să renunț la toate plăcerile păcătoase ale vieții.

Ce ai făcut cu “materialele” tale secrete, după ce ai revenit din tabără?

Când m-am întors, am ars toate revistele porno pe care le aveam, CD-urile le-am rupt și le-am aruncat la gunoi, iar calculatorul l-am “dezinfectat”, ștergând sutele de imagini și melodii pe care le aveam stocate acolo.

Dumnezeu poate face noi chiar și lucrurile de lângă noi, atunci când ne schimbă pe noi. Chiar dacă până atunci calculatorul tău era un vector spre iad, ai hotărât să-l faci să devină un vector spre rai - ștergând de pe el tot ce ținea de Satana.

Transformarea a avut loc în toate domeniile vieții. Un om care este prins de vicii, de patimi, nu poate să se lase de ele, chiar dacă se străduiește din toată inima și vrea să renunțe la alcool, la fumat, la curvie, la pornografie. Fiind dependent de toate acestea, nu se poate lăsa singur de ele. Însă, atunci când intervine

Dumnezeu în viața unui om care se lasă schimbat de El, Dumnezeu face o transformare totală. La Dumnezeu există eliberare de orice patimă sau orice viciu.

Schimbarea mea a fost un semnal și pentru prietenii mei. Prietenul meu foarte bun din Timișoara, care-mi trimitea CD-uri cu muzică house și altele de genul acesta, a fost uimit să vadă că pur și simplu nu mai reacționez în nici un fel la ceea ce el îmi spunea despre DJ-ei și despre acest gen de muzică. Ceilalți prieteni de la mine din sat au fost întristați că nu le-am dat lor CD-urile pe care le-am distrus și aruncat la gunoi, dar nu am vrut să-i nenorocesc și pe ei.

Am început să citesc cât mai mult Biblia, să-L cunosc pe Dumnezeu cât mai bine. Mă bucur și Îi mulțumesc lui Dumnezeu că sunt un copil al Lui. (*interviu cules de pe internet*)

**Biserica Sf.ântul
Nicolae
(Brâncoveanu) -
Făgăraș
- miniatură -**

Avortul și eutanasia

În concepția Bisericii Ortodoxe Române

Text adoptat de Sfântul Sinod în sesiunea 5-6 iulie 2005,
la propunerea Comisiei Naționale de Bioetică

Avortul

-rezumat-

Exprimându-și punctul de vedere cu privire la avort, Sfânta Biserică face acest lucru în conformitate cu învățătura ei privind apariția vieții în general și a vieții umane, în special.

Potrivit Revelației și învățăturii Bisericii, Dumnezeu a creat viața sub toate aspectele ei; viața omenească nu este produsul devenirii spontane a lumii, ci, pentru apariția ei, Dumnezeu a avut o grija deosebită: omul nu apare la poruncă, ci în urma unui sfat și a unui act special al Sfintei Treimi, act exprimat prin termenul de plăsmuire și de sufflare de viață. Viața omenească nu este determinată doar de plăsmuirea omului din pământ, ci mai ales de suflarea viu-făcătoare a lui Dumnezeu.

Aceasta ne dovedește faptul că omul nu este simplă ființă biologică („ființă vie” înzestrată cu suflet rațional), ci este deodată suflet viu (*Facere* 2, 7) și trup omenesc viu. Așa a apărut primul om (Adam), așa au apărut, apar și vor apărea – cu voia lui Dumnezeu – oamenii în istorie: suflete vii în trupuri vii. Omul este, așadar, o ființă psiho-fizică, ce a fost și este creată de Dumnezeu după chipul Său (*Facere* 3, 28), în vederea asemănării cu El; toate ființele omenești sunt în mod fundamental egale între ele în ceea ce privește natura și vocația lor. Ele posedă deodată, actual și potențial, aceeași demnitate și aceeași valoare: sunt chip al lui Dumnezeu, dar chip într-un continuu proces de asemănare

cu Dumnezeu.

Viața omului este de la Dumnezeu și se perpetuează, prin intermediul ființelor omenești, potrivit celor rânduite de Dumnezeu.

De aceea, tot ceea ce este comis împotriva ființei umane este comis, într-o anumită măsură, împotriva voinței lui Dumnezeu, după cum tot binele pe care-l facem unui semen de-al nostru, este bine făcut lui Dumnezeu Însuși: „*Întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut (...), întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut*” (Mat. 25, 40, 45).

Întrucât viața și, mai ales, viața nu este produsul hazardului, nici perpetuarea vieții umane nu este efectul întâmplării și nici exclusiv produsul eforturilor omenești. Omul se bucură de viață și de puterea vieții; are dreptul la viață, dar și responsabilitatea de a respecta această viață, de a o apăra în orice împrejurare, știind că, în existența istorică în trup, omul își pregătește participarea la Împărăția lui Dumnezeu.

Revelația (consemnată în *Sfânta Scriptură* și în *Sfânta Tradiție*) ne oferă suficiente dovezi că ceea ce s-a zămislit în femeie este ființă omenească (nu simplu „produs de concepție”), care nu exclude grija lui Dumnezeu și care trebuie să se bucure de respectul datorat demnității umane. Cum Biserica are o grijă deosebită față de ființele umane neputincioase și fără apărare, nu poate să nu se îngrijoreze cu privire la cele mai neputincioase ființe omenești, embrionii umani și pruncii nenăscuți.

Sfinții Părinți semnalează că, în orice fază ar fi produs, avortul rămâne pruncucidere; prin el, se încalcă porunca divină : „*Să nu ucizi!*” (*Ieșire 20, 13*), și este cu atât mai grav, cu cât constituie uciderea unei ființe umane aflată în imposibilitatea de a se apăra.

Biserica a considerat totdeauna drept păcat foarte grav, egal cu avortul în gravitate, și luarea de medicamente cu scop avortiv, barierele mecanice (steriletul și anumite pilule, inclusiv RU 486), prin care se urmărește împiedicarea nidării ovulului

fecundat pe pereții uterului (acestea sunt tot practici avortive), și medicamentele contraceptive, care, la rândul lor, au consecințe nebănuite pentru trupul femeii.

Avortul și toate practicile avortive sunt păcate grele pentru că:

- a) prin ele se ucide o ființă umană;
- b) prin ele este afectată demnitatea femeii;
- c) ele prezintă riscul mutilării trupului femeii, al îmbolnăvirii și morții premature a mamei și a femeii tinere care nu trebuie redusă la nivelul de obiect al plăcerii bărbatului, nu trebuie batjocorită și umilită în ceea ce îi este specific, anume feminitatea și calitatea de mamă.

În cele din urmă, aceste păcate ne exclud din Împărăția lui Dumnezeu spre care năzuiesc creștinii.

Deși societatea secularizată contemporană aduce justificări diverse ale avortului, justificări, de cele mai multe ori, de ordin medical și social, Biserica nu este indiferentă la această realitate îngrijorătoare și tragică, întreținută, uneori, de instituții care se intitulează „caritative”, „umaniste” și chiar „medicale”.

Fiind în lume, Biserica nu este nerealistă, și nici superficială cu privire la motivele privind tendințele de justificare a avortului.

Prin urmare:

a) Dacă viața mamei este pusă realmente în pericol prin sarcină sau naștere, ar trebui să fie acordată prioritate vieții femeii, nu pentru că viața ei are o valoare mai mare în sine, ci datorită relațiilor și responsabilităților față de alte persoane, care depind de ea.

b) În cazul în care investigația genetică descoperă un copil nenăscut anormal, recomandarea este de a naște copilul, respectându-i dreptul la viață, dar decizia o va avea familia, după ce acesteia i s-au adus la cunoștință de către medic și de către duhovnic toate implicațiile morale și de întreținere. Toate acestea trebuie rezolvate din perspectiva semnificației mântuitoare a prezenței unei ființe handicapate în viața fiecărei

persoane și în viața comunității.

c) Riscul avortului datorat violului sau incestului trebuie evitat, mai întâi, la nivelul educării cu privire la necomiterea acestor păcate. În cazul în care starea de graviditate s-a produs, copilul va trebui să fie născut și, după caz, înfiat.

d) Avortul nu poate fi niciodată justificat, moral, de starea economică a familiei, de neînțelegerile dintre parteneri, de afectarea carierei viitoarei mame sau a aspectului fizic.

Pentru prevenirea acestor grave păcate se consideră că este nevoie de un intens proces de mediatizare a gravității păcatului avortului (luându-se în calcul toate aspectele lui medicale, psihologice, sociale, religioase).

Prin întreaga activitate pastorală și misionară, Biserica trebuie să întreprindă un întreg efort de educare a omului de azi cu privire la scopul sexualității umane. Activitatea pastorală a preotului trebuie diversificată. Biserica va trebui să sensibilizeze toți factorii care au ca obiect educarea populației sau se îngrijesc de sănătate; omul trebuie educat cu privire la ce înseamnă adevărata tandrețe și dragoste, trebuie educat să-și pună ordine în propria-i viață, în condițiile sociale actuale.

De asemenea, factorii de decizie politică și administrativă trebuie sensibilizați să favorizeze crearea condițiilor ca femeia să nu mai fie umilită, nici ca ea însăși să se complacă în umilire (considerând-o normală) în propria ei specificitate.

Eutanasia

-rezumat-

Potrivit Revelației și învățăturii Bisericii, viața omenească (atât în sens creștin și duhovnicesc, cât și în sens biologic) este un dar al lui Dumnezeu pentru că vine de la Dumnezeu, Stăpânul ei absolut.

Fiind creată de Dumnezeu, viața umană este

intrinsec bună și merită ca totdeauna să fie respectată și apărată, fie că se va manifesta în mod plenar, fie că va exista cu deficiențe, datorită unor cauze cunoscute sau necunoscute.

Ca ființe create, din punct de vedere biologic, prin vrerea lui Dumnezeu, intrăm *în* și ieșim *din* istorie. Acesta este un drept al persoanei umane, persoana care nu se epuizează, însă între intrarea și ieșirea ei *în/din* istorie.

De-a lungul timpului, omul a avut o atitudine variabilă față de propria-i viață. La fel și atitudinea societății față de viața membrilor ei a fost variabilă.

Creștinismul însă, cu viziunea sa privind, pe de o parte viața și sensul acesteia, iar pe de altă parte originea suferinței și a rostului acesteia (îngăduit de Dumnezeu), a adus modificări radicale în ceea ce privește respectul față de viața omenească. Viața în trup este viață a persoanei, iar de viața persoanei umane nimeni nu poate dispune după bunul său plac; persoana, chiar în suferință, are o valoare inestimabilă. Iar, suferința, când nu este consecință imediată sau îndepărtată a unor păcate, este o realitate îngăduită de Dumnezeu, știut fiind că „*suferința aduce răbdare și răbdarea încercare, iar încercarea, nădejde*” (Rom. 5, 3-4). De aceea, Dumnezeu a poruncit: „*Să nu ucizi!*” (Exod. 20, 13). Persoana nu se epuizează în viața sa biologică, nici nu se realizează exclusiv în condiția sa pământească, iar viața în sensul biologic al cuvântului, este condiția fundamentală în vederea pregătirii persoanei umane pentru Împărăția lui Dumnezeu.

Pierzând sensul transcendent al ființei umane, omul modern nu mai este capabil să recunoască valoarea inviolabilă a propriei vieți ajungând, astfel, în situația de a propune eliberarea de viață ca și cum ea ar fi un simplu obiect. Potrivit

Declarației Drepturilor Omului „prin *eutanasi*e se înțelege o acțiune sau o omisiune care, prin natura sa sau prin intenții, provoacă moartea în scopul eliberării de orice durere”. Eutanasia se situează deodată la nivelul intențiilor și al metodelor folosite. Deși societatea general-umană evoluează fără a ține cont

totdeauna de valorile creștine promovate de Biserică, creștinismul respinge orice acțiune sau omisiune prin care s-ar încerca ridicarea vieții cuiva, și orice modalitate prin care cineva ar încerca să-și ridice viața.

În literatura de specialitate, *eutanasia* a fost clasificată în funcție de două criterii:

1. După modul și mijloacele de realizare (eutanasia activă sau pasivă);

2. În funcție de acordul bolnavului (voluntară, nonvoluntară și involuntară).

De orice tip ar fi, eutanasia este expresia unei mentalități secularizate, care are pretenția că omul are dreptul să dispună de viața lui și a altuia. Eutanasia este și expresia unei etici hedoniste și utilitariste, care nu văd și rostul suferinței.

Creștinismul nu exclude suferința. Aceasta este o realitate pe care Mântuitorul Hristos n-a negat-o, n-a suprimat-o, ci Și-a asumat-o. A fi creștin înseamnă a participa la viața în Hristos, a face din lumina Lui lumina ta, din viața Lui viața ta. Urmând, așadar, lui Hristos, prin suferința ta, participi, într-un anume fel, la suferința și patimile lui Hristos. Mântuitorul Hristos nu a asumat suferința în mod inutil. Prin urmare, nu există suferință inutilă. În absurdul ei (în mod paradoxal) ea are un rost pentru bolnav și pentru cei din jur, rost pe care, însă, nu-l putem descifra întotdeauna. Dar el este! Așa cum suferința lui Hristos a avut sens – Învierea - și suferința noastră are rostul ei: este o experiență cu adevărat răscumpărătoare, când va fi raportată la Hristos.

Fie că este activă sau pasivă, eutanasia rămâne un act împotriva lui Dumnezeu. Omul nu poate atenta nici la viața lui, nici la viața vreunui semen de-al său pentru că, în ultimă instanță, aceasta înseamnă atentat la suveranitatea lui Dumnezeu.

Medicul (și nimeni altcineva) nu are dreptul să ridice viața vreunei persoane. Cel care nu poate da cuiva un drept, nu i-l poate lua; așadar, cel care nu poate da cuiva viața nu i-o poate lua. Ca instrument și mijlocitor prin care Dumnezeu lucrează,

medicul (valorificând vocația și menirea sa) este dator să aline suferințele, dar nu are dreptul să grăbească intenționat procesul natural al morții.

În cazul în care sfârșitul biologic al unei persoane este iminent, nu avem dreptul să-i grăbim acest sfârșit prin eutanasiu. Iubirea de aproapele nu constă în curmarea vieții cuiva din milă, pentru a-l scăpa de dureri, ci a-l ajuta să suporte durerea până în clipa când se va preda lui Dumnezeu, moment care trebuie să rămână rezultatul unui proces natural și, pe cât posibil, în deplină *conștiință* și cu deplină *conștiință*. Datoria noastră și, în special, scopul medicilor este de a fi în slujba vieții până la capătul acesteia; or omul trăiește, chiar și atunci când se află în stadiul terminal al vieții fizice.

În cazul bolilor incurabile, Biserica recomandă folosirea tuturor mijloacelor în vederea ușurării durerii provocată de boală: în primul rând a celor de natura spirituală, înțelegându-se prin aceasta administrarea Sfintelor Taine, consilierea duhovnicească, rugăciune și susținere morală, iar în al doilea rând, de natură medicală, prin administrarea tratamentelor normale, prin asigurarea igienei corespunzătoare și a tratamentelor paliative.

Eutanasia nu poate avea justificare nici medicală, nici economică. Medicul care o practică și-a încălcat menirea și comite un păcat grav, condamnat de Dumnezeu și detestat de Biserică. Pentru evitarea unui asemenea păcat este nevoie de o informare corectă cu privire la gravitatea lui și cu privire la sensul vieții.

Moartea fizică este o realitate prin care trece orice ființă creată. Atunci când survine în viața omului, cu sau fără suferință, aceasta trebuie privită ca mijloc de unire cu Dumnezeu, ca moment solemn al trecerii noastre în Împărăția veșnică a lui Dumnezeu, „unde nu este durere, nici întristare, nici suspin”.

Despre gândirea teologică și acțiunea socială a Bisericii în lumea contemporană

Drd. Stelian Gomboș

Abordarea teologică a persoanei umane

Această problemă pe care o vom aborda în paginile care urmează este foarte bine venită, fiind de o mare actualitate, căci abordarea ei se referă la omul de astăzi - membru al corpului eclezial, cu toate implicațiile sale, fiindcă taina persoanei este o realitate centrală a creștinismului. Și, deci, acțiunea socială a Bisericii are ca temei de referință valoarea persoanei, întrucât prin persoană se depășește o înțelegere exclusivistă și ideologică a relației dintre Biserică și societate. Nici sistemul ideologic centrat pe individualism, nici cel bazat pe colectivism, nu pot epuiza realitatea persoanei. Persoana ca ființă orientată spre transcendență și deschisă totodată comuniunii cu semenii, integrează atât verticala, cât și orizontala existenței. Persoana ca entitate relațională se împlinește în viața eclezială, care are ca model comuniunea trinitară. Astfel, se depășește orice fel de logică a izolării și a egoismului.

Cooperarea dintre Biserică și Stat, în planul acțiunii sociale, trebuie să plece de la asumarea demnității persoanei umane. În această perspectivă, doctrina socială nu poate fi expresia unei logici bazată exclusiv pe cifre și statistici. Inclusiv, atunci când sunt dezvoltate programe de asistență socială, care vizează angrenarea unor structuri sociale, acestea nu ar trebui să facă abstracție de valoarea unică și irepetabilă a persoanei. O acțiune socială fidelă cu exigențele Evangheliei se va revendica mereu din Adevărul Persoanei dumnezeiești și a celei umane.

Obiectivizarea valorilor morale în plan social nu înseamnă autonomizarea și impersonalizarea lor. Riscul existent în misiunea socială a Bisericii și a Statului constă în abdicarea de la principiul persoanei asumat în actele de asistență socială. „Biserica nu este indiferentă față de valorile și instituțiile vieții sociale. Dimpotrivă, ea recunoaște importanța acestora și are o atitudine pozitivă față de ele... În felul acesta toate sunt privite din perspectiva principiului ipostatic, adică din perspectiva principiului persoanei, care constituie și unicul fundament pentru unitatea lumii. Trăirea credinței creștine are ecou direct în realitatea socială. Împlinirea poruncilor lui Hristos de către credincioși dă o culoare specifică principiilor și criteriilor vieții sociale... *„Marele pericol care trebuie semnalat, din punct de vedere teologic în domeniul moralei creștine, îl constituie respectarea autonomă a principiilor și a valorilor morale la nivel social. În acest caz, morala creștină se înstrăinează de baza sa harismatică și, în paralel, se mută de la nivel religios la nivel metafizic sau ideologic... În această situație, valorile sociale sunt prezentate ca având autoritate egală cu adevărurile religioase sau cu poruncile dumnezeiești, cu toate că se deosebesc esențial de acestea, deoarece poruncile lui Dumnezeu constituie expresia voinței și a lucrării lui Dumnezeu. Dar, și dumnezeieștile porunci pot ușor să fie socializate și încadrate sub altă formă în viața socială, moment în care ele sunt autonomizate și își pierd caracterul personal. Încetează să mai fie socotite expresie a voinței și a lucrării lui Dumnezeu, Cel ce ființează în trei Persoane, și sunt abordate ca valori religioase obiective. Încetează să aibă caracter personal absolut și devin deontologii absolute”.*(1)

Doctrina socială creștină, revendicată din taina divino-umanității lui Hristos, nu poate fi redusă la o ideologie sau la diferite sisteme utopice. Ideologia este expresia unui umanism parțial, autonom față de implicațiile concrete în istorie ale Întrupării. Doctrina socială creștină se întemeiază pe Întrupare și pe Înviere. Pe de o parte, prin Întrupare, istoria este asumată și valorificată pozitiv, din mo-

ment ce Însuși Fiul lui

Dumnezeu întră istorie. Pe de altă parte, prin Înviere, fiecare act realizat în plan social nu are o valoare exclusiv istorică, ci se deschide eshatologiei. Adevărata semnificație a acțiunii sociale se descoperă în perspectiva Împărăției lui Dumnezeu. Dar, este vorba de o Împărăție care este gustată încă de aici, în viața Bisericii.

Parteneriatul dintre Biserică și Stat, în planul asistenței sociale, trebuie să țină cont că doctrina socială creștină este orientată de conștiința eshatologică și de teandria Bisericii. Exigențele eshatologice ale doctrinei sociale creștine nu o reduc pe aceasta la o utopie nearticulată la nevoile lumii. *„Doctrina socială creștină nu e deloc o utopie, fiindcă ea emite judecăți morale care, urmăresc să orienteze comportamentul, practica umană îndreptată spre o incidență istorică, adică spre realizarea idealului: conștiința eshatologică. Faptul că, bunăoară, idealul nu va fi niciodată realizat deplin în această lume (dar, va fi în cerul și pământul nou: deci, va fi împlinit prin lucrarea lui Dumnezeu în timpurile de pe urmă) nu duce la imobilism, ci la tentativa de a construi expresii tot depline, în vederea unei colaborări a omului, pe cât îi stă în putință, la planul lui Dumnezeu... Doctrina socială creștină indică o mișcare spre realizarea deplină a realității omului, mișcare în care umanitatea și Dumnezeu conlucrează, și care se va împlini deplin la sfârșitul veacurilor, dar care începe să se realizeze încă de pe acum, în istorie”*.⁽²⁾

Taina lui Hristos trăită în interiorul umanității constituie nucleul identității gândirii și acțiunii sociale creștine. Această realitate oferă o perspectivă hermeneutică asupra doctrinei sociale creștine. *„Dacă izvorul doctrinei sociale creștine este Revelația, atunci urzeala ei adâncă se leagă direct de taina lui Hristos, înțeleasă ca figura care adună și interpretează realizările umane în istorie, și pe care doctrina socială creștină o asumă ca perspectivă hermeneutică profundă pentru propriul discurs asupra lumii: criticile și atacurile nu trebuie să uimească, dacă e adevărat că azi, ca și în vremea Sfântului Pavel, Crucea continuă să fie nebunie în ochii lumii”*.⁽³⁾

Ca o concluzie, aşadar, a celor mai sus menţionate remarcăm faptul că Biserica Ortodoxă nu a formulat până în momentul de faţă nici o doctrină social – diaconală, referitor la relaţia ei cu lumea, cu statul, sau privind atitudinea ei faţă de fenomenul globalizării, secularizării, bioeticii... Lipsa unei astfel de doctrine, minuţios elaborată şi autentic articulată, se explică, conform spuselor Mitropolitului Antonie Plămădeală, „*prin faptul că nu este în spiritul Ortodoxiei să şi formuleze dogmatic experienţa ei de trăire şi de slujire, care este anterioară şi izvor al oricărei definiţii teologice*”⁴. Elaborarea unor doctrine, devine necesară când comuniunea este pusă sub semnul întrebării. Grigorios Lasentzokis afirmă că „*unde se trăieşte **dumnezeiescul** şi **omenescul** într-o armonie comunitară, acolo nu este nevoie să se stabilească definiţii negative sau pozitive*”⁵. Vremea noastră este, însă, o vreme a lipsei comuniunii, fie că este vorba de neînţelegeri şi conflicte religioase, politice sau sociale, fie că este vorba de sincretisme religioase dintre cele mai sinistre!...

Abordarea legislativă a acţiunii sociale

Activitatea de asistenţă socială se înscrie în cadrul legislativ determinat prin **Legea nr. 705 din 3 decembrie 2001 privind sistemul naţional de asistenţă socială**, lege care abilitază Ministerul Muncii şi Solidarităţii Sociale, în calitate de coordonator al activităţii din domeniu, să colaboreze cu instituţiile guvernamentale, consiliile judeţene şi locale, precum şi cu reprezentanţii societăţii civile.

În conformitate cu articolul nr. 2 al Legii, „*asistenţa socială, componentă a sistemului de protecţie socială, reprezintă ansamblul de instituţii şi măsuri prin care Statul, autorităţile publice ale administraţiei locale şi societatea civilă, asigură prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor, temporare sau permanente ale unor situaţii care pot genera marginalizarea sau excluderea socială a unor persoane*”.

Scopul principal al sistemului de asistență socială este „protejarea persoanelor care, datorită unor motive de natură economică, fizică, psihică sau socială, nu au posibilitatea să își asigure nevoile sociale, să își dezvolte propriile capacități și competențe pentru integrare socială”.

De aici rezultă că activitatea de asistență socială se poate desfășura în mai multe direcții:

- în ajutorul material, acordat persoanelor sărace sau aflate în dificultate la un moment dat (șomeri, bolnavi, tinere mame, pensionari, etc.);
- în susținerea nevoilor speciale, de adaptare, în cazul persoanelor care au un handicap fizic;
- în compensarea dificultăților de adaptare în cazul bolnavilor psihic.

În societatea contemporană, direcția principală de acțiune a strategiilor de asistență socială este **prevenirea** dificultăților de integrare socială, asigurându-le persoanelor aflate în dificultate condiții pentru învățarea unor tehnici suplimentare de adaptare la societate, astfel încât acestea să poată trăi la un statut cât mai apropiat de statutul cetățeanului mediu.

Legea stabilește că sistemul românesc de asigurări sociale se bazează pe următoarele principii generale:

- **respectarea demnității umane**, principiu potrivit căruia fiecărei persoane îi este garantată dezvoltarea liberă și deplină a personalității;
- **universalitatea**, potrivit căruia fiecare persoană are dreptul la asistență socială, în condițiile prevăzute de lege;
- **solidaritatea socială**, potrivit căreia comunitatea participă la sprijinirea persoanelor care nu își pot asigura nevoile sociale, pentru menținerea și întărirea coeziunii sociale;
- **parteneriatul**, potrivit căruia instituțiile publice și organizațiile societății civile cooperează în vederea organizării și dezvoltării serviciilor sociale;

- **subsidiaritatea**, potrivit căreia Statul intervine atunci când inițiativa locală nu a satisfăcut sau a satisfăcut insuficient nevoile persoanelor.

Serviciile sociale pot fi de două feluri:

- **Serviciile de Îngrijire social-medicală**, sunt acordate persoanelor care, fără acestea, temporar sau permanent, datorită unor afecțiuni fizice, psihice, mentale sau senzoriale, se află în imposibilitatea desfășurării unei vieți demne, precum și persoanelor care suferă de boli incurabile în ultima fază.

- **Serviciile de asistență socială** au drept obiectiv refacerea și dezvoltarea capacităților individuale și ale celor familiale necesare pentru a depăși cu forțe proprii situațiile de dificultate.

- „Statul organizează și susține financiar și tehnic sistemul serviciilor sociale, promovând un parteneriat cu comunitatea locală și cu reprezentanți ai societății civile (art. 19)”.

Despre sinergia Stat - Biserică, în domeniul asistenței sociale

Aplicarea principiului subsidiarității nu creează doar drepturi, ci și răspunderi. În planul moralei sociale, ceea ce este propriu subsidiarității este delegarea răspunderilor. Onorarea acestor răspunderi creează drepturile aferente. În paralel, sistemul creează modalitățile de control prin care fiecare subsistem poate verifica modul în care celelalte subsisteme, pe verticală, își îndeplinesc obligațiile. Acest lucru este foarte important, căci pot fi evitate două pericole: centralismul, pe de o parte, și excesul de responsabilitate, pe de altă parte. Cu alte cuvinte, Statul trebuie să cedeze o seamă de atribuții, atunci când cetățeanul (sau o comunitate) este îndreptățit sau capabil să le preia. Anume, să încurajeze asumarea subsidiară. În același timp, în situația în care cetățeanul, respectiv comunitatea, din cauza apariției riscurilor, nu pot să-și onoreze obligațiile, nivelele superioare trebuie să fie pregătite pentru a le prelua.

În ceea ce privește Secretariatul de Stat pentru Culte, trebuie spus că atribuțiile sale în domeniul care ne preocupă aici sunt limitate și oarecum indirecte. Conform statutului său, Ministerul Culturii și Cultelor „asigură relațiile Statului cu toate cultele religioase legal recunoscute din România” și „sprijină toate cultele religioase legal recunoscute, potrivit statutelor de organizare și funcționare a acestora, în vederea participării lor la viața socială și spirituală a țării, și mediază situațiile litigioase”. Cu alte cuvinte, creează cadrul optim pentru acțiunea socială a Bisericii.

Limitele competențelor noastre provin din aceea că Biserica Ortodoxă și celelalte culte recunoscute din țara noastră pot interacționa direct cu instituțiile Statului, fără a fi obligate să recurgă la medierea Secretariatului de Stat pentru Culte. Aceasta este o dovadă a autonomiei și libertății de manifestare de care se bucură cultele în România. În aceste condiții, Ministerul Culturii și Cultelor poate numai să sprijine proiectele de asistență socială ale cultelor religioase, la solicitarea expresă a acestora.

În conformitate cu **Legea nr. 125 din 18 martie 2002 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 82/2001 privind stabilirea unor forme de sprijin financiar pentru unitățile de cult aparținând cultelor religioase recunoscute din România**, din bugetul Ministerului Culturii și Cultelor se acordă fonduri numai „pentru... sprijinirea activităților de asistență socială organizate de cultele religioase în spitale, centre de plasament, cămine pentru bătrâni și alte forme de asistență, pentru susținerea unor acțiuni cu caracter intern și internațional realizate de culte le religioase din România”.

Prin aplicarea principiului acțiunii sociale, Biserica devine parte a societății civile nu numai în plan spiritual, dar și în plan funcțional. Prin natura sa, Biserica poate contribui cu marele său potențial de dăruire umană, astfel încât serviciile sociale oferite de această instituție să fie mai puțin costisitoare decât cele finanțate în mod tradițional prin buget.

Mai întâi, din perspectiva Statului, implicarea socială a cultelor religioase nu poate fi decât benefică pentru

societatea românească în ansamblul său, dacă ar fi să avem în vedere numai cota de credibilitate de care se bucură în prezent Biserica. Mai mult decât atât, sprijinul acordat cultelor de Stat în vederea participării lor la viața socială a țării nu constituie un privilegiu, ci un act reparator față de perioada comunistă, în care au fost îngădite manifestările de ordin social ale cultelor religioase. Este un act de reintrare în normalitate a unei tradiții îndelungate a asistenței sociale patronate de culte, abuziv întreruptă de regimul comunist. În al doilea rând, Biserica nu face decât să își îndeplinească vocația de slujire a aproapelui, mai ales a celor aflați în suferință și în nevoi. Încă de la începuturile existenței sale, Biserica a fost apărătoarea prin excelență a drepturilor celor defavorizați, începând cu dreptul sacru al copilului la viață și continuând cu toate celelalte drepturi care asigurau o dezvoltare spirituală, dar și materială normală a copiilor. În acest sens, Biserica deține o experiență îndelungată, pe care Statul o poate valorifica în eforturile sale de rezolvare a problemei persoanelor defavorizate.

Dialogul dintre Stat și Biserică poate duce la conjugarea eforturilor pentru realizarea deplină a reformei, **mai ales în acele zone dificile în care o singură instituție a Statului nu poate avea răspuns absolut**, cum ar fi:

- Sărăcia, ca și cauză a abandonului copiilor și a izolării bătrânilor;

- Cauzele socio-economice, care duc la destrămarea familiei și a valorilor familiare, care au consecințe negative mai ales asupra copiilor;

- Cauzele delincvenței juvenile;

- Includerea socială a unor categorii grav afectate, și anume tinerii cu vârsta peste 18 ani care părăsesc centrele de plasament, copiii străzii, copiii infectați HIV/SIDA.

Aș dori să amintesc, pe scurt, o parte din direcțiile de acțiune din prezent:

1. Descentralizarea activității de protecție a

copilului, inclusiv prin delegarea la nivel local a responsabilităților privind bugetul alocat acestei activități completat de cofinanțări substanțiale din partea bugetului de Stat, prin intermediul autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție;

2. Dezinstituționalizarea copiilor, care în prezent este centrul activității de protecție a copilului, iar Biserica este unul din promotorii acestei tendințe;

3. Dezvoltarea variantelor de tip familial, care se află într-un stadiu avansat de desfășurare și diversificare;

4. Dezvoltarea serviciilor alternative de asistență socială, proces aflat, încă, într-un stadiu de început, încercându-se integrarea comunitară a acestor servicii;

5. Schimbarea mentalității celor care lucrează în sistem, proces extrem de complex și de lent.

6. Participarea Bisericii înseamnă o acțiune de conștientizarea preoților în primul rând, ca și grup țintă, ca și grup profesional extrem de dezvoltat, care sunt cheia în această reformă, și - prin preoți, mai departe - a oamenilor din această țară.

Tendințe și perspective viitoare

În România, ca și în Statele Uniunii Europene, este deja instituită o formă de protecție socială. Numai că s-a ajuns la concluzia că instituționalizarea aduce prejudicii, afectează personalitatea beneficiarului extrem de tare. De exemplu, efectele negative ale instituționalizării copiilor abandonați sau asupra celor handicapați nu mai pot fi recuperate ulterior și copilul nu mai are șanse la o evoluție normală, fiind extrem de dificil de integrat după aceea în societate. De aceea este important și pentru preot să fie conștient și să fie implicat tot timpul în reforma sistemului de asistență socială la modul cel mai practic.

- Uniunea Europeană a avut anul trecut un program PHARE de finanțare, de 25 de milioane de euro, numai în domeniul protecției copilului.

- Sper ca în 2005, când vom avea un alt program PHARE pentru direcțiile județene de protecție a copilului, să fie mai multe parteneriate cu Bisericele, la nivel de județ. Motivul pentru care Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei a dorit ca beneficiarul principal al acestor fonduri să fie direcțiile județene a fost acela că i s-a părut firesc ca administrația locală, cea care are responsabilitatea pentru aceste servicii, să deruleze proiectele respective și, în același timp, să nu apară un sistem paralel care să se dezvolte în afara administrației locale.

- Aș dori să mă refer, foarte succint, la un aspect pe care îl considerăm de maximă importanță și care se constituie într-unul dintre principalele obiective ale procesului de reformă în domeniu: descentralizarea sistemului la nivelul autorităților locale, având ca finalitate sprijinirea creării și dezvoltării treptate a serviciilor sociale la nivelul fiecărei comunități locale. Scopul acestor deplasări de responsabilitate este acela de a crea condițiile necesare în esență, responsabilizarea comunității locale, apropierea serviciilor de beneficiari și unificarea deciziei la nivel local - care să permită restructurarea, vechilor instituții de protecție și crearea de servicii alternative la protecția de tip rezidențial în instituție. Această restructurare implică conjugarea unor acțiuni foarte complexe: reorganizarea instituțiilor existente, prin înlocuirea practicilor de globalizare a asistenței sociale și a funcționării inerțiale, centrate practic pe interesul instituției, cu îngrijirea personalizată a persoanelor defavorizate, posibil prin introducerea modelului familial de organizare și funcționare;

- Organizarea și dezvoltarea serviciilor de prevenire a separării copiilor de părinți;

- Dezvoltarea serviciilor de consiliere a persoanelor cu dizabilități, precum și a persoanelor defavorizate economic (șomeri, săraci), prin organizarea la nivelul comunității a unui sistem multilateral de consiliere: consiliere juridică, psihologică, psihopedagogică, consiliere socio-medicală, consiliere profesională;

- Activități specializate destinate dezinstituționalizării copiilor, prin integrarea lor asistată în familiile biologice și prin adopție;

- Dezvoltarea unor programe de instruire a personalului implicat în centrele de asistență socială susținute de Biserici;

- Popularizarea programelor de asistență socială susținute cu fondurile puse la dispoziție de Uniunea Europeană și instruirea personalului clerical astfel încât cei care desfășoară activități de asistență socială să deprindă procedurile de accesare a fondurilor europene;

- La nivel național, soluția de parteneriat (dorită atât de Biserici, cât și de Secretariatul de Stat pentru Culte), este colaborarea susținută și sistematică între Biserici, Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei și Secretariatul de Stat pentru Culte prin instituirea unui Forum consultativ, care să reunească instituțiile Statului și cultele religioase recunoscute. Scopul acestui Forum este valorificarea experienței istorice a cultelor religioase în domeniul filantropic, în vederea îmbunătățirii calității vieții în România post-comunistă.

Nu cred că mai este necesar să subliniez importanța coordonării acțiunilor, astfel încât resursele umane și materiale să-și găsească cea mai bună utilizare, să se evite redundanțele și dublarea acțiunilor pe de o parte, precum și absența totală a intervenției pentru un anumit grup țintă, pe de altă parte.

Consider că este important ca în acest moment:

- Noua Lege a Cultelor să creeze cadrul legal pentru recunoașterea statutului de partener social al cultelor religioase, pentru ameliorarea sistemului de asistență socială și medicală;

- Să se formalizeze prin convenții/protocoale cadru colaborarea la nivel central;

- Să se realizeze legătura la nivel local între Direcțiile județene de Protecție a Drepturilor Copilului și Birourile de Asistență Socială ale Bisericii Ortodoxe Române, respectiv fundațiile/asociațiile înființate pe lângă bisericile/locașurile celorlalte culte;

- Să fie popularizate și cunoscute la nivelul

serviciilor de asistență socială ale cultelor: standardele tipurilor de servicii ce pot fi dezvoltate de către organizații neguvernamentale și demersurile necesare pentru obținerea autorizației de funcționare în domeniul serviciilor sociale.

Ca o concluzie finală a celor enumerate mai sus, trebuie conștientizat faptul că taina „ajutorării aproapelui” este, în același timp, taina libertății și mântuirii noastre. Fiecare persoană aflată în suferință și în nevoi, perceput și abordat cu ochii cei mult milostivi ai lui Hristos și în iubirea Sa, descoperă faptul că aproapele nostru rămâne pentru fiecare dintre noi cel mai mare obstacol în calea mântuirii noastre, a realizării deplinei comuniuni. În acest context, putem sugera, rară nici un fel de rezervă că acțiunea filantropică, social-misionară a Bisericii este o lucrare duhovnicească, iar viața duhovnicească este un izvor de iubire sfântă pentru această lucrare evanghelică a Bisericii!

NOTE

1. Georgios Mantzaridis, *Globalizare și universalitate*, traducere Pr. Prof. Vasile Răducă, Ed. Bizantină, București, 2002, p. 139-140;
2. Antonio Maria Baggio, *Doctrina socială creștină: identitate și metodă*, în volumul *Gândirea socială a Bisericii*, coordonat de Ioan Ică jr. și Germano Marani, Ed. Deisis, Sibiu, 2002, p. 286. Eshatologia creștină nu poate fi convertită în eshatologii politizate și ideologizate. Relația dialogică poate fi trăită în mod plener doar în măsura deschiderii societății către o eshatologie veritabilă. „Singura modalitate a deschiderii este relația cu Celălalt care este în tot și în toate, deci apără lumea de închiderea aceasta solipsistă, o păstrează deschisă, în dialog. Cadrul în care se manifestă plener această relație dintre noimea pură a neamului omenesc și Celălalt, care e în toate, adică Dumnezeu, este comunitatea eshatologică. O lume golită de Dumnezeu este o lume înstrăinată, care nu-și poate recompune dimensiunea eshatologică decât tot în forme alienate și alienante, ca eshatologie mistificată, cum ar fi cea proiectată de comuniști în și prin revoluția proletară mondială menită a mântui, a elibera lumea aici, pe pământ, în și prin orânduirea comunistă (societatea utopiană din visul alienat, golit de Dumnezeu al bolșevicilor)”. Ilie Bădescu, *Noologia*, Ed. Valahia, 2002, p. 455.
3. Antonio Maria Baggio, op.cit., p. 291.
4. Mitropolit Antonie Plămădeală, *Biserica Slujitoare, în Sfânta Scriptură, în Sfânta Tradiție și în teologia contemporană*, în „*Studii Teologice*”, lucrare de doctorat, XXIV, Nr. 5-8/1972, p. 583.
5. G. Lasentzakis, *Die Orthodoxe Kirche*, Wien, Köln, 2000, p.215.

Unitatea Bisericii și primatul papal*

Mitropolitul Serafim

- conferință susținută în Elveția-2001 -

1. Introducere

În Enciclica sa „Ut unum sint“, Papa Ioan Paul al II-lea invită „responsabilii eclesiali și teologii lor” să instaureze împreună cu el „un dialog frățesc și răbdător” referitor la exercițiul primatului în Biserică „*în care să ne ascultăm în afara polemicilor sterile, neavând în suflet decât voința lui Hristos pentru Biserica Sa*“.

În timp ce citeam această Enciclică, mă gândeam că în curând Vaticanul va iniția o serie de întâlniri între episcopi și teologi ai celor trei mari familii creștine pentru a traduce în fapte această dorință a papei. Dar nimic până azi. Suntem primii care dezbatem, în spiritul fratern care caracterizează întâlnirile episcopilor apropiați de mișcarea Focolară, un subiect extrem de delicat și controversat, conștienți că acesta reprezintă pentru mișcarea ecumenică „*piatra de poticnire cea mai importantă și mai disputată*” (Patriarhul Bartolomeu I), anume ministerul (slujirea) papei în Biserică.

Suntem, în egală măsură, conștienți că exercițiul papalității, așa cum s-a dezvoltat la sfârșitul primului mileniu și mai ales în al doilea mileniu a contribuit foarte mult la schisma dintre Orient și Occident (debutul a avut loc în 1054, iar ruptura definitivă a avut loc în 1204 în timpul cuceririi Constantinopolului de către

cruciați), iar în interiorul Occidentului a provocat o nouă ruptură, prin Reforma lui Luther (1517). Contra-Reforma a provocat, la rândul ei, o altă ruptură, de data aceasta în interiorul Ortodoxiei, prin uniaticism cu scopul atragerii ortodocșilor la obediența față de papalitate.

Toate aceste rupturi au condus la respingerea papalității însăși și au denaturat conștiința despre unitatea Bisericii, ca și comuniune a Bisericilor locale cristalizate în primul mileniu în jurul Romei, care „prezida în dragoste“, după cum spunea Ignatie al Antiohiei (+107). În plus, Schisma, Reforma și Uniaticismul au dat naștere la lupte interne și la veritabile războaie religioase ale căror consecințe le trăim până astăzi. Memoria istorică se lasă cu greu vindecată. Mai ales în Europa de Est, unde prozelitismul agită din nou spiritele și pune pe primul plan adversitățile mai vechi.

În prima parte a acestui scurt expozeu, aș dori să prezint viziunea ortodoxă despre unitatea Bisericii, apoi să definesc locul episcopului Romei în Biserică din punct de vedere al eclesiologiei ortodoxe, pentru a concluziona cu câteva propuneri.

2. Viziunea ortodoxă asupra unității Bisericii

2.1. În profunzimea sa, Biserica este o taină care reflectă taina Treimii însăși. Dealtfel, fiecare persoană umană, ca și „chip și asemănare“ a lui Dumnezeu, poartă în ea taina Treimii care este iubire și relație. De aceea Noul Testament descrie Biserica cu termeni ca „*Trup al lui Hristos*“, „*Templu al Duhului Sfânt*“ și „*Casă a Tatălui*“.

Biserica este înainte de toate „*Trupul lui Hristos*“, care potențial îi include pe toți oamenii pentru a face din ei „*un singur om nou*“ și pentru „*a-i împăca cu Dumnezeu – într-un singur trup, prin cruce*“ (cf. Efeseni 2,15-16). Din punct de vedere istoric, Biserica include și unește pe toți cei ce cred în Hristos pentru a le comunica acestora Viața Sa care este Înviere, deci biruință asupra morții. Prin urmare, Biserica este „*taina vieții*“, „*loc al renașterii*“ sau „*Hristos Cel întreg în*“ capul și trupul Său“ (Fericitul

Augustin). Practic, Biserica se constituie în celebrarea liturgică, „misterul misterelor“, unde Cuvântul lui Dumnezeu este citit și comentat, dar și mâncat sub chipul pâinii și vinului devenite, prin rugăciunea comunității și invocarea Duhului Sfânt, Trupul și Sângele Domnului. Euharistia ne încorporează în Hristos. *„De vreme ce este o singură pâine, noi cei mulți formăm un singur trup; pentru că toți dintr-o singură pâine ne împărtășim. Iar Pâinea este Hristos“* (1 Corinteni 10, 17).

Trup al lui Hristos, Biserica este în același timp „Templu al Duhului Sfânt“, deoarece această taină a lui Hristos este inseparabil legată de misterul Duhului. În experiența Sa pământească, Hristos a fost în mod constant plin de Duhul lui Dumnezeu. El a plinit toate prin puterea Duhului care constituia ungerea Sa mesianică. Duhul Sfânt este Cel care inaugurează, prin Pogorârea Sa în ziua Cincizecimii, prima comunitate creștină la Ierusalim și sub inspirația Sa predică Apostolii. Ei săvârșesc totul sub inspirația Duhului Sfânt: botează, dezleagă păcatele, instituie episcopi și diaconi prin punerea mâinilor, se roagă și fac minuni. Totul se face în Duhul și prin puterea Duhului! Biserica este cu adevărat „Biserică a Duhului Sfânt“.

Biserica este de asemenea „casa Tatălui“. Ea participă așadar la modul de existență al Sfintei Treimi. Tainic, Biserica este Împărăția lui Dumnezeu pe pământ, este dragoste și libertate în Sfântul Duh. Viața divină, care vine de la Tatăl, prin Fiul în Duhul Sfânt, este comunicată oamenilor, chemându-i pe aceștia la o comuniune asemănătoare cu cea a Sf. Treimi. Astfel în Hristos, prin suflarea și focul Duhului, există un singur Om într-o multitudine de persoane (Olivier Clement). Când vorbește despre taina Treimii, teologia ortodoxă este „personalistă“ și nu „esențialistă“ - tendință care a prevalat în Occident. Pentru Părinții Bisericii, unitatea divină nu trimite la esența divină, ci la Persoana Tatălui. „Există un singur Dumnezeu, pentru că există un singur Tată“, al cărui „nume este superior celui de Dumnezeu“ (Sfântul Chiril al Alexandriei). De asemenea, Tatăl este singurul

principiu al Treimii.

2.2. În Biserica primară, principiul eclesiologic fundamental îl constituia unitatea Euharistiei în fiecare mare oraș al Imperiului roman. Apostolii, în peregrinările lor și-au pus mâinile asupra bătrânilor („prezbiterilor“) numiți curând „episcopi“, adică „păzitori“ ai comunității credincioșilor. Epistola către Timotei la fel ca și cea către Tit, arată foarte bine relația dintre apostol și episcop, pe de o parte, și între episcop și comunitate, pe de alta. *Apostolul* era un itinerant. *Episcopul*, în schimb, rămânea pe loc și putea fi recunoscut ca interlocutor și responsabil regulat al Bisericii locale.

Astfel s-a născut ceea ce numim „episcopatul monarhic“: într-un oraș exista un singur episcop, care conducea o singură comunitate euharistică. Ansamblul format de episcop, colegiul preoților, al diaconilor și cel al laicilor constituia Biserica locală: în acest sens, potrivit principiului concret al „teritorialității“, vorbim de Biserica Corintului de exemplu, adică Biserica lui Dumnezeu care este în Corint, sau de Biserica lui Dumnezeu de la Ierusalim sau de la Roma.

Toată viața sacramentală a Bisericii, adică viața însăși a Trupului lui Hristos, este astfel în unitatea pe care episcopul o asigură și o atestă în permanență. Acesta este un adevăr de la origini până azi. Episcopatul nu este el însuși izvorul unității vieții în Hristos. Izvorul este Tatăl ceresc, de la care vine tot darul desăvârșit și care comunică unitatea în Duhul Sfânt sau în „*comuniunea Duhului Sfânt*“, potrivit expresiei Sfântului Apostol Pavel. Dar el comunică acest har al unității în Trupul eclezial al Fiului Său, structurat în episcopate.

Pluralitatea episcopilor repartizați în mai multe orașe nu contrazice faptul că Hristos Însuși prezidează fiecare Euharistie căci episcopii în slujirea lor nu sunt decât icoane ale lui Hristos.

Pentru aceste motive, Biserica locală, adică, la început, biserica dintr-un oraș, apoi dioceza (episcopia), este toată Biserica, sau Biserica în totalitatea ei, adică Biserica „catolică“. Cuvântul „catolic“ desemnează plenitudinea credinței, a

doctrinei și a vieții în Hristos, plenitudinea Bisericii Sale și a fiecărui creștin. Fiecare comunitate și fiecare creștin se află în această catolicitate când participă la plenitudinea darurilor Tatălui date prin Duhul Sfânt comunității euharistice prezidate de episcop: darul credinței, darul viețuirii potrivit poruncilor divine, darul rugăciunii, darul dragostei frățești, darul iubirii săracilor, darul unanimității eclesiale. Biserica catolică nu este suma Bisericilor locale. Ea este plenitudinea „Celui ce este totul în toți“ (Col. 3,11). Iar episcopul legitim este martorul, garantul și expresia acestei plenitudini, care este cea de la sfârșitul veacurilor, când Hristos va fi totul în toți.

Unitatea Bisericii nu este contrazisă de dezvoltările care au apărut în istorie. Acestea își au originea în structura politică a Imperiului Roman care a format Pentarhia, adică cele cinci Patriarhii - unite între ele: Roma, Constantinopol, Alexandria, Antiohia și Ierusalim. Existența mai multor dioceze nu împarte Biserica, fiecare diocază fiind Biserica catolică (universală), cu condiția ca episcopul ei să fie în deplină comuniune de credință și sacramentală cu ceilalți episcopi. Pe de altă parte, când dioczele dintr-un teritoriu mai mare se regroupează într-o formă de „primat între egali“ ca arhiepiscopie, mitropolie sau patriarhie, nu înseamnă că această alăturare a lor are drept scop formarea Bisericii Una. Departe de aceasta: Biserica Una există deja în plenitudine, cum am mai spus, în fiecare diocază. Dar **comuniunea sacramentală a episcopilor și coordonarea lor sub forma unui „primat“ exprimă natura specific divină a unității.**

Această viziune teologică a unității Bisericii unice în multiplicitatea locurilor și-a găsit expresia istorică în a treizecișipatra regulă apostolică. Acest canon al Bisericii vechi spune că episcopii fiecărei țări să-și aleagă un primat și să nu facă nimic fără acesta, în afară de cele ce privesc propria sa diocază; dar nici acesta nu trebuie să facă ceva fără consensul celorlalți; astfel va fi unanimitate și „Dumnezeu va fi lăudat prin Domnul (Hristos) în Duhul Sfânt“.

Colegialitatea episcopală nu

cunoaște nici subordonare, nici adiționare, nici confuzie. Și aceasta la toate nivelurile: mitropolitan, patriarhal și universal. La fiecare nivel, există un primat ca „primus inter pares” pentru „a prezida în dragoste”. Episcopul-primat este cel care convoacă și prezidează sinoadele episcopale de sub jurisdicția sa pentru a dezbate problemele comune. Totuși, el nu poate interveni în nici o dioceză decât în caz de erezie. El are de asemenea dreptul de apel în cazul învinovățirilor aduse unui episcop, pe care însă nu-l judecă el însuși, ci sinodul. După Schismă, „primus inter pares” între patriarhii ortodocși este patriarhul de Constantinopol (Istanbul), al doilea scaun al Pentarhiei din vremea Bisericii nedespărțite.

Născută efectiv la Cincizecime, Biserica primește de la Tatăl în Duhul Sfânt harul de a fi condusă de un singur cap, Hristos, fiecare episcop fiind nu delegat, ci **icoană** sacramentală a lui Hristos. Iar Hristos, „Unul din Sfânta Treime”, deschide prin Trupul Său, care este Biserica, calea spre viața trinitară. El, Care nu este nicicând fără Tatăl și Duhul; El, Cel ce, în planul economiei, este „născut din Duhul Sfânt”, comunică nu numai episcopului, ci și fiecărui botezat harul vieții trinitare, adică „consensuale”, în comuniune cu toți ceilalți episcopi și cu toți ceilalți creștini. Aceasta este taina euharistică care ne introduce în viața nepieritoare a lui Dumnezeu.

3. Locul episcopului Romei în Biserică din punctul de vedere al eclesiologiei ortodoxe

3.1. Originalitatea teologiei ortodoxe ține mai întâi de faptul că ea nu confundă pe apostol cu episcopul: distincția între slujirea apostolică și slujirea episcopală a fost făcută dintru început. Este adevărat că Sfinții Apostoli și-au pus mâinile asupra celor botezați pe care i-au făcut „episcopi” sau „presbiteri”, adică păstori însărcinați potrivit vârstei și curăției vieții lor, de a veghea asupra poporului botezat în ce privește adevărata credință și modul de viață. Ei au dat episcopilor, cum am mai spus deja, harul de „a prezida în dragoste” una sau

alta dintre adunările locale -

adică „municipale“, cetatea sau orașul fiind în antichitate referința politică sau administrativă. Episcopul era legat în virtutea harului și nu administrativ, de o comunitate liturgică și de un loc. Apostolul însă avea o slujire pastorală particulară, caracterizată de misiune și călătorie: doar moartea reușea să-l fixeze geografic pe apostol! Cel mai celebru prin călătoriile sale a fost fără îndoială Sfântul Apostol Pavel, dar cunoaștem și călătoriile curajoase, ce au dus la martiraj, ale altor apostoli, ca Toma (până în India!), Andrei (mort pe cruce), Ioan (mort în exil în Patmos) etc. În ceea ce privește Apostolul Petru, el și-a vărsat sângele la Roma, ca și Sfântul Pavel, încheindu-și astfel și unul și altul peregrinările lor apostolice și misionare. Dar Sfântul Petru n-a fost episcop de Roma, cum n-a fost episcop de Ierusalim sau Antiohia. Potrivit listei episcopale transmise de Sfântul Irineu de Lyon, primul episcop de Roma, instituit de altfel de Apostolul Petru, a fost Lin.

Din punct de vedere al conștiinței teologice ortodoxe, distincția între Apostolul Petru sau Apostolul Pavel, mort de asemenea în capitala Imperiului, și episcopatul acestui oraș este clară.

3.2. Primatul Apostolului Petru în colegiul apostolic reiese din însăși textele evanghelice. Dacă facem o statistică, constatăm că numele acestui apostol apare de cele mai multe ori. El vorbește în numele apostolilor; Hristos i Se adresează ca unui conducător al grupului apostolic, ca și cum el ar fi apostolul prin excelență sau purtătorul de cuvânt al acestora. Mai târziu, Petru ia cuvântul în ziua Cincizecimii și vorbește în numele Bisericii. Tot el este cel ce prezidează alegerea lui Matia sau cel care se ridică în Sinodul de la Ierusalim și exprimă conștiința Bisericii abia născute în ce privește botezul celor proveniți dintre păgâni. Primatul său, cu acest prilej, constă în faptul că el exprimă punctul de vedere al apostolilor și ucenicilor. Primatul lui Petru constă deci în faptul că el exprimă credința Bisericii: Iisus este Fiul lui Dumnezeu (Matei 16, 16)! Dar Petru mărturisește această credință eclesială ca o porta-voce a comunității, credință pe care o

mărturisește orice creștin. Remarcăm că primatul său este interior colegiului apostolic: Hristos li se adresează la plural, ca și cum apostolii formau un ansamblu care avea harul apostolic. Ceea ce Hristos îi spune lui Petru le spune și celor doisprezece: lui Petru îi spune: „*Ceea ce tu vei dezlega pe pământ va fi dezlegat și în ceruri*“; colegiului apostolic El îi spune: „*Celor ce le veți ierta păcatele, iertate vor fi*”. Apostolul Petru are primatul în sensul că este purtător de cuvânt și nu pentru că ar poseda vreo putere asupra celorlalți. De fapt existau și alte forme de primat: cel al Apostolului Ioan, de exemplu, sau cel al femeilor mironosițe, care sunt primele martore ale Învierii! Putem cita în egală măsură numeroase cazuri unde Hristos face apel nu numai la Petru, ci la grupul format din Petru, Ioan și Iacob, Petru fiind citat de altfel întotdeauna primul.

Nici un ortodox nu va nega existența unui primat al Apostolului Petru în sânul colegiului apostolic: dar nici unul nu poate vedea aici o putere a acestui apostol asupra celorlalți. Este vorba aici de o primație între egali, după chipul Sf. Treimi, în care nu există subordonare.

3.3. Primatul episcopului Romei în cadrul colegiului apostolic universal nu este în conștiința teologică ortodoxă unul de genul „episcop al episcopilor“. Tendința de a face apel la episcopul Romei pentru rezolvarea problemelor pe care episcopatul local nu putea să le rezolve singur, caracterizează viața eclezială a comunităților cu deosebire occidentale ale primelor secole. Totuși, independent de abuzuri, faptul că episcopul cetății cu cea mai mare importanță în Imperiu, în plus cetate a martirilor, episcopul Romei și-a dobândit o anumită autoritate în episcopatul universal este un fapt perfect acceptabil. Această funcție de regularizare și de arbitraj este de altfel necesară; ea se echilibrează cu funcția conciliară căreia însă nu se substituie. La fel cum într-o Biserică autocefală, patriarhul prezidează reuniunile sfintelor sinoade și nu ia nici o decizie fără sinod, la fel pe plan universal, un patriarh, adică tocmai cel al Romei, poate prezida sinodul patriarhilor și al

tuturor episcopilor. Dar aceasta nu înseamnă nicidecum vreo subordonare a celorlalți episcopi; nici nu antrenează în mod forțat dreptul de a numi episcopi locali, de exemplu. Ne imaginăm un papă la Roma care se abține de a se substitui altor episcopi, care se supune dimensiunii sinodale a Bisericii pe care o coordonează. Tradiția, care exprimă conștiința conciliară a Bisericii, este pentru noi normativă: patriarhii înșiși îi sunt supuși; nici un episcop, nici chiar cel al celui mai mare oraș nu are dreptul și putere asupra ei.

Ideea că episcopul Romei ar avea o harismă specială, transmisibilă succesorilor săi în scaun, este greu de acceptat pentru Ortodoxie. Aceasta ar însemna că episcopatul roman este el însuși o slujire specială: papalitatea ar fi o slujire distinctă de episcopat. Viziunea ortodoxă a teologiei Bisericii este inspirată în principal de viziunea teologică a Sfintei Treimi. În mod cert, există un Tată ceresc de neînlocuit; dar există de asemenea un Fiul și un Duh de neînlocuit. Fiecare din cele trei Persoane este Dumnezeu, „posedă” divinitatea întreagă. La fel, fiecare episcop posedă plenitudinea episcopatului. Nu există diviziune între episcopi cum nu există diviziune în cadrul divinității. Dar, în cadrul sfatului trinitar, Cel ce este Tată își asumă această funcție. S-a susținut adeseori de către ortodocși că fiecare episcop, prezidând colegiul preoților, posedă această paternitate. Ar fi interesant să ne imaginăm cum ar arăta pe plan universal funcția unui primat între primați, care nu se amestecă niciodată în responsabilitățile colegilor săi.

3.4. În concluzie, putem prelua exprimarea a numeroși Părinți care au acceptat primatul episcopului Romei în măsura în care acesta era, așa cum a fost Sfântul Leon cel Mare, păzitorul tradiției apostolice: Atunci când „latinii spun că episcopul Romei este primul, nu trebuie să-i contrazicem”, spunea Sfântul Simeon al Tesalonicului în secolul XV. „Aceasta nu poate dăuna Bisericii. Să ne arate numai că episcopul Romei rămâne în credința lui Petru și a succesorilor săi și că posedă ceea ce vine de la Petru și atunci va fi primul, capul și conducătorul tuturor, pontiful

suprem. Pentru că toate acestea au fost spuse despre patriarhii Romei în trecut. Scaunul său este apostolic, și pontiful care stă pe el, atâta timp cât profesează adevărata credință, este numit succesorul lui Petru“.

4. Câteva propuneri

Prin câteva propuneri am putea valoriza următoarele puncte:

- Revenirea definitivă la mărturisirea trinitară conformă crezului niceeo-constantinopolitan;
- definirea unității Bisericii și a primatului în Biserică după modelul privilegiat al Sfintei Treimi;
- redefinirea infailibilității ca infailibilitate a Bisericii și a Tradiției cu care ea se identifică;
- disocierea totală și definitivă a slujirii episcopului Romei de funcția de șef de stat;
- revalorizarea dimensiunii ascetice a vieții creștine;
- eliberarea teologiei sacramentale de orice interpretare juridică;
- revalorizarea tradiției liturgice a Sfinților Părinți: practica liturgică actuală a Bisericii latine este mult prea distanțată de propria sa tradiție și a pierdut mult din substanța sa mistică.

Ortodocșii cred că unitatea Bisericii există în comuniunea Bisericilor ortodoxe. În același timp trebuie să recunoaștem că exercițiul primatului în Biserica Ortodoxă funcționează dificil din cauza păcatului uman. De aceea ne rugăm din toată inima ca Dumnezeu să grăbească ziua în care papa de la Roma își va regăsi locul care a fost al lui în primul mileniu, adică acela de „primus inter pares“ în ierarhia Bisericii. Atunci el va fi recunoscut de ortodocși ca patriarh al Occidentului. (*Mișcarea focolară – Morges (Elveția), 24 octombrie 2002*)

*Conferința a mai fost publicată în revistele Porunca Iubirii și Deisis, dar după o traducere defectuoasă

Ortodoxia secolului XXI

Interviu cu Patriarbul Rusiei

- Sanctitatea voastră, actualul papă a criticat în mod public decizia Conciliului Vatican II, care declara că Biserica Ortodoxă și Catolică sunt Biserici-surori. El crede că Biserica Catolică este Biserica-mamă, singura care a păstrat adevărul în plenitudinea sa, iar Biserica Ortodoxă ar trebui să se întoarcă în sânul celei catolice. Care este opinia Sanctității Voastre despre această interpretare a învățăturii Bisericii și cum poate afecta atitudinea noului papă relațiile ortodoxo-catolice?

- Vatican II, cu toată dorința sa de schimbare, nu a reprezentat câtuși de puțin o deviere de la doctrina catolică tradițională, mai exact, de la principalele afirmații ale eclesiologiei catolice. Aceasta se aplică și sintagmei „Biserici-surori” - expresie cu rol central în enciclica *Dominus Jesus* și în comentariul acesteia - expresie preluată de Congregația pentru Doctrină și Credință și aprobată de viitorul papă, pe atunci, Ioan Paul al II-lea.

Nu putem fi de acord cu aceste afirmații. Biserica Ortodoxă mărturisește că ea este cea care a păstrat plenitudinea credinței, fără nici o schimbare, încă din timpul Domnului Hristos și al Sfinților Apostoli. La rândul său, istoria mărturisește că Biserica Romano-Catolică a deviat adesea de la credința și viața Bisericii primare nedivizate. Tradiția catolică a cultivat emoționalul în viața duhovnicească, fapt văzut dintotdeauna ca fiind periculos în Estul ce caută sobrietatea duhovnicească. Bineînțeles, toate aceste diferențe sunt reflectate în eclesiologie. Convingerea mea este că aceste probleme ar trebui să devină subiecte ale dialogului teologic ortodoxo-catolic.

- Care este viziunea Sanctității Voastre asupra mănăstirilor secolului XXI? Mai este posibil să avem astăzi mănăstiri cu călugări învățați, care să împreuneze munca, rugăciunea și știința

și să creeze noi generații de calculatoare!? Poate da Biserica societății un exemplu de modernizare bazat pe tradiție?

- Nu este o tradiție a spiritualității ortodoxe de a diviza munca între comunitățile mănăstirești, așa cum s-a procedat și se procedează până în ziua de astăzi în ordinele monastice catolice. Cu toate acestea, este indiscutabil faptul că multe mănăstiri ortodoxe renumite și-au adus contribuția specifică în anumite zone ale vieții Bisericii și poporului. De exemplu, Mănăstirea Solovki, pe lângă viața ascetică și de negare de sine a călugărilor săi, a fost renumită pentru extraordinara eficacitate a managementului său. Gândiți-vă că niște călugări ai unei mănăstiri situate dincolo de Cercul Polar cultivau pepeni în sere! Această mănăstire a fost un avanpost al civilizației și al misiunii de educare a popoarelor Nordului. A fost o cetate puternică și de necucerit care a respins, printre altele, un atac al unui pluton britanic, în timpul războiului din Crimeea.

Nu este mai puțin semnificativ exemplul mănăstirii Optina, care a fost renumită pentru misiunea sa pastorală și educativă. A dus la îndeplinire un mare program de publicare a scrierilor patristice. Multe nume ale primilor asceți au fost redade cititorului credincios prin eforturile călugărilor acestei slăvite mănăstiri. Mulțumită sfaturilor înțelepte și pline de mângâiere ale mai multor generații de stareți ai Optinei, mulți oameni au scăpat de alunecarea în abisul necredinței și al disperării.

Există o multitudine de exemple similare. Voi adăuga că, de asemenea, în timpul perioadei sovietice, când cele mai multe mănăstiri erau devastate, mănăstirile care au continuat viețuirea monahală și au păstrat tradiția, au rămas adevărate surse de lumină pentru cei care au încercat să-și clădească viața după Evanghelie. Viața călugărilor a fost o mărturie, câteodată tacită, că oamenii sunt demni de un țel mult mai înalt al vieții lor, decât construirea comunismului până în 1980.

Este posibilă reînvierea acestui rol al mănăstirilor? E greu de răspuns acum acestei întrebări. Dar pot spune că menținerea unui nivel ridicat al vieții monahale reprezintă una dintre priorități în revitalizarea Bisericii. O viață monahală desăvârșită este întotdeauna precedată de experiența acumulată printr-o viață îmbunătățită în lume. De asemenea, rolul mănăstirilor

În viața duhovnicească a creștinilor e foarte important și astăzi. Cât despre influența lor asupra vieții poporului în general, asupra dezvoltării științei, culturii, etc., acesta va crește în mod inevitabil. Trebuie, însă, conștientizat că o condiție necesară unei asemenea influențe este adevărata îmbiserificare a societății, care este de neconceput fără decenii de muncă grea, de rugăciune arzătoare și de eforturi educative. Trebuie nu numai să reînviem tradiția înaintașilor noștri, ci să și încercăm să aplicăm experiența pe care ei au câștigat-o, prin împlinirea cu fierbințeală a inimii a poruncilor lui Hristos și prin căutarea Duhului Sfânt în condițiile istorice actuale. Cred că în aceasta va consta principala sarcină a monahilor în acest secol XXI.

- Arhiepiscopul Vsevolod (Maidansky) a declarat de curând la Kiev că Patriarhia Constantinopolului recunoaște jurisdicția Patriarhiei Moscovei doar în granițele existente la 1686. Totuși, după cum este știut, la acea vreme Mitropolia Kievului nu includea teritoriile Crimeei, Novorusiei, Transcarpatiei, Bazinului Doneț, dar includea Bielorusia, Țările Baltice și regiunea Smolensk. Care pot fi consecințele îndemnurilor la o reorganizare totală a granițelor Bisericii locale?

- Sperăm că declarația făcută de arhiepiscopul Vsevolod, nu exprimă poziția oficială a Bisericii Constantinopolului. Orice revizuire unilaterală a hotarelor canonice existente, nenegociată cu alte Biserici locale, poate duce la destabilizare în întreaga lume ortodoxă și la un impact extrem de negativ, atât asupra relațiilor dintre Patriarhia Moscovei și cea a Constantinopolului, cât și asupra întregului sistem de relații inter-ortodoxe. O asemenea situație ar putea să afecteze nu numai Biserica Rusă, ci aproape fiecare Biserică locală și ar putea să provoace conflicte, acestea dând o grea lovitură unității ortodoxe și poziției Ortodoxiei în lume, în general.

- Nu este pentru prima dată când Patriarhia Constantinopolului face un pas ambițios. Va fi luată în considerare valoarea canonică a cerințelor acestei biserici?

- Problemele-cheie ale relațiilor pan-ortodoxe își așteaptă soluționarea într-un Sinod pan-ortodox, ale cărui pregătiri, din păcate, aproape că s-au oprit în momentul de față. În același timp, există o nevoie urgentă de a fi aduse în discuție, de către întreaga lume ortodoxă, a problemelor ce dau naștere diferențelor. Câteodată recurgem la consultări cu primații Bisericilor locale prin corespondență, în scris. Totuși, credem că este necesar să fie puse bazele unui mecanism efectiv pentru a se ajunge la conciliaritate la nivel pan-ortodox. Această opinie este împărtășită de mulți ierarhi ai Bisericilor Ortodoxe locale, cu care am avut ocazia să ne întâlnim în ultimii ani.

- Ministrul rus al educației, Andrey Fursenko, a declarat, fără ocolișuri, că este împotriva cursului „Bazele Culturii Ortodoxe”. Care este comentariul Sanctității Voastre privind atitudinea sa?

- Asemenea declarații arată un singur lucru: trebuie să continuăm dialogul nostru cu autoritățile și cu societatea, astfel încât monopolul viziunii ateiste asupra lumii, stabilit în timpul perioadei sovietice, să poată lua sfârșit în sistemul educativ rusesc.

Dacă preambulul Legii privind Libertatea de Conștiință și a Organizațiilor Religioase face referire la rolul special jucat de Ortodoxie în istoria Rusiei, de ce atunci curricula școlară păstrează tăcerea despre acest rol? De ce tinerii noștri compatrioți nu au ocazia să primească în școală cunoștințe competente și de încredere despre credința care stă la baza marilor realizări ale strămoșilor lor? Oare deceniile de theomachism și de dictatură ideologică ateistă nu au convins autoritățile și societatea despre potențialul distructiv al oricărei încercări de a îndepărta statul și poporul de rădăcinile lor religioase?

- Unii fanatici ortodocși propun restricționarea accesului la Internet, condamnând televiziunea și alte mijloace media. Care este poziția Voastră privind restricțiile propuse în numele Ortodoxiei?

- Din păcate mass-mediile moderne furnizează multe argumente în favoarea cenzurii. Există o scurgere

murdară de violență, depravare și propagandă a consumului iresponsabil venind dinspre ecranele televizoarelor, din paginile presei și ale publicațiilor electronice. Dar, să fim pe deplin cinstiți și să răspundem următoarei întrebări: nu cumva chiar preferințele privitorilor sunt cele care determină conținutul programelor TV, inclusiv pe al acelora care propagă moravurile ușoare, violența și diferitele vicii? Bineînțeles, aceasta nu anulează responsabilitatea celor care aduc moravurile neînfrânate pe ecranele televizoarelor, în paginile ziarelor și ale revistelor. Dar, trebuie ținut minte că atmosfera morală din societate este modelată de alegerea morală a milioane de oameni. Dacă fiecare persoană respinge în mod hotărât mizeria strecurată în sufletul ei și își îndreaptă pașii pe cărări creștine, atunci propaganda făcută păcatului își va pierde pur și simplu audiența-țintă.

Este destul de clar că Internetul și televiziunea sunt doar mijloace tehnice, care pot fi folosite în modalități diferite. Nu este admisibil ca ele să fie disprețuite doar fiindcă cineva le-a pus în slujba păcatului și a viciului. În toate vremurile Biserica s-a folosit de fiecare oportunitate pentru predicarea Evangheliei. Drumurile romane au reprezentat, la momentul respectiv, mari realizări ale civilizației umane; ele au devenit drumuri de răspândire a Evangheliei. Priviți harta călătoriilor misionare ale Sfântului Pavel: drumurile pe care mergea din oraș în oraș, de la o comunitate la alta, erau toate drumuri militare și comerciale ale Imperiului Roman. Internetul este o realizare nu mai puțin importantă a civilizației moderne. A devenit demult un mijloc de răspândire a mesajului creștin, și cred că resursele noastre sunt încă departe de a fi epuizate în aceasta privință. Acest lucru este valabil și pentru televiziune - un puternic mijloc media, care este cel mai accesibil pentru cetățeanul obișnuit. Biserica este extrem de interesată în prezența ei la televizor, căci această prezență îi oferă ocazia de a aduce cuvântul adevărului lui Hristos în fiecare casă. Nu este primul an în care a fost discutată înființarea unui canal ortodox de televiziune. Mai mult, nevoia unui astfel de canal nu este simțită numai de către credincioșii ortodocși!

Trebuie ținut minte că există în lume forțe care ar fi mulțumite să îi vadă pe creștinii ortodocși încuindu-se ei înșiși într-un ghetou social, surzi la provocările timpului, tăcuți și nepăsători, în loc de a mărturisi înaintea aproapelui și înaintea întregii lumi bogăția infinită a vieții în Hristos. Cum vom sta în fața judecății lui Dumnezeu dacă nu ne folosim de numeroasele oportunități, oferite nouă de timpul în care trăim, pentru a predica Evanghelia? Nu avem dreptul de a păstra tăcerea, căci strămoșii noștri, iubitori de Hristos, nu ne vor ierta pentru tăcere și pentru lașa noastră retragere în izolare! („*Buletinul parohiei Sfânta Cruce - Alexandria*”, Vol. XIV, Nr. 10, oct. 2005)

Biserica de Garnizoană (Tudor) - Făgăraș (*miniatură*)

Mitropolitul Nicolae Bălan - 50 de ani

Tabian Setche

În anul 1864, episcopul Andrei Șaguna devenea mitropolit al Transilvaniei, prin reînființarea Mitropoliei, desființată în 1701 de către autoritățile habsburgice. Urmașii lui Șaguna (1864-1873) au fost: Procopie Ivașcoviici (1873-1874), Miron Romanul (1874-1898), Ioan Mețianu (1898-1916), Vasile Mangra (1916-1918). În februarie 1920 a fost ales mitropolit, profesorul de Teologie *Nicolae Bălan*, fost redactor al *Revistei Teologice* din Sibiu (1907-1916), pe care a întemeiat-o, și redactor la foaia *Gazeta Poporului*, ce militase pentru unirea tuturor românilor. În același an - 1920 era ales membru de onoare al Academiei Române.

Activitatea sa ca mitropolit, a fost și este, mult cercetată și publicată, de aceea, ne vom mărgini la a prezenta două laturi ale activității multilaterale desfășurate. Este vorba despre ajutorul dat unor studenți bursieri sibieni (au fost 66 de tineri în perioada 1920-1944)¹; a doua problemă este relația avută cu statul comunist, conform documentelor din arhivele Securității.

Mitropolitul Nicolae a trimis zeci de tineri la studii, îndeosebi la Facultatea de Teologie din Cernăuți, apoi peste hotare în: Germania, Franța, Austria, Italia, Anglia, Grecia, Turcia, Muntele Athos, Iugoslavia, Polonia. Acestora le făcea un studiu preliminar amănunțit, le fixa personal tezele de doctorat, le atrăgea luarea aminte asupra locurilor demne de văzut și cercetat, ca: biblioteci, așezăminte religioase și sociale, muzee, palate, teatre, frumuseți ale naturii, dar, le deschidea ochii și asupra primejdiilor existente în orașele mari, asupra necesității rugăciunii, meditației zilnice, participarea la slujbele bisericești și păstrarea curățeniei vieții. Pe lângă acestea, purta o corespondență cu fiecare bursier în parte și-i cerceta acolo unde erau. Mulți dintre ei au devenit profesori, ce au sporit prestigiul Academiei Teologice

“Andreiene”. Dintre cei mai importanți bursieri, menționăm următorii: doi dintre ei i-au urmat în scaunul mitropolitan: Nicolae Colan (1957-1967) și Nicolae Mladin (1967-1981); viitorii episcopi Nicolae Popovici (1936-1950) și Vasile Coman (1972-1992) ai Oradiei; viitorii profesori de teologie:

- *Nicolae Balca*, de Omiletică, Catehetică și Pedagogie la Cluj și București;
- *Teodor Bodogae*, de Istorie Bisericească Universală, Patrologie și Bizantinologie, la Sibiu;
- *Dumitru Călugăr*, de Omiletică și Catehetică, la Sibiu;
- *Spiridon Căndea*, duhovnic și profesor de Pastorală, Omiletică, Patrologie și Liturgică, la Sibiu;
- *Grigorie T. Marcu*, profesor de Noul Testament la Sibiu, timp de 46 de ani (1936-1982);
- *Nicolae Neaga*, profesor de Vechiul Testament și Limba Ebraică la Sibiu, timp de 45 de ani (1928-1973);
- *Liviu Stan*, profesor de Apologetică și duhovnic la Sibiu, iar de Drept Bisericesc, la Sibiu și București;
- *Dumitru Stăniloae*, profesor de Dogmatică, Apologetică, Pastorală și Limba Greacă, la Sibiu, iar de Ascetică, Mistică, Dogmatică și Simbolică, la București;
- *Gheorghe Șoima*, profesor de Muzică Bisericească și Ritual, la Sibiu;
- *Nicolae Terchilă*, profesor de Filosofie, Istoria Filosofiei, Pedagogie și Catehetică, la Sibiu;
- *Ioan Floca*, bursier în 1952, la Cluj (deci, după instaurarea regimului comunist), apoi profesor de Drept Bisericesc și Administrație, la Sibiu.

Alți bursieri au studiat spiritualitatea ortodoxă, spre a forma o obște de călugări cărturari, la Mănăstirea Sâmbăta. Aceștia au fost:

- *Zian Boca (Arsenie Boca)*, cel care a dat viață mănăstirii, și unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai monahismului românesc din toate timpurile, un isihast de talia Sfântului Grigorie Palama sau a Sfântului Serafim de Sarov;
- *Serafim Popescu*, stareț la Sâmbăta, între anii 1949-1955, un duhovnic smerit, bun, blând și binevoitor (decedat în 1990);
- *Dumitru Veștemean*, cu studii la Cernăuți și în Muntele Athos.

Au fost o serie de bursieri, viitori preoți, cu activitate pastorală remarcabilă, precum:

- *Zosim Oancea*, paroh în Sibiel, jud. Sibiu (1964-1999), unde a restaurat biserica - monument istoric - și a organizat un muzeu cu icoane pe sticlă (decedat în 2005);
- *Gheorghe Secaș*, preot misionar, mare predicator al catedralei mitropolitane sibiene, redactor la foile religioase: *Lumina satelor* și *Oastea Domnului*;
- *Nichifor Todor*, șef de promoție la Facultatea de Teologie din Cernăuți (1939), secretar al Părintelui Dumitru Stăniloae (1940-1941), a refăcut, într-o cumplită sărăcie și lipsuri, viața bisericească în mai multe parohii din jud. Sibiu, și a fost foarte mulți ani, la parohia „Tre Stejari” din Sibiu, unde a construit biserica, “un monument de frumusețe, cultură, artă și simțire românească”, unde se află și astăzi (la 90 de ani).

*

A doua problemă, referitoare la mitropolitul Bălan menționată, este perioada ultimilor ani ai vieții, după instaurarea regimului comunist. Ultimii ani ai vieții i-au fost triști. Era supravegheat îndeaproape de “inspectori” ai Ministerului Cultelor și securiști “nevăzuți”. Prea mare, prea binecunoscut, pentru a fi înlăturat din scaun, a fost nevoit să se retragă din viața publică. Din documentele Securității² reies trăsăturile sale și atitudinea de apărător al intereselor Bisericii neamului.

Notele informative spun că era cunoscut pentru atitudinea intransigentă naționalistă. A privit cu simpatie Mișcarea Legionară, a dus luptă, verbal și în scris, împotriva doctrinei comuniste; a oficiat slujba înmormântării lui Ion Moța și Vasile Marin, în februarie 1937, în fruntea unui sobor de peste 200 de preoți, și a rostit o cutremurătoare predică-rugăciune. A salvat viețile unor preoți arestați din ordinul lui Armand Călinescu sau Carol II.

În Pastorală de Paști a anului 1947 spunea: “neputincioasă și adamică se va dovedi lupta pe care necredința organizată de bolșevismul rusesc o duce cu furie contra lui Hristos”. În Pastorală de Crăciun din anul 1949 a refuzat, inițial, să introducă chestiuni economice sau politice. Declarat dușman al regimului, cu o falsă loialitate, și aceasta numai din oportunism. S-a înconjurat cu

consilieri și intimi “reacționari”, a influențat politica patriarhului Justinian, de a deveni ostil regimului în fapt, și colaborator teoretic. De aceea, era văzut ca un simbol al episcopatului ortodox român și fără de care nimic nu se mișcă în Biserică. Mai ales episcopatul ardelean forma în jurul său un bloc “compact și reacționar”.

Într-o ședință a Sinodului, reprezentantul statului vorbind despre necesitatea sprijinirii gospodăriilor colective de către preoți, mitropolitul a răspuns iritat: “*Biserica și slujitorii ei se îngrijesc numai de mântuirea sufletească a credincioșilor. Dacă colhozurile pot avea vreun rol în mântuirea sufletelor, asta rămâne de văzut*” (martie 1950). Era considerat, apoi, sprijinitor al frunțașilor fostelor partide istorice și al Oastei Domnului. În procesul episcopului Nicolae Popovici al Oradiei, din octombrie 1950, mitropolitul a dorit sincer reabilitarea lui și i-a salvat, poate, chiar viața, sfătuindu-l să nu se retragă la Sâmbăta, în apropierea partizanilor anticomuniști, pentru a nu i se înscena vreo crimă imaginabilă sau a fi otrăvit.

Acestea sunt doar o parte din mărturiile care-l dovedesc pe mitropolitul Nicolae Bălan un om plin de devotament pentru Biserică, neam și credincioșii pe care i-a susținut.

În data de 6 august 1955, după Sfânta Liturghie, săvârșită în capela Institutului Teologic din Sibiu, a trecut la cele veșnice, încărcat de povara destinului unor ani tulburi și cumpliti ai istoriei noastre.

Comemorăm, în acest an, 50 de ani de la strămutarea sa. Considerăm a fi datori la acest fapt de cinstire a înaintașilor, după cuvântul lui Nicolae Iorga: “cel ce nu-și cunoaște trecutul, nu-și merită viitorul”. Veșnica lui pomenire!

1. Pr. Prof. Dr. M. Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, ed. II, Ed. Enciclopedică, București, 2002; Idem, *Cărturari sibieni de altădată*, Ed. Dacia, Cluj, 2002; *Slujitor al Bisericii și al neamului - Pr. Prof. Dr. M. Păcurariu la 70 ani*, Ed. Renașterea, Cluj, 2002, articol semnat: Diacon Conf. Univ. Dr. Pavel Cherescu, p. 636.

2. C. Păiușan, R. Ciuceanu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist 1945-1958*, vol. I, INST, București, 2001.

Comunicat de presă

3 noiembrie 2005

În ziua de 3 noiembrie a. c., la Palatul Patriarhiei, sub președinția Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, s-a întrunit Colegiul Electoral Bisericesc pentru alegerea ierarhului titular în scaunul vacant de Mitropolit al Ardealului și Arhiepiscop al Sibiului.

Colegiul Electoral Bisericesc este organul electiv central pentru ierarhia bisericească superioară, format din membrii Sfântului Sinod, reprezentanții eparhiilor în Adunarea Național Bisericească (un cleric și doi mireni din fiecare eparhie), membrii clerici și mireni ai Adunării eparhiale a eparhiei vacante, decani ai Facultăților de Teologie și directori ai Seminariilor Teologice Liceale (câte unul pentru fiecare Mitropolie).

În sesiunea de lucru din 20-21 octombrie a. c., Sfântul Sinod a nominalizat, prin vot secret, pe Înalț Prea Sfințitul Andrei Andreicuț - Arhiepiscopul Alba - Iuliei, și pe Prea Sfințitul Laurențiu Streza - Episcopul Caransebeșului, drept candidați pentru alegerea titularului scaunului vacant de Mitropolit al Ardealului și Arhiepiscop al Sibiului.

După desfășurarea a două tururi de scrutin, în urma numărării voturilor, Prea Sfințitul Laurențiu Streza - Episcopul Caransebeșului a fost ales Mitropolit al Ardealului și Arhiepiscop al Sibiului. *(Birourile de presă ale Patriarhiei Române și Arhiepiscopiei Bucureștilor)*

Comunicat de presă

9 noiembrie 2005

Întrunit la data de 4 noiembrie a. c., în sesiune de lucru la Reședința patriarhală, sub președinția Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât:

- validarea alegerii de către Colegiul Electoral Bisericesc, în ziua de 3 noiembrie a. c., a Prea Sfințitului Părinte Dr. Laurențiu Streza în postul de Mitropolit al Sibiului;

- reorganizarea Mitropoliei Ardealului, din motive pastoral - misionare, în Mitropolia Sibiului și Covasnei - Harghitei, cu reședința

în municipiul Sibiu, și Mitropolia Clujului, Alba - Iuliei, Crișanei și Maramureșului, cu reședința în municipiul Cluj-Napoca;

- aprobarea, ca ediție de probă, a textelor liturgice ale celor trei Sfinte Liturghii (a Sfântului Ioan Gură de Aur, a Sfântului Vasile cel Mare și a Darurilor mai Înainte Sfințite), diortosite de Înalt Prea Sfințitul Părinte Bartolomeu al Clujului;

- aprobarea Liturghierului, în limbaj mimico-gestual și simbolistica semnelor, pentru comunitățile de hipoacuzici. (*Birourile de presă ale Patriarhiei Române și Arhiepiscopiei Bucureștilor*)

Comunicat de presă

10 noiembrie 2005

Evaluând interesul enorm - și uneori excesiv - al mass-media pentru hotărârea din 4 noiembrie 2005 a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, privitoare la reorganizarea Mitropoliei Ardealului, și în urma consultărilor cu cei șapte ierarhi ardeleni semnatari ai propunerii, care a stat la baza acestei hotărâri, Biroul de Presă al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului este autorizat să declare următoarele:

1. Propunerea scrisă, semnată și motivată de stringente trebuințe pastoral - misionare într-o zonă pluriconfesională, multiculturală și cu vaste deschideri europene, a prezentat două variante:

a) Strămutarea sediului Mitropoliei Ardealului de la Sibiu la Cluj (pentru o mai bună iradiere și coordonare a strategiilor pastoral - misionare, din metropola Transilvaniei, în conformitate cu canonul 9 al Sinodului de la Antiohia din 341). În cazul ca această variantă nu se aprobă;

b) reorganizarea ei în două unități eclesiale distincte: Mitropolia Sibiului și Covasnei-Harghita și Mitropolia Clujului, Alba - Iuliei, Crișanei și Maramureșului, ambele aparținând aceleiași Biserici și împreună-lucrând în folosul credincioșilor lor.

2. Astfel formulată, propunerea a trecut prin toate etapele prevăzute de regulamentele și practica ședințelor sinodale: prezentarea textului cu voce tare, înscrierea pe ordinea de zi, repartizarea la Comisia Canonică - Juridică, examinarea ei din toate unghiurile, apoi raportul Comisiei în plen, cu aviz favorabil pentru a doua variantă. În urma dezbaterilor, Prea Fericitul

Președinte a supus-o votului

deschis și a fost aprobată cu 37 voturi pentru și 3 abțineri.

3. Nici pe departe nu poate fi vorba de o scindare în Biserica noastră sau în provincia Ardealului. Reacțiile unor sibieni sunt firești și scuizabile, iar interesul presei se explică și prin faptul că un astfel de eveniment se petrece foarte rar în istoria unei Biserici, și niciodată lipsit de tensiuni.

4. Sfântul Sinod este și rămâne cea mai înaltă autoritate canonică, dogmatică, administrativă și disciplinară a Bisericii, hotărârile lui stau sub pecetea Duhului Sfânt și sunt absolut obligatorii pentru toți membrii săi și pentru toate instituțiile, așezămintele și persoanele din sânul Bisericii. Potrivit Statutului, Adunarea Națională Bisericească are atribuții economico-administrative, precum și pe „cele care nu intră în competența Sfântului Sinod” (art. 19); în nici un caz ea nu are căderea de a pune în discuție o hotărâre sinodală canonică fără perspectiva de a fi imediat dizolvată.

5. Semnatarii propunerii vor participa frățește la ceremonia de instalare a noului mitropolit, prezidată de Prea Fericitul Patriarh Teoctist, care va avea loc la 13 noiembrie în catedrala mitropolitană din Sibiu. *(Biroul de presă al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului)*

*

Pe 13 noiembrie PF Teoctist l-a înscăunat pe noul mitropolit al Ardealului, ÎPS Laurențiu Streza, la slujbă participând și cei șapte ierarhi de mai sus.

Pe 25 noiembrie Biroul de presă al noului mitropolit al Ardealului a emis un comunicat în care se exprimă reținerea față de grăbita solicitare a celor 7 ierarhi din Ardeal de a împărți în două Mitropolia Ardealului, așteptându-se validarea Adunării Naționale Bisericești.

ÎPS Anania și ÎPS Andrei consideră însă că Adunarea Națională Bisericească nu poate anula o hotărâre a Sfântului Sinod căci ar fi imediat dizolvată. Tocmai de aceea, în arhiepiscopiile lor nici nu-i pomenit noul mitropolit în cadrul Sfintei Liturghii, el nefiind recunoscut.

Adunarea Națională Bisericească se va întruni cel mai devreme la sfârșitul lunii ianuarie.

Hotărâre a Sfântului Sinod privind viața monahală și unele încălcări ale rânduielilor liturgice tradiționale

În ședința de lucru din 5-6 iulie 2005 s-a luat în examinare referatul Cancelariei Sfântului Sinod în legătură cu adresele Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor nr. 404/2005, privind necesitatea examinării de către Sfântul Sinod a situației actuale a vieții monahale în Biserica Ortodoxă Română, și nr. 469/2005, prin care semnalează înmulțirea, în ultima vreme, în rândul clerului de mir și a personalului monahal a unor devieri, abuzuri și încălcări ale rânduielilor liturgice tradiționale.

Având în vedere justețea observațiilor Episcopiei Maramureșului și Sătmărilor transmise, în cele două adrese menționate mai sus, și necesitatea ca, pornind și de la analiza și punctul de vedere exprimat în cadrul dezbaterilor Sfântului Sinod privind situația creată la Mănăstirea Sfânta Treime, loc. Tanacu, jud. Vaslui și concretizate în Comunicatul de presă dat publicității;

Cunoscând că Sfântul Sinod, în grija sa pentru promovarea vieții monahale, a revizuit și completat *Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor*, pe care l-a publicat și l-a trimis tuturor eparhiilor;

Ținând seama că, în mod constant, la sesizarea unor eparhii sau pe baza unor analize, Sfântul Sinod a adus hotărâri prin care s-au completat și explicat prevederile statutare și regulamentare privind viața monahală, și s-au oferit instrumentele de lucru necesare fiecărei eparhii și fiecărui membru al Sfântului Sinod, spre a îndruma și conduce viața monahală în mod corespunzător, iar acolo unde ar fi cazul, de a preveni, curma și sancționa orice

tendințe centrifuge, excесе, abateri și căderi din rânduiala monahală și bisericească generală;

Luând act, de asemenea, că Sfântul Sinod a dat periodic îndrumările necesare clerului de mir și monahal, de a se preocupa cu sporită atenție ca slujbele religioase să se officieze după rânduilele tipiconale ortodoxe tradiționale, fără inovații sau practici străine de duhul ortodox;

În urma amplelor discuții care au avut loc pe marginea propunerilor Comisiei Pastorale și Sociale, plenul Sfântului Sinod a hotărât următoarele măsuri:

1. Toți membrii Sfântului Sinod vor veghea la aplicarea cu rigurozitate a prevederilor canonice, statutare, regulamentare bisericești și a celorlalte dispoziții și hotărâri sinodale, privind viața monahală, sub toate aspectele ei, în care scop un extras din referatul Cancelariei Sfântului Sinod prezentat plenului va fi trimis Centrelor eparhiale ca material auxiliar orientativ.

2. Aprobă completarea hotărârii Sfântului Sinod nr. 2578/2003 cu următoarele precizări:

- Monahii și monahiile cu aptitudini pentru studiu sunt îndatorați, cu binecuvântarea Chiriarhului locului, să se înscrie sau să-și completeze studiile la instituțiile de învățământ teologic din eparhie sau din eparhiile învecinate;

- Aprobă introducerea obligativității examenului de capacitate în vederea admiterii la hirotonie a ierodiaconilor și ieromonahilor, asemenea candidaților pentru posturile de preot de parohie;

- Hirotonia ierodiaconilor și ieromonahilor se va face numai din rândul celor care au absolvit o școală teologică (Seminar sau Facultate) și examenul de capacitate;

- Numirea stareților și a egumenilor se va face numai din rândul personalului monahal hirotonit, cu o îndelungată viețuire în mănăstire și cu o bogată activitate duhovnicească și administrativ - bisericească, iar

numirea starețelor și a

egumenelor, de preferință, din rândul celor cu studii teologice (superioare) și cu vechime în viața monahală.

3. Membrii Sfântului Sinod au îndatorirea de a veghea, prin măsuri adecvate, la promovarea și consolidarea vieții monahale, sub toate aspectele ei, în mănăstirile și schiturile existente, urmând ca, pe viitor, înființarea de noi așezăminte monahale de către Sinoadele Mitropolitane să se facă după o atentă și riguroasă evaluare a motivelor, a existenței bazei materiale și a condițiilor misionare locale.

4. În scopul ajutorării unor mănăstiri și parohii, în interiorul eparhiilor de care aparțin acestea, trebuie să solicite binecuvântarea Chiriarhului locului pentru realizarea de colecte de către alte parohii și mănăstiri pe teritoriul lor de activitate, urmând ca rezultatul acestor colecte să fie returnat către unitățile de cult solicitante, numai prin intermediul Centrelor eparhiale.

5. ÎPPSS și PPSS Chiriarhi vor lua măsurile necesare pentru organizarea, cel puțin o dată pe an, a sinaxelor (consfătuirilor) stareților și starețelor (egumenilor și egumenelor) din eparhiile pe care le păstoresc, pentru analiza problemelor specifice, schimbul de experiențe duhovnicești și adoptarea de măsuri adecvate, în scopul îmbunătățirii vieții și disciplinei monahale, cu mențiunea că, atunci când se consideră necesar, la acestea pot fi chemați și duhovnicii din mănăstiri.

6. Cel puțin la 3 ani, Sinoadele Mitropolitane se vor reuni în sinaxe comune cu stareții și starețele (egumenii și egumenele) din eparhiile sufragane, pentru examinarea unor aspecte specifice vieții monahale din zonele respective, la care pot fi chemați și duhovnicii de mănăstiri, când problematica impune acest lucru.

7. Pentru îndrumarea și controlul mănăstirilor și a disciplinei în rândul personalului monahal, ÎPPSS Chiriarhi vor lua măsuri pentru completarea posturilor de exarh în condițiile prevederilor statutare și regulamentare bisericești, iar acolo unde nu există po-

sibilități, vor încredința

această activitate episcopilor - vicari sau arhiereilor - vicari, prin decizie de atribuiți.

8. *Fiecare eparhie va lua măsurile necesare pentru asigurarea distribuirii „Regulamentului pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor” întregului personal monahal din cuprinsul ei.*

9. *În același mod se va proceda și pentru asigurarea distribuirii „Regulamentului de procedură al instanțelor disciplinare și de judecată ale Bisericii Ortodoxe Române” către parohii și mănăstiri.*

10. *Aprobă eliminarea prevederilor art. 123, lit. „b” din „Regulamentul pentru organizarea vieții monahale și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor” și art. 237, lit. „c” din „Regulamentul de procedură al instanțelor disciplinare și de judecată ale Bisericii Ortodoxe Române”.*

11. *Fiecare ierarh va veghea, cu toată responsabilitatea, la respectarea de către toți slujitorii bisericești (activi sau pensionari) din cinul monahal și de la parohiile din eparhie, spre a se evita orice inovație sau abatere de la normele liturgice și canonice tradiționale bisericești, cu aplicarea de sancțiuni în cazurile vădite, în conformitate cu prevederile statutare și regulamentare bisericești. Sunt considerate inovații păgubitoare în viața Bisericii practicile și atitudinile care nu sunt prevăzute în rânduiala slujbelor din cărțile de cult cu aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.*

12. *În scopul elaborării unui material unitar care să fie comunicat atât eparhiilor Bisericii noastre, cât și celorlalte Biserici Ortodoxe surori, aprobă ca Centrele Eparhiale să comunice Cancelariei Sfântului Sinod un tabel, cuprinzând toate pedepsele cu caterisirea în vigoare care s-au aplicat de Consisto-riile Eparhiale în perioada 1990-2005, cu evidențierea motivului și a dispozitivului canonic, statutar și regulamentar bisericesc al fiecărei hotărâri.*

13. *Apreciind necesitatea informării*

corecte și transparente a opiniei publice asupra vieții și activității bisericești, Centrele Eparhiale vor înființa, acolo unde nu există, un Birou de presă încadrat cu un purtător de cuvânt și personal corespunzător.

Nici un alt cleric preot, monah sau teolog laic, din orice instituție bisericească, nu se va putea exprima în mass-media (Presă, Radio, TV) decât cu aprobarea și binecuvântarea Chiriarhului său.

Aducându-Vă la cunoștință această hotărâre a Sfântului Sinod, Vă rugăm să binevoiți a lua măsurile necesare pentru a încunoștința clerul, personalul monahal și credincioșii prin publicarea în presa eparhială, prin conferințele preoțești și prin întâlniri cu stareții/starețele și egumenii/egumenele mănăstirilor și schiturilor.

Cu frățească întru Hristos îmbrățișare,
Președintele Sfântului Sinod
✙ TEOCTIST
Arhiepiscop al Bucureștilor,
Mitropolit al Munteniei și Dobrogei,
loțiitor al Cezareei Capadociei
și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Secretarul Sfântului Sinod
✙ Vincențiu Ploieșteanu,
Episcop-vicar patriarhal

*Toate cele scrise sunt reale, trăite de mine, iar mesajul
scris îl trimit cu binecuvântarea părintelui meu
duhovnic. Doamne ajută!*

Biserica secretă a Maicii Domnului!

Secta lui Dogaru

hirotonește femeii și face sfinți

- „aleșii Domnului pentru salvarea lumii” -

Ioana Vintilă

Târgu Ocna

Am intrat în grupul acesta din întâmplare... aparent. M-am hotărât să merg în vizită, la aceeași prietenă dragă, pe care nu reușeam să o înțeleg, atunci când pleca și se întorcea abia aproape de miezul nopții. Singurul răspuns pe care îl primeam era „*Îmi pare rău. Aș vrea să-ți spun, dar nu pot. Trebuie să treci și tu prin anumite etape (de inițiere) ca să le poți înțelege. Mai mult nu pot să-ți spun. Sunt niște taine*”. Ce să înțeleg din astea, Doamne Sfinte? Mi-a arătat o rugăciune foarte frumoasă, o strigare către Dumnezeu. Acesta a fost începutul. Apoi, am primit o carte cu soborul Sfinților Arhangheli, scrisă, cică, „din ordinul Sfinților Arhangheli”, care i-au dictat-o personal stimabilului **prof. CONSTANTIN DOGARU**. De fapt, nu este profesor, ci „preot”. Iar haina preotească și-a însușit-o singur sau în cadrul grupului în care manipulează și este manipulat. Am citit cu stupoare șirurile interminabile cu nume de îngeri din soborul Sfinților Arhangheli, în mare parte asemănătoare cu cele românești. Cel ce le-a înființat părea să fi uzat de cartea de telefoane.

Dogaru ridică România la rangul de Sfântă; tot ceea ce face, face în numele României. Cărțile sale includ acatiste, altele decât cele din adevăratele cărți bisericești, modificate și

pline de substraturi, în care este chemat, cu precădere, Duhul Sfânt... din viziunea lui. E adevărat că rugăciunea pentru țara noastră e pomenită la fiecare slujbă, dar de aici și până la a slăvi românul, pentru simplul fapt că e român și nu o creație a Domnului, e cale lungă. Numele îngerilor nu făceau decât să demonstreze oamenilor „captați” că ceea ce susține el este plauzibil, că într-adevăr România e atât de sfântă, încât și îngerii iau nume mai mult sau mai puțin românești. Și, ca să fie și mai și(c), mai schimba locul literelor pentru a da o greutate în pronunțarea numelui. Numele „de dincolo” este greu accesibil, greu de pronunțat, ceva inedit. Dar domnul Dogaru avea acces la ele, are și puterea de a le vedea strălucirea arhanghelilor, de a auzi muzica îngerilor fără să orbească, fără să surzească... N-am auzit nici un sfânt și nici un pustnic lăudându-se cu așa ceva.

Copertele cărților conțin cel puțin o icoană; pe prima pagină este scrisă editura și patriarhia, care i-a aprobat tipărirea cărților – o patriarhie fantomă, după cum avea să afirme și un preot-călugăr. Într-una din ele, pe coperta căreia era pus chipul Mântuitorului, încuraja discipolii să-și ajute spiritul să evolueze, promițându-le că vor mișca munții din loc doar cu un cuvânt. Dacă tot a zis Mântuitorul că se pot face minuni cu credință cât bobul de muștar, de ce să nu spună și el? Doar trebuie să convingă. În alta, **„Ceaslovul Maicii Domnului”**, cu totul altul decât ceaslovul real, erau înșirate toate rânduilele „sfinte”, utrenia și celelalte acatiste ale Maicii Domnului și... slujbe. Psalmul 50 era același cu al lui David, dar a avut grijă să le împartă fiecăruia câte un exemplar scris la calculator cu Psalmul modificat. A înlocuit *„Fă bine, Doamne, întru bunăvoința Ta, Sionului și să se zidească zidurile Ierusalimului; atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosurile și arderile de tot, atunci vor pune pe altarul Tău viței”* cu *„Întru Împărăția Ta, **românului**, fă să se zidească zidurile **Noului Ierusalim**; atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosurile și arderile de tot, atunci **îți vor aduce** **prescură și vin întru Sfânta**”*

Împărtășanie”... „Noului Ierusalim”... aici pe pământ. Iată ce strigăm! Ajutăm dracul să semene mândrie în sufletul românilor. Și nu doar în Moldova, unde sunt zeci de mănăstiri, ci în toată țara (inclusiv Timișoara, Prahova, Pitești, București, Suceava, ș.a.; în Timișoara sunt „cei mai destoinici” bărbați, din secta lor, care slujesc).

Mi-au spus că știu și simt că „*sunt făcută să fiu preot*” prin modul de a citi o rugăciune. Așa că, a doua zi, după slujba bisericească, ca să fie și ceva plauzibil, am fost condusă la o doamnă acasă. Nu mică mi-a fost mirarea să văd că mai vin altele; s-au îmbrăcat toate în preot și s-au pus, frate, să facă slujbă (oare n-o fi fost bună cea de la biserică, sau era prea umilitoare?), citind din „Cearșovul” lui Dogaru cu toate minunățiile lui; n-a lipsit nici împărtășania, sfântul Potir, sfântul Disc. Iar la împărtășanie, dată oricui, căci e spre întărire, după o spovedanie, între ei făcută, se cerea, și dobândirea unor virtuți deosebite. Adică: să li se arate Duhul Sfânt, să vindece și ei cu puterea minții, să vadă și să descopere minunății cu mintea și cu inima, să se poată folosi de energiile... „spirituale”. O „arhierie” s-a apucat să mă hirotonească, pentru că așa simțea. Au toate gradele bisericești: diacon, preot, arhiereu, patriarh. Am fost prevenită, încă de la început, să nu dezvălui nimănui aceste lucruri. „Biserica Maicii Domnului e secretă, de aceea o numim Biserica Secretă. Dacă dezvălui cuiva se va abate asupra ta nenorocirea”. De când Domnul e secret, nu știu. În Biblie nu am găsit nimic despre mesaje transmise de Sfinții Arhangheli sau despre porunca Maicii Domnului de a face o biserică secretă.

L-am vizitat pe așa-zisul „preot” Constantin Dogaru, la Tecuci, alături de femeile prinse de mirajul lui. Una dintre ele chiar a spus: „Doamne - Doamne, am venit!”

În mijlocul camerei, pe masă erau puse tot felul de cărți „foarte valoroase” și foarte ieftine pe care era musai să le avem, mai ales noi, „aleșii Domnului”. În partea stângă a camerei erau rafturi ticsite cu cărți **TOATE SCRISE DE CONSTANTIN**

DOGARU sau, cel puțin, el figura ca **autor**, ce aveau să fie trimise mai departe spre vânzare: acatiste către Domnul Iisus, către Maica Domnului, către Duhul Sfânt, către Sfinții Îngeri, Arhangheli, Serafimi și Heruvimi, toate în **ACATISTIERUL LUMINIC**, pentru desfacerea farmecelor, pentru căsătorie, și câte și mai câte. Mai nou era tipărită, în câteva exemplare, „**Biblia Maicii Domnului**”. Ba chiar un exemplar de excepție, cu o copertă acoperită cu o piele groasă, vișinie, fină la pipăit (prima pagină era la fel, groasă și acoperită, parcă cu puf) mult mai scumpă, cam 500 RON. Cică, se adunau fonduri pentru tipărirea bibliilor. În plus, pentru salvarea lumii, trebuia trimis *gratuit* câte un exemplar la fiecare familie, ca la evangheliști. Numai ei împărțeau cărțile gratuite pentru a face propagandă. Fac toate comentariile acestea personale pentru a atrage atenția celor ce le citesc.

Scrie în Cartea Sfântă că diavolul ne va îndemna să ne rugăm neîncetat, va face minuni în fața noastră, va vindeca bolnavii și-i va învia pe cei morți, pentru a-i atrage pe cei slabi în mrejele lui. Asta ne îndemna și pe noi Dogaru: să ne rugăm zi și noapte, să facem slujbe, dar o dată nu a zis să citim din Biblie sau din Pateric, ci doar din cărțile lui.

Le-a zis **să se ferească de biserică**, deoarece biserica nu e de acord cu porunca Maicii Domnului, cu femeile preot, deci biserica e dușmanul lor. Susțin că **spovedania la un preot din afara sectei lor anulează harul**, că sunt „**aleșii**” lui Dumnezeu **pentru a salva lumea și pentru a îngropa morții din timpul și după Apocalipsă**; ei consideră că preoții, monahii și călugării sunt denaturați. Și **nimeni** din ei (din „dogari”), nu realizează că sunt o sectă.

Ca să ne demonstreze puterea energiei colective, ne-a făcut poze îmbrăcate în haine arhieresti, cu patrafir, cu un fel de pălărie roșie și înaltă, ca la patriarhi, arătându-ni-le pe calculator, alături de icoane de la muntele Athos. „Să-mi zici ce simți, ce vezi.”, mă îndemna (adică energii, aure, imagini). Luminile reflectate în

obiecte, după el, erau „Duhul Sfânt” și „focul iubirii”. M-a trecut, apoi, la catastif, adică m-a pus să semnez o foaie unde era scris numele meu, seria și numărul de buletin, plus codul numeric. Oare nu seamănă toate astea cu pecetea de care s-a tot pomenit în Apocalipsă?

La spovedanie mi-a descris cu amănunte sexul oral, cu motivul de a-l mărturisi, dacă este cazul. Zâmbetul și sclipirea din ochii lui, precum și diminutivele folosite, stârneau repulsia. Așezându-mă pe pat, chiar mi-a netezit fusta să stau mai comodă. Am încercat să le spun celorlalte, dar s-au smintit de sminteala lor. „*Ce e neobișnuit în asta? Prin el vorbește Dumnezeu*”.

Am plecat nevătămată fizic, dar nu fără îmbrățișarea prin care ni se dădea „duh sfânt”. Însă, participasem și eu la slujbe, mă bucuram că mă împărtășeam. *Oamenii ăștia îmi dădeau ce ceea ce duhovnicul îmi interzicea*. Iar alții (pretinși preoți monahi) fac minuni! Unii dintre ei alungă demoni, citesc gândurile celor slabi și neputincioși (pentru care minunile astea sunt o adevărată mană), îi vindecă, le dă sfaturi benefice, îi îndeamnă mai mult la smerenie, post, cât mai multă rugăciune, le vorbesc în pilde, la conferințe se anunță din înaintea cui îi va veni vremea să moară și cui nu. Alții, adormiți cu ceva timp în urmă (prin care grăiau Maica Sfântă, Tatăl Ceresc), au fost canonizați și li s-au făcut icoane, modificate și colorate de Dogaru pe calculator.

Li s-au dat CD-uri cu întâlnirea secretă în care L-au văzut pe Dumnezeu. Filmul începe așa: e o cameră, în ea întuneric și un grup de oameni. Unul din ei spune cam așa: „am fost anunțați printr-un mesaj secret de la sfintele puteri divine că astăzi ni se va arăta tuturor celor aleși, pentru ultima oară, la ora 8 seara, Tatăl Ceresc”... pauză, și apoi „Uitați-vă la bec. Priviți-l pe Tatăl Ceresc!”, iar la bec era un fel de curcubeu (unul din simbolurile New Age-ului). Oare nu ni s-a spus că diavolul ne va vesti că vine Dumnezeu în chip și fel, că îl vom vedea prin lumini sau

altele câte și mai câte?

L-am auzit pe unul din discipoli rugându-se să vină vremea „de pe urmă” mai repede. „Ca să scăpăm odată!”. Și astfel, se împlinește cuvântul Domnului.

Cu voia Domnului, de-mi este îngăduit, iertați-mă, aș vrea să trag un semnal de alarmă. Toate acestea nu sunt decât înșelăciuni și, de aceea, ne îndeamnă duhovnicii și adevărații preoți să facem ochii cât cepele în fața ispitelor.

Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.

Constantin Dogaru – prooroc mincinos al vremurilor noastre

Pr. Lucian Grigore

Biserica Domnească Sf. Gheorghe – Pitești

(extrase de pe internet)

N-am reușit să înțeleg cum poate fi cineva cucerit, cât de puțin, de elucubrațiile acestui domn *profesor ortodox*, asta pentru că, de cum deschizi vreuna dintre cărțile sale, te întâlnești cu un limbaj tâmp, hilar, care frizează nebunia. Și, pentru că întreaga sa operă nu e nimic altceva decât un kitsch oribil, mă întreb și eu, așa cum se întreba cândva unul dintre colaboratorii mei: oare nu-i dăm prea multă importanță acestui Dogaru? Nu cumva îi facem publicitate gratuită?!

Ei bine, nu! Fenomenul e cu mult mai grav decât pare la o simpla privire. Am înțeles, din spusele anumitor persoane, că acest Dogaru și-a creat o rețea de discipoli în Constanța, Craiova, București, Tulcea, și chiar în Pitești, că practică un soi de *hirotonie* asupra unor bărbați și femei, și împrăștie cărți-manifest și fluturași cu *transmisiuni cerești*.

Iată, ce am putut citi într-un astfel de fluturaș, răspândit în Pitești: *Declarația Prealuminatului Harpsandarius*:

*preabinecuvântaților creștini din Pitești din România, în calitate de **Prealuminat Fiu** al Tatălui Ceresc, care îl susțin întotdeauna pe **Luminatul Fiu** Iisus, Cel ce ocrotește întreg creștinismul, vă pot spune din partea Lui, căci trebuie cu toții să vă pregătiți în mod tainic pentru o slujire sfântă, secretă, tainică și demnă înaintea Divinității! Înțelegem din aceasta că Iisus este un Fiu Luminat susținut oarecum de un **Prealuminat Fiu** pe nume Harpsandarius (???)! Mare poznă!*

Zilele trecute, după slujba de seară, plecând spre casă, chiar în pridvorul bisericii m-am poticnit în vorbă cu un creștin ortodox venerabil, care locuiește în cartierul Exercițiu, și căruia, desigur, n-am să-i dau numele aici. Sub aparența unei abordări înțelepte, creștinul folosea prea des cuvinte străine de învățătură ortodoxă, zicea ceva despre *descoperirea divină de actualitate*, despre *mesaje cerești* și despre *conferințe îngerești petrecute la nivel astral*. Zadarnic am încercat să-l chem, să reflecteze asupra învățăturilor propovăduite în Biserică, să mediteze adânc asupra scrierilor Sfinților Părinți, să citească cu îndrumare Sfânta Scriptură, să participe la viața Bisericii. Era clar că nu mă auzea! Omul vorbea întruna, se asculta doar pe sine. În final, văzându-mă atât de mirat de cele ce spune, mi-a replicat plin de nerv: “*Ești preot ortodox și nu știi că cerul 10 se numește Opal?!*” Prima reacție, pe care nu mi-am putut-o stăpâni, a fost să zâmbesc, mai apoi mi-am dat seama că era chiar cucerit de ceea ce îmi spunea. Omul acesta, care numai cu câteva săptămâni în urmă se împărtășise sfios la ușa Altarului chiar din mâinile mele, era acum peste fire de tulburat și contrariat de ignoranța mea *într-ale teologiei*.

Căutam pe internet o carte despre natură și creaționism - despre care bănuiam că ar fi apărut la Editura Hyperion - și nu puțină mi-a fost mirarea să găsesc în locația *Noutăți* a acestei edituri, un titlu ezoteric, care m-a plesnit cu forța cu care mă rușinase creștinul nostru de mai devreme. Titlul cu pricina sună

cam așa: **Sfânta Organizare a Opalului** - autor, nimeni altul decât Constantin Dogaru și încă cineva, pe nume Nicolae Negrilă. Ca să ies într-adevăr din *ignoranță*, m-am hotărât să caut cartea la librăriile din oraș, să văd despre ce poate fi vorba în paginile ei. N-am găsit-o cu nici un chip pentru că aceasta, de fapt, circula într-un cerc închis. Am aflat că tocmai cartea aceasta a fost lansată la Centrul Cultural Pitești în ziua de 5 august 2003 și că o pot găsi direct, la editura sus menționată, sau la Tipografia Papirus din Craiova, dacă editorul va dori să mi-o trimită.

În timpul căutărilor mele am dat peste un alt manifest *ceresc* - un rezumat al unei așa-numite *Conferințe - Raport despre România*, comunicat *transmis* în 20 aprilie 2003, în care se spunea așa: „*Volumul intitulat - Sfânta Organizare a Cerului al nouălea - nu se va mai publica în mare tiraj, ci se va face o ediție bine îngrijită numai pentru cei aleși de către Divinitate, spre a cunoaște aceste taine și descoperiri sfinte. S-au dat în popor volumele despre Organizarea cerurilor Întâi până la Organizarea Cerului al Optulea inclusiv. Și volumul **Sfânta Organizare a Opalului**, care a fost sistematizat (...) nu se va mai da decât celor aleși și care au interes de a cunoaște Sfântul Adevăr despre Împărăția Cerurilor. Preacurata și ilustra Fecioara Maria vă transmite să finalizați cartea *Biblia Maicii Domnului* (?) și să o aveți gata finalizată spre a se putea executa oricând este nevoie. După trecerea prin unghiul de întuneric sau după instituirea Statului Sfânt la Nivel Terestru (?) nimeni nu va mai putea spune că ați făcut acest volum fără acord *ceresc* și nu vor mai exista persoane cu pretenții editoriale ori care să vă împiedice fraudulos în acțiunile voastre*”.

Pe o cale oarecum întortocheată, am ajuns în posesia cărții cu pricina, fiindu-mi livrată chiar de către *ortodoxul* cu care purtasem discuția aceea în pridvor. Cartea avea o anumită semnătură (descifrabilă), dovadă că aparținea bibliotecii personale a uneia dintre blajinele creștine, care în mod obișnuit frecventau Biserica Sfântul Gheorghe. Am aflat ulterior că și această

enoriașă fusese printre organizatorii festivității de lansare din 2003, dar și între cele 11 persoane *binecuvântate de puterile cerești* adunate în ziua de 6 iulie 2003 într-un apartament din Cartierul Craiovei unde, în prezența lui Dogaru, s-au consumat anumite *ceremonii spirituale* - motiv, desigur, pentru o altă mare dezamăgire.

Dar, să mergem mai departe, să vedem ce spune cartea! O deschid la întâmplare, pentru că știu că parcurgând toate ineptiile de la început până la sfârșit, îmi va fi cumplit de greu să rezist fără să mă plesnească râsul-plânsul. Deschid, așadar, și iată ce citesc: „*Sfântul Înger de mare valoare superconfidențială pe nume ceresc MARCELUS-FETUS-AMIM se ocupa cu cele mai diverse probleme ale Oștirii și are în subordine 192 de grupe foarte diferite. Vă poate ajuta extrem de repede din multe puncte de vedere. (...) Sfântul Înger supersavant Scortius, fiind specialist în superenergetica simțurilor, este o personalitate secretă circumstanțială, adică păstrează foarte bine secretul partenerului de lucru. Are 24 de raze extrem de secrete cu care lucrează în condiții deosebite*”.

Mai fac o încercare, răsfoiesc la întâmplare și găsesc următoarele: „*Pot spune că și Sfânta Pertuție Divină care reprezintă Consiliul Divin de Administrare al Universului face parte din Opal, iar Personalitățile Sfintei Pertuții au și rol de a apăra Opalul în mod secret. (...) Trecerea din Cerul 9 în Opal se face prin Orașul de Aur, prin Sânul lui Avraam și prin Sistemul Ceresc de Într-ajutorare, care permite noilor veniți să se integreze în lucrarea sistemică, cu caracteristici Opalice*”. Mai dau o pagină și citesc: „*Sfântul înger supersavant MIHAILON a fost caracterizat de Sfântul Arhanghel Mihail așa: este primul meu adjunct, este superpsiholog, bun luptător, bun inspirator și are un coeficient de inteligență crescător 2.000.055*”.

Dacă încă nu v-ați lămurit asupra batjocurii pe care o puteți afla în această carte, ca de altfel în toate cărțile semnate de

Constantin Dogaru, puteți găsi detalieri de-a dreptul hilare, despre îngeri *superspecialiști*, *supersavanți* și *superevoluți* și *alte prostii*, *gen transmisiuni cerești* și *infiltrații divine*, *conferințe* și *rapoarte cerești*, care să vă clarifice starea clinică a autorului. Despre un anume *Sfânt Înger supersavant ARISTOTEL* zice: „*Are 101 specializări, dar primează cea de luptător cosmic. Este un bun psihanalist și inițiator în intercolaborări cerești și extracerești*”; despre un anume MYNTIMM I - spune că se ocupă cu „*servicii secrete și supersecrete putând spune și pământenilor câte ceva*”

Dar, iată, și alte câteva nume de inspirație demonică, nume închipuite, de *sfinți*, de îngeri și de *personalități cerești*: *Uraganus*, *Hantrics*, *Amnanyis*, *Warymyiaxx*, *Marele Ligurda*, *Antifrigus*, *Westuss*, *Merydyanuss*, *Muzicescus*, *Vestigyann*, *Grozavenum*, *Legunios*, *Certifymmm*, *Vitorius*, *Dreptymm*, *Agrivarius*, *Nekystyiss*.

C. Dogaru consideră că este mesagerul unei revelații *de actualitate*, o revelație care altminteri înlocuiește Sfânta Treime cu *Sfânta Pertuție Divină*, o structură organizatorică bizară, care în opinia *profetului* este un *Consiliu Divin de Administrare a Universului*. Dogaru strică, astfel, orice temei al învățăturilor creștinești, strică chipul Domnului Hristos, considerându-l inferior unor *prealuminați* membrii ai acelei *Pertuții*, inventează tot felul de organizări cerești și biografii ale unor așa-ziși îngeri *superdotați* și alte chestiuni de felul acesta. Bietul *profesor ortodox*, iată, cu ce strica el mințile oamenilor! În spasmele bolii sufletești de care e ținut, n-are cum să priceapă cine îl inspira, ce duh pitonicesc îl chinuiește și ce cumplită înșelare împrăstie în inimile unora dintre aceia care, deși par credincioși, sunt atât de slabi și atât de puțin întăriți în credință încât apleacă urechea la așa mari prostii și la atâtea basme nebunești. Demonii înșelării i-au stricat capul acestui nefericit amestecător de vorbe și vor ameți cu siguranță pe oricine va deschide paginile unei astfel de cărți.

Am reținut, așa, ca pentru mine, faptul că în mulțimea numirilor nebunești era și un anume **Myntimm I** Nu cumva demonii au fost siliți să șoptească în urechea atât de *inspirată* a bietului Constantin cuvântul: Myntimm I - adică să-i spună: nu înțelegi că **mințim**?! Mie așa mi se pare!

Iubiți cititori, temători de Dumnezeu și așezați întru rânduiala Botezului, ca fii iubiți ai răscumpărării în Iisus Hristos Domnul, să ne aducem aminte de învățăturile părintești, care ne încredințează că plinirea descoperirii lui Dumnezeu este în Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos și că toate aceste adăugiri și zămisliri nebunești sunt de la cel rău. Într-una din rugăciunile de la finalul Sfintei Liturghii, preotul spune în taină: **„Plinirea legii și a proorocilor, Tu Însuși fiind, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cea ce ai plinit toată rânduiala părintească, umple de bucurie și de veselie inimile noastre, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor”**.

Iată că Hristos nu este un *fiu luminat* în mulțimea de așa-ziși *prealuminați* ai lui Dogaru, ci este Însuși Dumnezeul și Mântuitorul nostru, întru care descoperirea dumnezeiască s-a desăvârșit și noi **„am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr” (Ioan 1, 14)**. Iată, ce scrie Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan despre mărturisirea pe care noi, creștinii, se cuvine să o dăm: **„Copii, este ceasul de pe urmă, și precum ați auzit că vine antihrist, iar acum mulți antihriști s-au arătat; de aici cunoaștem noi că este ceasul de pe urmă (...) Cine este mincinosul, dacă nu cel ce tăgăduiește că Iisus este Hristosul? Acesta este antihristul, cel ce tăgăduiește pe Tatăl și pe Fiul. Oricine tăgăduiește pe Fiul nu are nici pe Tatăl; cine mărturisește pe Fiul are și pe Tatăl. Deci, ceea ce ați auzit de la început, în voi să rămână; de va rămâne în voi ceea ce ați auzit de la început, veți rămâne și voi în Fiul și în Tatăl. Și aceasta este făgăduința pe care El ne-a făgăduit-o: viața veșnică” (Ioan 2, 18; 22-25)**.

Și, mai departe: „Iubiților, nu dați crezare oricărui duh, ci cereți duhurile dacă sunt de la Dumnezeu, fiindcă mulți prooroci mincinoși au ieșit în lume. În aceasta să cunoașteți duhul lui Dumnezeu: orice duh care mărturisește că Iisus Hristos a venit în trup, este de la Dumnezeu. Și orice duh, care nu mărturisește pe Iisus Hristos, nu este de la Dumnezeu, ci este duhul lui antihrist, despre care ați auzit că vine și acum este chiar în lume” (Ioan 4, 1-3). Și, în altă parte, acela care strică cuvintele descoperirii lui Dumnezeu, Sfântul Apostol Ioan le zice: „Și eu mărturisesc oricui ascultă cuvintele proorociei acestei cărți: De va mai adăuga cineva ceva la ele, Dumnezeu va trimite asupra lui pedepsele ce sunt scrise în cartea aceasta; Iar de va scoate cineva din cuvintele cărții acestei proorocii, Dumnezeu va scoate partea lui din pomul vieții... (Apocalipsa 22, 18-19).

Iată, de ce trebuie să ne îndeletnicim mai cu seamă cu citirea Sfintelor Scripturi și să luăm aminte la predania cea din veac a Părinților Bisericii, care ne-au încredințat nouă până acum tot adevărul. Să ne călăuzim cu paza poruncilor și să vedem ce spune creștinilor porunca a șaptea a Bisericii Ortodoxe: **Să nu citim cărțile ereticilor!**

Și mai spune Cartea de învățătură creștinească acestea: **Sfânta noastră Biserică Ortodoxă, având de la Dumnezeu chemarea să călăuzească pe creștini pe drumul dreptei învățături, are datoria să atragă luarea aminte a acestora asupra tuturor lucrurilor care i-ar putea abate de la acest drum. Astfel, prin porunca aceasta le cere celor care nu sunt întăriți în cunoașterea și înțelegerea cuvântului dumnezeiesc să se ferească de citirea cărților potrivnice credinței adevărate, cum sunt cele ale ereticilor, spre a nu fi amăgiți de învățături pierzătoare de suflet, căci așa îndeamnă Scriptura „de basmele cele lumești și băbești, ferește-te și deprinde-te cu dreapta credință” (I Timotei 4, 7), ca toți să se hrănească „cu cuvintele credinței și ale bune învățături” (I Timotei 4, 6). Așa să ne ajute Dumnezeu! Amin.**

Dragostea se va răci

Avva Pamvo

Iată, îți spun ție, copilul meu, că vor veni zile când **creștinii** vor adăuga sau vor scoate, sau vor schimba cărțile sfinților profeți și ale sfinților părinți. Ei vor modifica Sfânta Scriptură și vor compune tropare, imne și scriituri teologice. Duhul lor se va depărta de ei și se va înstrăina de prototipul ceresc. De aceea, sfinții părinți au încurajat încă de la început pe călugării din pustie să scrie viețile sfinților părinți pe hârtie, nu pe pergament, ca nu cumva, generația următoare să schimbe cuvintele după propriul lor gust. Așa că vedeți, răul care o să urmeze o să fie oribil.

Atunci ucenicul i-a spus:

Deci Geronda se vor schimba tradițiile și practicile creștine? Poate nu vor exista destui preoți în biserică atunci când vor sosi aceste nefericite timpuri?

Sfântul părinte a continuat:

„În acele timpuri, dragostea de Dumnezeu se va răci în multe inimi și o mare tristețe va cădea peste lume. Un neam se va înfrunta cu altul. Popoarele se vor muta din locul lor în altă parte, conducătorii popoarelor vor fi tulburați.

Clerul va cădea în anarhie și călugării nu vor mai fi cu mintea trează și vor părăsi bunele obiceiuri. Conducătorii bisericii vor socoti nefolositoare toate cele ce sunt necesare mântuirii, atât pentru ei cât și pentru turma cuvântătoare, și nu le va păsa în nici un fel. Toți vor dovedi lăcomia lor și strădania pentru tot ce privește mâncarea și poftele lor. Vor fi leneși la rugăciune și nepăsători la critică. În ceea ce privește viețile și scrierile sfinților părinți, nu vor arăta nici un fel de interes în a-i imita și nici nu vor mai vrea să audă de ei și adesea vor spune: „Dacă am fi trăit și noi în acele timpuri, am fi făcut și noi la fel”.

Și **episcopii** vor urma calea puterii lumești, răspunzând diferitelor probleme numai după ce vor primi daruri de oriunde și cercetarea dreptului nu va fi urmată. Ei vor răni pe văduve și vor persecuta pe orfani. Cei mai mulți nu vor mai crede în Dumnezeu, se vor urî unii pe alții și se vor sfâșia ca fiarele. Se vor fura unii pe alții, se vor îmbăta și vor umbla ca orbii prin lume.

Ucenicul l-a întrebat:

Ce va face cineva în vremile și anii aceia?

Și avva i-a răspuns:

Copilul meu, în acele timpuri, oricine își va mântui sufletul său și va ajuta și pe altul să se mântuiască, va fi chemat mare în Împărăția Cerurilor.

Va fi strâmtorare mare!

Părintele Justin Pârou

Măn. Petru-Vodă, jud. Neamț

Văzând niște frați care tocmai se călugăriseră și care veniseră să-i binecuvânteze cu un cuvânt pentru viață, Părintele Iustin a spus: „*Vai, ce de îngeri aici!*”. Și apoi, sfătuind și îndemnând spre jertfelnicie, a zis: „*Prigoane, pușcării, lagăre, temnițe, izolări, înfometări, schingiuri, umiliri, astea le-am trecut și noi. Nu mai sunt atât de grozave. Dar, prin ce veți trece voi, aceasta nu a mai fost de la începutul lumii până azi*”.

Un ucenic a întrebat: „Părinte, ce va să zică aceea, că ceea ce va veni «nu a mai fost de la începutul lumii până acum»? „Păi, nu vezi – a zis părintele – că lumea întreagă e un Pitești (e vorba de „reeducarea” de la Pitești – n. red.) uriaș? Dacă până acum slugile diavolului au vrut să ne lepădăm de credință, de Adevăr, ceea ce va urma va fi satanizarea omului. Acum e încă o oarecare pace. Dar, vor veni zile când se vor strădui din toate puterile să îndrăcească, să satanizeze omul. Și ei știu de acum cum s-o facă. Și cine și cât se va putea împotrivi îndrăcirii forțate?

Aceasta este plinirea cuvântului pe care L-a zis Mântuitorul: *«Căci va fi atunci strâmtorare mare, cum n-a fost de la începutul lumii până acum și nici nu va mai fi. Și de nu s-ar fi scurtat acele zile, n-ar mai scăpa nici un trup, dar pentru cei aleși se vor scurta acele zile»* (Matei, 24, 21-22).

Un frate a întrebat: „Părinte, Avva Varsanufie vorbește că în vremea sa mai rămăseseră doar trei purtători de Dumnezeu. Și dacă asta era la 550 de ani după Hristos, astăzi câți mai sunt?”. A răspuns bătrânul: „Trei sute. Căci la sfârșitul vremii, sfinții nu vor mai face semne și minuni, ci vor petrece neștiuți și necunoscuți, în smerenie”.

Bisericuța de lemn (arsă) - Făgăraș

Femonics

Complotul lingvistic al mișcării feministe

Susan J. Benofy și Helen Hull Hitchcock

Nota traducătorului (V. Popescu):

Mișcarea feministă fundamentalistă urmărește cu perseverență o modificare de limbaj importantă (dacă nu chiar de limbă!): *dispariția exprimării genului*, dispariția referirii la grupuri de persoane prin folosirea numai a denumirii colective masculine, partea feminină fiind implicită, etc., iar unde lovirea gramaticală este de nesfârșit, inventarea și punerea în uz a unor exprimări «*neutre*». Originea nemărturisită a mișcării este de sorginte iluministă. Ilumiștii duc mai departe ideile părinților lor spirituali (ilumiștii). Aceștia urmăresc dispariția oricărei ierarhii, egalitatea din toate punctele de vedere (adică urmăresc anarhia), globalizarea în toate laturile vieții, inclusiv a vieții sexuale. Ei ne obligă să introducem educația sexuală în școli, ne obligă să legiferăm homosexualitatea, iar acum ne educă în folosirea unui limbaj neutru (dar atenție: pe pământ, un limbaj neutru nu e un limbaj îngeresc – fără sex, ci, am putea spune, e un limbaj „homosexual”).

În atenția cititorului: Anumiți termeni specifici ai temei tratate s-au menținut intenționat sub forma engleză, fără a o adapta sau traduce în românește (de ex: *femonics* = limbaj neutru, limbaj sexist, etc), pentru a marca distanțarea de o atmosferă de import, străină total de duhul ortodoxiei și spiritul tradițional al limbii și limbajului nostru.

De altfel este remarcabil, și în textul englez autoarele pun în ghilimele o parte din acești termeni atunci când îi folosesc în comentariile proprii, deși în textele scrise de autori feminisți citate în articol, firește, nu apar ghilimele. Am păstrat și noi această ortografie elocventă. (Art. 2001, *The Christian Activist* – vol 11, toamna/iarna 1997 , pag 25 – 28)

Nu este o excentricitate a unei minorități complexate, a devenit o realitate în cercurile universitare occidentale. Pentru noi mesajul lor nu este unul strict informațional în sens de “*curiozități*”! Nu este nici măcar prematur sau preventiv! Deja în predicile publicate după 1989 citim nu întâmplător “*Dragi credincioși și credincioase*”, deși în spiritul exprimării tradiționale în limba română, ca în orice limbă romanică, “*Dragi credincioși*” înseamnă adresarea ambelor genuri de specii – fără ca această exprimare să însemne vreo depreciere oarecare a genului feminin.

Auzim de asemenea preoți rostind la rugăciunea din Biserică, la Împărtășire: “*Și mă învrednicește pe mine păcătosul sau păcătoasa...*” Este un pas în plus! Aici începe o distrugere a însăși spiritului rugăciunii respective. În dorința sinceră și fără îndoială foarte bine intenționată de a arăta că sufletul și personalitatea credincioșilor este identic de prețioasă, indiferent de genul lor, preotul pomenește atât substantivul colectiv masculin cât și pe cel feminin. Rezultatul: senzația că preotul nu se roagă deodată cu toți, ci “*dictează*” o formulă tipiconală ce trebuie repetată cu “*adaptarea*” de rigoare. Depersonalizare prin ... “*personalizare*”!

În occident au apărut evoluții mai grave. Citiți vă rugăm eseuul părintelui J. Breck despre *Rugăciunea lui Iisus...* Ce probleme “*teribile*” au acolo! Ce “*analize*” teologice! De ce persoanele Sfintei Treimi sunt de genul masculin?! Ce “*fericire*” că în limba siriană, Duhul Sfânt este, se pare, de genul feminin! Siria “*salvează*” creștinismul de implacabila și de “*necontrazis*” mânie a feministelor!

Chiar în “*The Orthodox Word*” găsim scris: “*părinții și mamele duhovnicești*”, scris de un arhimandrit ortodox cât se

poate de respectabil și neispitit de duhul vremii! Rezultatul *presiunii* sau al cenzurii feministe? Nu mai putem spune Sfinții Părinți duhovnicești, că eliminăm, chipurile, pe Sfânta Maria Egipteanca!

Toată problema aceasta, a unei așa zise discriminări prin limbaj a părții purtătoare de frumusețe și jertfelnicie maternă a omenirii, este o falsă problemă, stârnită de elemente ahristice și antihristice și este tratată cu semnificativă rea credință! De pildă: auzim de 2000 de ani *“fericiți cei săraci cu duhul!”* Îndreptățit sau nu - nu de aceasta ne ocupăm aici - unul din înțelesurile populare atribuite *“sărăciei cu duhul”* este de-a dreptul prostia. Dar a protestat vreodată partea mai ciolănoasă și mai mușchiuloasă a lumii, cerând să se spună *“fericiți cei săraci și cele sărace cu duhul...”*? Dar se vede treaba că în mișcarea *“feministă”* ridicolul nu ucide... Fardul îngroapă obrazul, iar lipsa de credință în Dumnezeu întunecă dreapta judecata.

Femonics – Dialect legitim sau dictatură?

Motto: *“Controlul Social este esența problemei limbajului care indică sexul”* – teză a scriitorilor feminiști

De curând s-a stârnit o controversă publică, atunci când comisia școlară locală Oakland, California, a propus să se predea copiilor folosindu-se așa numitele *“ebonics”*. Comisia făcea și diverse afirmații categorice cu privire la originea acestor *“ebonics”* ca limbaj distinct, având rădăcinile lingvistice în tipare ale limbajului african sau prin *“autogenerare”*.

Atunci când s-au adus critici severe acestor teorii, comisia a avut de oferit puține dovezi, sau chiar nici una și și-a revizuit propunerea, dar cu toate acestea, nu a renunțat la ea.

Deși recenta retraducere a Bibliei, făcând uz de *engleza neutrală*, așa zisul *“limbaj inclusiv”*, a suscitat mai puțină

discuție în public, argumentația de susținere a revizuirii limbii engleze din textele liturgice și traducerea Sfintelor Scripturi se bazează pe aserțiuni similare despre natura limbajului, iar câmpul de forță politică tot atât de pătrunzător și general prezent.

Femonics – originea lor

Public și chiar cu mândrie feministă, feminisții își proclamă calitatea de inițiatori ai campaniei de *neutrizare a limbajului*. Ei admit cu promptitudine că schimbările care s-au realizat, în măsura în care ele există, sunt rezultatul direct al propriei lor planificări, pe care ei nu o numesc exercitare a puterii lor de constrângere. Totuși feminisții sunt mai puțin încrezători în ceea ce privește acceptarea generalizată a limbajului “*inclusiv*”. Ei susțin că *femonics* sunt o rezolvare “*dreaptă*”, “*corectă*”, rezultată direct din protestul vehement al elementului supus opresiunii; dar atunci, “*oprimatul*” al cărui atlet apărător se fac, sunt chiar ei înșiși – mulți din ei cu înalte și distinse poziții și titluri academice și adesea membrii unor prestigioase și influente organizații profesionale.

Metodele care ar putea determina schimbările dorite în limbaj sunt prezentate în linii generale de Nancy M. Henley în “*Această nouă rasă care își dorește o limbă nouă: Despre indicarea sensului în limbaj și schimbarea limbajului*”¹⁾. Ea face deosebit de clar faptul că eforturile de a modifica limba își au originea în mișcarea feministă, dar își exprimă și neliniștea legată de împotrivirea care s-a manifestat chiar înăuntrul mișcării. “*Deosebit de semnificative au fost vehemența și sentimentalismul opoziției la propunerile de modificare care au și fost în general mai puternice decât sugestiile și tezele feministe inițiale*”.

Nancy M. Henley pledează în favoarea interzicerii folosirii sintagmelor masculine în materialele tipărite și consideră că procedeele uzuale de evitare a limbajului “*exclusiv*” (engleza standard) sunt doar niște expediente temporare, tranzitorii. În locul unor trucuri cum ar fi transmutarea poziției de la diateza activă la diateza pasivă sau repetare

substantivului pentru a evita

folosirea pronumelui - deci apariția în exprimare a genului - , Henley propune adoptarea unui pronume personal persoana a treia singular *neutru* ca referire la subiectele de gen neexplicitat. S-a mai sugerat așa ceva de mai multe ori de-a lungul secolului trecut, dar pronumele neutrale nu au fost adoptate niciodată de nici un grup suficient de numeros²).

Henley mai sugerează că formele de limbaj fără indicarea genului (*non sexiste*) ar putea fi folosite mai întâi de femei, “*a căror prezență și companie activă vor constitui o presiune asupra vorbitorilor spre a face uz de formele agenetice (non sexiste)*”. Dar ea se și teme că aceasta s-ar putea să nu fie o strategie de succes dacă grupul “*de presiune*” ar fi format din femei cu un nivel de prestigiu social mai coborât. “*Însă, dacă modificarea va fi promovată în sectoarele de prestigiu înalt, ea are mai multe șanse să fie însușită*”. Autoarea comentează pe marginea acestui pasaj într-o notă de subsol: “*Adoptarea limbajului non sexist de femei și bărbați cu înalt nivel de educație și chiar de instituții întregi, pot salva și menține posibilitățile de schimbare înainte ca noi să devenim conștienți de pericolul care se află în ele*”.

În final, Nancy Henley dă o idee generală despre felul în care s-ar putea implementa modificările urmărite: “*Așadar, sarcina noastră va fi de a depista și identifica în comunitatea noastră națională de limbă Agenții Schimbării și Arbitrii de Limbaj. Expertiza în acest domeniu va avea ca surse informația sociologică asupra răspândirii inovației și informația socio-psihologică referitoare la nivelul de acceptare sau de rezistență la schimburi, studiile privind influențele asupra limbii, identificarea vorbitorilor cu mare putere de influență și a surselor generatoare de limbaj*” .

Henley crede că ne aflăm într-un stadiu de tranziție, dar o campanie pe scară largă pentru introducerea în uz a formelor “*non sexiste*” – și în special implementarea pronumelor “*neutrale*”, ar fi perfect posibilă. În mod foarte clar ea intenționează să promoveze o nouă uzanță în exprimare, dar nu comentează nici un fel

faptul că limbajul preferat de ea nu este vorbit de nici un grup mai mare în afara celui feminist.

Linii directoare pentru implementarea schimbării: *Folosiți-vă de copii!*

Începând de prin 1972, diverși editori de manuale școlare au impus folosirea “*limbajului inclusiv*” în manualele școlare. Chiar și în prezent, multe din liniile directoare ale limbajului neutral sunt cele trasate în manualele școlare și mulți editori le impun în cadrul compartimentului – *elaborare – editare manuale*, dar nu și în cel de desfacere. Această situație ne dă explicația faptului că unii “*copii din comunitățile noastre*” nu cunosc toate sensurile cuvântului “*man*” din limba engleză (n. trad. *Bărbat, soț, om, prieten, adult, omul, umanitatea* – the rights of man = drepturile omului; ins, individ, etc, etc).

O campanie pentru *femonics* în școli este descrisă în lucrarea amintită mai sus, “*Women a Language in transition*”. Campania a fost condusă de NTCE (National Council of Teachers of English – Consiliul Național al Profesorilor de Engleză). Inițiativa acțiunii, Alleen Pace Nilson făcea parte din comitetul care formulase liniile directoare NTCE de practicare a limbajului “*non sexist*”, limbaj pe care, ulterior, l-a impus în calitatea sa de redactor șef la “*English Journal*”, publicația NTCE pentru profesorii de liceu. Descrisă în acest periodic drept “*o puternică organizație cu 80.000 de membrii*”, NTCE reprezintă profesorii de limba engleză de la grădiniță până la nivel universitar.

Alleen Peace Nilson arată că importanța ghidului NTCE constă “*în marea potențial de diseminare a schimbării*”, întrucât membrii organizației sunt profesori de limba engleză situați la toate nivelele educaționale; deși obiectivul declarat al difuzării Ghidului a fost de a ajuta pe autorii și editorii publicațiilor consiliului [NTCE] să evite folosirea expresiilor care indică genul – “*limbajul sexist*” – motivația subterană a acțiunii era alta. Dacă profesorii de limba

engleză devin receptivi și învață să folosească limbajul echitabil din punct de vedere al exprimării genului (“*sex-fair language*”), aceștia își vor transmite atitudinea și informația elevilor și studenților lor³.

Liniile directoare ale ghidului își au rădăcinile într-o rezoluție prezentată la Comitetul Femeilor din cadrul organizației profesorilor de engleză la congresul anual din 1974. Un grup de lucru format din 60 de persoane, care s-a întrunit în cele două zile premergătoare congresului, a contribuit major la formularea principiilor preliminare.

În 1975, colegiul director - 300 de conducători ai NTCE - au adoptat instituirea politicii oficiale de încurajare a folosirii unui limbaj “*non sexist*”. Această orientare a strategiei colegiului director a fost adoptată tocmai pentru a exprima indirect o aprobare a liniilor directoare; dar liniile directoare propriu-zise totuși nu au fost votate! Cauza? Prea stânjenitoare și împovărătoare.

În conformitate cu statutul NTCE, dacă ar fi fost votate de colegiul director, atunci toate schimbările consecvente ar fi trebuit să fie supuse votului acestui organism mare și greu de manevrat care este congresul anual. Rațiunea ocularii conferinței este limpede: “*Este întotdeauna mai ușor să obții de la un mare număr de oameni acordul de principiu pentru un obiectiv, decât să-i determini să accepte schimbări specifice, concrete, în propriul lor comportament, schimbări pe care mulți le consideră sâcâitoare, iar alții de-a dreptul blasfemii*”.

Ca un cățeluș care așteaptă cuminte să fie castrat (neutrizat)

S-a spus că fabricarea liniilor directoare “*non-sexiste*” ar fi fost rezultatul eforturilor reunite ale Comisiei Femeilor, ale editorilor de periodice și ale grupului de conducere la cartierul general NTCE; dar conținutul și redactarea au fost la origine opera sfatului NTCE.

Ghidul acesta, liniile directoare, a fost publicat în martie 1976. După cum spune Alleen Peace Nilson: *“Aparent, mulți membrii NTCE au găsit liniile directoare mai extinse, detaliate și concrete decât se așteptau; a izbucnit o controversă”*. Unul din criticii liniilor directoare citat de A. P. Nilson, este Robert L. Spach, pe atunci decan al Colegiului de Arte și Științe al Universității St. John din Collegeville. Critica sa a apărut în *“Change”* nr. din iulie/august 1981. Printre altele, Spach spune: *“Atât spiritul cât și conținutul liniilor directoare NTCE sunt criticabile și contestabile. În ultimă instanță, Ghidul tratează limba ca pe un câțeluș inofensiv și neștiutor care stă și așteaptă cuminte să fie castrat – neutrizat – pentru confortul stăpânilor lui”* (n. trad. – joc de cuvinte în limba engleză: neuter = neutru, genul neutru; asexuat despre plante; castrare, animal castrat).

Se face observația că liniile directoare nu aveau destinația de a codifica o modificare existentă, deja instalată în limba engleză. Dimpotrivă, ele intenționau efectiv să fie punctul inițial, să determine schimbarea dorită de o minoritate de activiști (Comisia de femei și ștaful organizației). Ghidul a fost impus împotriva protestului vehement al membrilor organizației.

De fapt problema folosirii limbajului “non sexist” a fost atât de controversată, încât, câțiva ani mai târziu, când Alleen Peace Nilson a dorit să obțină postul de editor la English Journal, a *“promis să facă din revistă un model de limbaj sex-fair discret”* (sublinierea caracterului neostentativ al limbajului neutralizat din punctul de vedere al exprimării genului este făcută chiar în originalul textului!); sinceritatea cu privire la obiectivele “sex-fair” ar fi putut conduce la pierderea de abonați! Mai mult: *“Din punctul de vedere al concepției generale, scopul celor mai multe din liniile directoare referitoare la precizarea sexului în limbaj este tocmai de a reduce la minimum importanța sexului – de a o face astfel încât oamenii să-și poată juca rolul în societate pe baza a altceva decât sexul pe care s-a întâmplat să-l aibă din naștere”*.

Practici coercitive

Editorii au impus Ghidul pur și simplu schimbând expresiile pe care ei le-au considerat “*sexiste*”, fără să-i consulte pe autorii textelor. Acest procedeu a provocat proteste și, în consecință, s-a introdus o amendare în liniile directoare; consultarea autorilor a devenit obligatorie și anume: corecturile în sensul considerat “*sex-fair*” trebuie să fie sugerat, dar decizia finală aparține autorului. Cu toate acestea, editorii s-au simțit liberi să ignore această conduită pentru că “*tabloul - idealizat de erudiție și consultarea tihnită și grijulie - proiectat de comitetul care a introdus amendamentul are prea puțin în comun cu ritmul alert și tensionat al vieții din birourile editoriale ale EJ*” .

Alleen Peace Nilson descrie modul în care materialele pregătite pentru apariție în English Journal erau prelucrate din punct de vedere al conținutului “*sexist*” și ne furnizează o imagine sintetică a acestei activități: “*Statistic vorbind, modificăm puțin peste 1/3 din articolele acceptate spre publicare și prelucram o jumătate din ele în ceea ce privește problema limbajului sexist*”. Și ne dă un exemplu: “*Al treilea articol putea fi interpretat de unii drept o promovare a sexismului. Era vorba despre un exercițiu didactic într-o clasă: compunerea unei balade de modă veche. Se înălțau zeci de stereotipuri tradiționale despre relațiile bărbat-femeie, dar fără ele nu ar mai fi fost baladă și ...nici articol!*” .

Editoarea de la English Journal spune că ea însăși, împreună cu grupul ei de editori nu cădeau întotdeauna de acord ce este sexist și ce nu. Ea clasifică autorii ale căror lucrări erau analizate pentru publicare după cum urmează:

- autori la curent cu ideea limbajului sex-fair și competenți în domeniu, dar aflați pe o poziție de neangajare sau ostilă.

- autori care pur și simplu nu sunt conștienți de această problemă.

- autori care sunt în cunoștință de cauză și, bine intenționați, militează atașat pentru ideea limbajului sex-fair, dar lipsiți de

abilitatea stilistică necesară unei bune concretizări în acest sens.

Aleen Pace Nilson încheie concludiv cu o listă de lucruri pe care le-a învățat lucrând pe linia Ghidului. Două puncte interesante ar fi următoarele:

- *“Liniile directoare care se referă la sexism în limbaj sunt diferite de alte părți ale unui manual de stil pentru publicații periodice, din cauză că reacțiile, atât ale cititorilor cât și ale scriitorilor, sunt influențate de conotații și implicații emoționale și politice total independente de considerentele gramaticale, de uz sau de stil”;*

- *“Folosirea limbajului sex-fair cere îndemânare și atașament la idee. Colaboratorii la English Journal fiind profesori de limba engleză, este firesc să presupunem că au o capacitate de exprimare în scris peste medie; dar, încercând să fie «non-sexiști», mulți dintre ei compun propoziții extrem de greoaie, contorsionate, în care atenția cititorului este atrasă de probleme de gramatică mai curând decât de subiectul textului. Sunt necesare lucrări de cercetare și elaborare unor materiale de instruire – exersare – perfecționare pentru a-i învăța pe cei atașați ideii cum pot face uz cu deplin succes de limbajul sex-fair”.*

Nilson admite cu franchețe că folosirea limbajului “sex-fair” are “dedesubturi politice”. Mai mult, după propria ei apreciere, aproximativ jumătate din manuscrisele acceptate spre publicare au “probleme” cu limbajul “sexist”. Mai mult de jumătate din acestea sunt ale unor autori ostili modificărilor sau “în necunoștință de cauză” în ceea ce privește problemele «sexismului» în limba engleză - A. P. Nilson nu spune cum de atât de multe manuscrise supuse examinării au aceste «probleme». Aceasta înseamnă că peste un sfert din profesorii de limba engleză care au trimis materiale spre publicare nu au optat ei înșiși pentru “limbajul inclusiv”, iar un alt sfert au încercat să facă uz de acest limbaj, dar nu au reușit suficient de bine, astfel încât să satisfacă exigențele Ghidului director al propriei lor asociații

profesionale.

Dacă jumătate din cei mai activi profesori de limba engleză din țară nu folosesc “*limbajul inclusiv*”, dacă această problemă a “*limbajului inclusiv*” este atât de controversată printre profesorii de engleză încât folosirea lui în English Journal trebuie să fie “*discretă, neostentativă*”, existând riscul pierderii de abonați; dacă sunt necesare “*materiale de exersare*” pentru a-i învăța pe profesori (!) cum să facă uz de engleză “*sex-fair*”, devine absolut clar că *femonics* nu este nici pe departe un “*dialect*”. Este politică!

Pe scurt: un grup de ideologi feminiști activând înăuntrul organizației profesionale a profesorilor de limba engleză au preluat cu îndemânare controlul asupra pârghiilor de conducere și au impus cu succes concepția lor asupra “*reformei*” limbii întregului ansamblu de membrii ai organizației – și prin aceasta claselor de școală ale întregii națiuni!

Tovarăși de drum

Curând după succesul “*Femonics*” la NTCE, o altă influentă organizație de universități și profesori, *Modern Language Association* (MLA – Asociația Limbajului Modern), a adoptat și ea linii directoare, “*non sexiste*”.

Procesul este detaliat în “*Limbaj, Gen și Scris Profesional*”, lucrarea publicată în 1989 de MLA ⁴⁾. Se constată o remarcabilă similitudine cu tactica aplicată la NTCE. Autoarele studiului și a liniilor directoare MLA sunt Francine Wattman Frank, decan la Universitatea de Stat New York (având un curs de studii feministe) și Paula A. Treichler, profesor asistent la Universitatea Illinois (cercetător pentru probleme feministe). Ele arată că la convenția MLA din 1978, vol. III, s-au derulat o serie de programe despre gen și limbă. În toamna de după congres, o comisie pentru Statutul Femeii în Profesie (CSWP) a pus în discuție o rezoluție cerând adoptarea unui limbaj “*non sexist*” ca politică editorială oficială a MLA. Propunerea de rezoluție a fost prezentată la congresul din 1979, în fața a circa 100 de delegați, provocând o “*lungă*

și pasionată dezbatere” .

“Pe tot parcursul dezbatelor reprezentanta Comisiei pentru Statutul Femeii a luat poziția că problema avută în vedere nu se discută dacă un mod de exprimare sau altul sunt sau nu <<sexiste>>; mai curând, a spus ea, rezoluția propusă cheamă la adoptarea unei **Poziții de Principiu** împotriva discriminării, definițiile și detaliile urmând a fi elaborate ulterior”. Rezoluția făcea apel la Asociația Limbajului Modern (MLA) să “ratifice solemn” folosirea limbajului non sexist în publicațiile sale și să elaboreze linii directoare pentru practica limbajului non-sexist.

În 1980, Consiliul Executiv a aprobat o politică editorială revizuită recomandând insistent colaboratorilor la revista MLA să dea dovadă de sensibilitate la “implicațiile sociale ale limbii și să aleagă un mod de exprimare liber de sensuri sau implicații ascunse discriminatorii”. În consecință, Comisia de Femei a început să alcătuiască linii directoare. Deși puternic susținut de conducerea MLA și de mulți membrii MLA, ghidul nu a fost unanim acceptat așa cum rezultă din răspunsurile la o prezentare a proiectului în «MLA Newsletter», numărul din primăvara anului 1983.

Autoarele citează din mai multe scrisori care protestau împotriva liniilor directoare: “Reproducem textual aceste proteste, fiindcă ele nu sunt cazuri izolate, ci ilustrează adânc înrădăcinata convingere a multor oameni cu studii, despre caracterul intangibil, sacrosant al problemei limbajului sexist. Credem, de asemenea, că ele confirmă necesitatea unei discuții de specialitate detaliată asupra programului propus”.

Ar fi fost normal ca un subiect atât de controversat să fie supus analizei profesioniștilor înainte de orice fel de stabilire a unei politici oficiale a unei organizații academice, așa cum este și cazul cu setul de linii directoare. Este deci absolut clar: grupul de acțiune nu putea risca o discuție deschisă.

De ce această presiune agresivă?

Cele două lucrări prezentate până aici, ambele scrise de feministe declarate, militante, lideri ai mișcării *femonics*, fac limpede un fapt: țelul lor este de a iniția o schimbare în folosirea limbii engleze; chiar crearea și impunerea de linii directoare pentru limbaj "*sex-fair*" a fost un instrument principal în această campanie.

În ambele cazuri, ghidurile au fost aprobate în urma unor subterfugii. Dezbateră publică și votul au recomandat doar o "*non-discriminare*" în termeni absolut generali. Apoi, o minoritate de persoane, adepte ale ideii, au redactat liniile directoare propriu-zise, fără nici o participare din partea masei de membrii ai organizațiilor respective. În ambele cazuri, liniile directoare pentru "*limbajul inclusiv*" au provocat o opoziție considerabilă. Cu toate acestea, editorii unor publicații periodice influente au impus aplicarea "*ghidurilor*" – acțiune realizată în unele cazuri chiar de persoanele care le alcătuiseră.

Este evident că folosirea în exclusivitate a "*limbajului inclusiv*" în periodicele de specialitate, scrise de, și pentru lingviști și profesori de limba engleză, creează și consolidează falsa impresie de largă acceptare a acestei uzanțe de exprimare. Fără îndoială că toate acestea contribuie la convingerea unor "*sectoare de înalt prestigiu social*" și a unor "*oratori influenți*" (episcopi, de exemplu!) să adopte *femonics* pentru ei înșiși și pentru instituțiile lor.

Care este motivația feminisților? Ce îi determină să inițieze și să urmărească un asemenea proiect în opoziție cu engleza standard, înfruntând puternica opoziție întâmpinată chiar și înăuntrul propriilor lor organizații profesionale?

Este evident că scopul lor nu este să încurajeze un stil mai elegant în limba engleză (contemporană). Însăși creatorii liniilor directoare admit că, în strădania lor de a evita limbajul "*sexist*", chiar profesorii sau specialiștii în limba engleză apelează adesea la fraze greoaie. Nici claritatea în exprimare nu este ajutată de

ghidurile pentru “*limbaj exclusiv*”. Tot ei înșiși recunosc aceasta și dau exemple de confuziile care au rezultat din încercările de a urma liniile directoare. Elocvent este titlul unui eseu: “*Ruptura lingvistică: El/Ea, Ea/El, El sau Ea, El – Ea*”⁵. Deși pe un ton cu nuanțe umoristice, autoarele susțin cauza *femonics* și afirmă că ruptura este de așteptat să se producă în stadiile inițiale ale masivei schimbări de limbaj.

Deși elaboratorii liniilor directoare MLA pentru “*limbaj inclusiv*” proclamă că obiectul lor este o implementare onestă, transparentă, totuși admit totodată că membrilor organizațiilor asupra cărora au ei influență, care preferă să folosească engleza standard le este, practic, refuzat acest drept. Absolut tot ceea ce va fi publicat se va tipări conform politicii editoriale *femonics* - fie că autorii sunt de acord, fie că nu. Aceiași aplicare rigidă a principiului *femonics* este de altfel evidentă în “*neutrizarea*” imnelor religioase, deși în multe cazuri autorul a murit de sute de ani.

Cu toate acestea, evaluarea succeselor campaniei făcută chiar de militanții feminisți nu este prea optimistă. În eseuul său, “*Pleningul lingvistic și Modificarea limbajului*”, Francine Wattman Frank, o membră a comitetului pentru linii directoare, se întreabă cât de eficiente au fost aceste ghiduri în producerea unei schimbări lingvistice efective⁶. Concluzia sa: “*Răspunsul trebuie să fie profesionist, pentru că este încă prea devreme pentru a încerca o evaluare definitivă a succesului lor. Până în prezent rezultatele par oscilante, amestecate*”. În același context mai adaugă: “*În lumea publicității comerciale, dincolo de domeniul manualelor – ghid, limbajul nonsexist nu este deloc norma exprimării*” (p. 129, 130).

Autoarea definește diferite categorii de acceptare a folosirii limbajului “non-sexist”:

-unicul limbaj în uz oficial: acordă acestuia statutul deținut de limbajul tradițional.

-limbajul oficial în uz asociat: considerat de unele grupuri tot atât de acceptabil ca și alternativele sale.

-limbajul oficial în uz regional: susținut de sectoare “*locale*” ale societății, cum ar fi feminiști care fac uz numai de alternative non sexiste și publiciști care urmează liniile directoare editoriale non sexiste pentru anumite tipuri de publicații.

-uz promovat: preferat de unități oficiale.

-uz tolerat: nici promovat, nici proscris de autorități – existența sa este recunoscută, dar trecută cu vederea (statut de ignorare).

-uz descurajat: defavorizat de politica editorială.

F. W. Frank face să fie clare obiectivele feministe ale reformei limbii: “*Ținta activului feminist în campania pentru reforma limbii este de a ridica statutul exprimării non sexiste în societate la rangul de Singura Expresie Oficială în Uz și să coboare limbajul tradițional la nivel de Limbaj Descurajat*”; “*În general, uzul non sexist se află într-un stadiu intermediar. În funcție de grupul la care ne referim – scriitori de limba engleză de SUA, organizații guvernamentale sau edituri, grupuri de feminiști – el variază de la Descurajat la Asociat celui Oficial, atingând nivelul Unicul Oficial doar în câteva contexte limitate. Adoptând liniile directoare editori și alte grupuri pun folosirea limbajului non sexist în categoria Uzului Promovat sau Uzului Oficial Regional*” .

Facem observația că aceste așa zise “*grade de intrare în uz*” nu reflectă folosirea efectivă a limbajului “*non sexist*”, ci doar aprobarea în principiu a acestui mod de exprimare de organisme oficioase. Promovarea *femonics*-ului la rangul de “*limbaj oficial în uz regional (local)*” nu înseamnă că mai mulți oameni “*în carne și oase*” vorbesc efectiv “*dialectul femonics*”, ci doar că un număr mai mare de organisme oficiale au hotărât că ar trebui să o facă.

Constrângere, Ruptură și Dictat Lingvistic

După aspre polemici în organizațiile profesionale, laborioase construcții de linii–ghid foarte elaborate și mai mult de un deceniu de constrângeri exercitate prin organizații profesionale, instituții academice, companii de publicitate și chiar prin

guvernul federal (al SUA), campania feministă a produs după propria sa evaluare – o ruptură lingvistică, o spărtură.

Autoarele din MLA, Frank și Treichler ⁷, trecând în revistă diferitele alternative de pronume neutralizatoare, admit că *“orice alegere poate proclama un devotament, un compromis sau o negare. Toate alegerile au devenit dubioase: nici una nu este mai inocentă”*.

Numai puține grupuri, în majoritate cele ce au promovat schimbările, au adoptat într-adevăr limbajul preferat de feminiști. Atunci, care este motivația pentru a continua pe această linie falimentară? Autoarele, aparținând de MLA, spun deschis că ținta finală nu este de fapt limba ca atare. Chiar în introducerea la cartea lor anunță: *“Controlul social este esența problemei limbajului sexist (care indică genul, n. trad.) și este cauza faptului că simpla schimbare a unor cuvinte individuale nu va putea niciodată în ea însăși și prin ea să asigure intrarea în uz a limbajului non sexist”*.

În esul ei despre *pleningul lingvistic* și implementarea schimbărilor, F. W. Frank susține în concluzie că, atunci când oamenii sunt siliți să apere în public prin vorbire sau scris, puncte de vedere cărora de fapt li se opun, există o mare probabilitate ca ei să-și modifice efectiv atitudinea proprie și să se transforme tocmai în susținători ai concepțiilor pe care, inițial, le respingeau: *“A insista cu tenacitate în sensul folosirii exprimării non sexiste poate fi echivalent cu a forța o modificare de comportament,... în timp ce discuții și polemici pe tema inechităților și «stridențelor» în uz se pot dovedi mai puțin penetrante, cu o capacitate mai redusă de a provoca o ruptură. Așa cum ne indică studiul de până aici, este posibil, totuși, ca efectul practic să nu fie prea semnificativ. Într-adevăr mulți au resimțit și au considerat adoptarea liniilor directe ca pe o trădare a tradițiilor culturale reprezentate de limba engleză”*.

Concepția că **prin schimbări de limbaj se poate modifica și comportamentul** este o concepție a mișcării

feministe privind relația între limbaj și realitate. Treichler și Frank subliniază că doctrina feministă reprezintă o concepție asupra lumii și vieții distinctă, proprie: *“Rezistența la limbajul non sexist este uneori o rezistență la noua concepție despre lume pe care îl reprezintă el. O astfel de rezistență poate fi redusă la tăcere, dar nu este bine să fie desconsiderată ca lipsită de importanță sau efect al ignoranței. Această carte este bazată pe convingerea următoare: conexiunea între limbă/limbaj și realitatea non lingvistică, deși complexă și problematică, interpretabilă, este totuși și neîndoielnică și trebuie luată în considerare în mod explicit pentru propunerile de modificare a limbii”*. Și așa, silind lumea *“să vorbească pe calapod”*, reușește să-i facă *“să meargă unde-i mână”*, deși unii mai rezistă încă...

Limbajul creează realitate!

Multe din feministe citate aici sunt convinse că limbajul creează realitate; de asemenea ele au convingerea că sexualitatea este *“opera unei construcții sociale”*. Dorința lor de a explora realitățile alternative poate explica surprinzător de marele interes ale acestor feministe pentru *science fiction*.

Nancy Helney, în considerentele sale privind posibila introducere în limba engleză a pronumelor *“neutrale”*, examinează folosirea lor în povestirile de *science fiction* despre *“ființe cu o structură sexuală diferită de a noastră”* ⁸. Una din aceste SF stories vorbește despre un om de pe Pământ, din secolele viitoare, ajuns pe o planetă unde ființele sunt de gen neutru în cea mai mare parte a timpului, dar pot deveni fie masculine, fie feminine aparent după cum o doresc ele. Și Henley comentează: *“Acest posibil viitor ne face să intuim că limbajul sexist este strâns legat de societatea sexistă; dar, în continuare, povestirea lasă să se înțeleagă că atunci când femeile acced la același nivel economic, politic, psihologic și social cu bărbați, devine absolut necesar și probabil inevitabil un limbaj modificat. Vedem în ființe alternante, trecând prin tot felul de situații, căutarea și zbaterea după o*

limbă care să exprime ideologia și ulterior, realitatea egalității”.

Publicațiile MLA oferă spre lectură, pe subiectul acesta, printre studii de erudiție și o nuvelă SF compusă de lingvista feministă, Suzette Haden Elgin. Povestirea, cu titlul “*Limba nativă*”, prezintă ideea că nu există o realitate [obiectivă], ci doar percepții exprimate prin limbă.

Acțiunea povestirii are loc în viitor, pe Pământ și implică un grup de femei specializate în lingvistică, angajate de generații întregi într-un Encoding Project (Proiect de Codificare) – crearea unei limbi care să exprime percepția specifică femeilor. Este un proiect ținut secret față de bărbați, care l-ar distruge dacă ar afla despre el. Dar, în sfârșit, eroina povestirii declară că limba este gata și trebuie să se înceapă cu predarea ei altor femei, în special fetițelor. Micuțele învață mult mai repede decât se anticipase, iar reacția bărbaților atunci când descoperă proiectul nu este cea așteptată. Eroina noastră explică: “*A observa și înțelege aceasta era doar una din rațiunile Proiectului de Codificare, firește pe lângă plăcerea de a-l savura. Ipoteza de lucru era că în cazul în care reușim să punem în practică Proiectul el va Schimba Realitatea*”⁹ (sublinierea este din originalul povestirii!). Doar o convingere similară, că limba creează realitate, ne poate explica faptul că Nancy Henley pare să creadă că o lume populată cu ființe umanoide de trei genuri sau cu genuri tot așa de ușor ajustabile ca un termostat – este “*un posibil viitor*”.

Deși credința în determinismul lingvistic frizează fantasticul prezentat ca științifico-fantastic, totuși aceasta este o viziune împărtășită de multe feministe din mediul academic. Are sens să “*deconstruiești*” realitatea numai dacă respingi și lepezi propria ta natură umană distinctivă prin genul însăși (bărbat sau femeie) și toate cele implicate acestuia (maternitate, paternitate familie), așa cum o și fac de obicei ideologii feminismului. Dar o respingere și lepădare de realitate este, clar, o respingere a creației însăși și a planului lui Dumnezeu cu privire la ființele omenești.

Lex Orandi, Lex Credendi

Decizia fermă a feministelor de a modifica limba urmărește, ca scop final, crearea unui nou cer, a unui nou pământ, după propriul lor proiect. Este evident că trebuie să se reziste riguros și tot atât de ferm oricărei tentative de a introduce până și în textul Bibliei limbajul deliberat plăsmuit și gândit spre a modifica pe această cale credințe esențiale. Chiar sub acoperirea unei intenții oneste de a îmbunătăți comunicarea, neutrizarea limbajului nu face decât să asigure o înaintare a campaniei feministe urmărind deconstrucția, modificarea textului de inspirație divină, împiedicând în mod tragic misiunea Bisericii de a transmite cu fidelitate Cuvântul lui Dumnezeu.

Este remarcabil, deși într-un fel și o ironie a sorții, acordul între ideologii feminismului și criticilor care apără tradiția. Ambele tabere concordă în evaluarea situației creată în jurul problemei limbajului și anume: - adevăratul obiectiv al "*limbajului inclusiv*" este de a deconstrui realitatea însăși (distrugere și refacere modificată).

- Sfintele Scripturi, Liturgia și textele rugăciunilor sunt ținta principală pentru realizarea acestei modificări.

- inițiativa și acțiunea sunt în cea mai largă măsură politice.

Lex Orandi, Lex Credenti – legea rugăciunii este legea credinței! Atât feministele (amuzante!), cât și criticii lor (plini de simțământul pericolului) atrag atenția asupra confuziei generate de modificările în limbaj. Totuși, aceste elemente comune nu sunt o piedică pentru cei ce preferă basmul, că introducerea în uz a "*limbajului inclusiv*" reflectă începutul unei schimbări spontane pornind de la bază, "*de la rădăcina ierbii*" cum se spune în America și că impunerea acestui limbaj în rugăciuni și liturghie nu ar avea nici un fel de efecte negative asupra credinței.

Ideea că *Femonics* va promova claritatea și calitatea înțelegerii și va conduce la o mai mare unitate în Biserică este de nesusținut. Credința că o capitulare "*moderată*" la presiunea de a folosi engleză neutrizată va calma într-o oarecare măsură fracțiunea feministă, va restabili armonia sau chiar întări activitatea

misionară a Bisericii, chiar dacă pare o tactică atrăgătoare, ea nu mai poate fi susținută și nu știm dacă ar fi putut fi vreodată.

Cu toate că i-au trebuit mai mult de douăzeci de ani, politizarea feministă a limbajului de care am vorbit până aici a obținut un succes măcar într-o privință: o poziție neutră, neangajată, a devenit efectiv imposibilă. Fie în vorbire, fie în scris, într-o conversație obișnuită sau în rugăciune, trebuie să alegem fie engleza standard fie *femonics*: nici o opțiune nu este inocentă.

Notă:

Susan Benofy are un doctorat în fizică, Helen Hitchcock este editor la "*Adoremus Bulletin*". Ambele fac parte din comitetele de conducere ale "Women for Faith and Familz" (Femei pentru Credință și Familie) și locuiesc în St. Louis. Acest articol a apărut în mai 1997 în "*Adoremus Bulletin*" revistă lunară din Arlingthon și a fost retipărit cu permisiune în "*The Christian Activist*" vol 11/1997.

Note bibliografice:

1. Nancy M. Henley, "*This New Species That Seeks a New Language: On Sexism in Language and Language Change*" Women and Language in Transition edited by Joyce Penfield, State University of New York Press, 1987.
2. Dennis Baron, Grammar and Gender, New Haven: Yale University Press, 1986, profesor de limba engleză la Universitatea din Illinois, a trecut în revistă isteria a ceea ce numește el pronume epicene și arată că astfel de propuneri au mai fost făcute de-a lungul a mai bine de o sută de ani. Dar nici una din ele nu a fost adoptată.
3. Aleen Pace Nilson, "*Guideline Against Sexist Language: A Case History*" în "*Women and Language in Transition*", lucrarea citată mai sus, pp 37, 38.
4. Francine Wattman Frank și Paula A. Treichler, Language, Gender and Professional Writing: "*Theoretical Approaches and Guidelines for Non sexist Usage*", New York: Commission on the Status of Women in the Profession, The Modern Language Association, 1989.
5. Betty Lon Dubois și Isabel Crough, "*Linguistic Disruption: He/She, She/He, He or She, He – She*" în "*Women and Language in Transition*"
6. Francine Wattman Frank "*Language Planing and Language Change*" in Frank and Treichler, op. Cit. Supra p. 129.
7. Franck și Treichler, op. Cit. Supra.
8. Henley, op. Cit. Supra.
9. Suzette Haden Elgin, Native Tongue, New York: DAW Books, 1984, p. 296.

Ce învățăm la Sfânta Liturghie?

Arhim. Teofil Părăian

Sfintele slujbe sunt vuietul Duhului

Stimați ascultători, Sfânta Liturghie este viața Bisericii, viața Bisericii în rezumat, doctrina trăită a Bisericii în rezumat, este Biblia în acțiune.

Slujbele noastre sunt prilej de a ne întâlni cu Dumnezeu, de a pune în acțiune evenimentele de odinioară - evenimentele care privesc mântuirea noastră - dar totodată și de a actualiza aceste evenimente. Este o aducere în conștiința noastră, în viața noastră, a unor lucruri care s-au petrecut cândva demult, dar care se petrec întruna în fiecare generație, în fiecare rând de oameni, se petrec pentru mântuirea noastră. E o aducere în actualitate, în mijlocul nostru, a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Cu prilejul sfintelor slujbe stăm în fața lui Dumnezeu, stăm în fața lui Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul, Dumnezeu Duhul Sfânt, în fața Sfintei Treimi; cu prilejul sfintelor slujbe ne gândim la Maica Domnului; cu prilejul sfintelor slujbe ne gândim la sfinții lui Dumnezeu; cu prilejul sfintelor slujbe actualizăm evenimentele de odinioară, le facem prezente în viața noastră. Sfintele slujbe - v-am mai spus-o și altă dată, îmi place s-o spun și nu mă pot opri să spun - sunt *vuietul Duhului*, pentru că conținutul lor este de la Duhul Sfânt. Ca manifestare în cuvânt sunt astfel, pentru că cele scrise în cărți, nu sunt numai niște lucruri citite, ci sunt și niște lucruri trăite de credincioși.

Dintre sfintele slujbe ale Bisericii noastre, noi credem că cea mai importantă este Sfânta Liturghie. Sigur, toate slujbele sunt importante, pentru că Sfânta Liturghie nu-i desprinsă de celelalte slujbe, ci e pregătită de celelalte slujbe ale Bisericii. În felul acesta, noi nu slujim Sfânta Liturghie singură, ca o slujbă pe care o putem face fără o anumită pregătire, cum facem, de exemplu, un

Sfânt Maslu, cum facem o sfeștanie, care pot fi de sine stătătoare. Sfânta Liturghie nu e așa, și dacă se face și așa, eu spun că nu e bine. În orice caz, nu-i foarte bine.

Îmi aduc aminte că, acum aproape treizeci de ani, pe vremea când eram diacon, m-am dus odată la Mănăstirea Prislop. Pe atunci, acolo nu aveau un preot care să poată sluji Liturghia mai des decât duminica. Acum, s-a întâmplat ca preotul - părintele Calinic Georgescu de la Lainici - să vină într-o zi de luni. Maicile l-au rugat dacă vrea și poate, să slujească Sfânta Liturghie. Părintele a zis că poate să slujească, dar numai dacă fac utrenia mai întâi. Maicile au zis că au făcut utrenia aseară, dar Părintele a zis că el nu a fost de față aseară la utrenie și dacă vrea să slujească Sfânta Liturghie trebuie să facă și utrenia pentru a fi și el de față. A fost un singur caz de felul acesta în viața mea, dar mi s-a împlântat în inimă și în minte pentru cealaltă vreme a vieții mele. Adică am zis: „Domnule, uite un om cu conștiința că, de fapt, Sfânta Liturghie nu este de sine stătătoare, ci este în legătură cu celelalte slujbe”.

Am mai spus și altă dată că în limba franceză cuvântul *liturgie*, pe care noi îl traducem *liturghie*, înseamnă toată slujba Bisericii, cele Șapte Laude, toată pravila Bisericii sunt cuprinse în cuvântul *liturgie*. Termenul pentru liturghia propriu-zisă este de fapt *liturgie eucharistique* (liturghie euharistică). Deci, francezii consideră că toată slujba e liturghie, și așa și este. De fapt, e o concepție ortodoxă, o concepție reală, pe care e bine s-o avem în vedere pentru că, chiar dacă e culmea slujbelor noastre, cea mai înaltă slujbă nu e de sine stătătoare, ci e în legătură cu celelalte slujbe ale Bisericii. Totuși, pentru o expunere sistematică, pentru că nu ne putem ocupa de-a valma de toate, putem vorbi despre Sfânta Liturghie în mod special.

Așadar, tema noastră este: „Ce învățăm la Sfânta Liturghie”. Am ales această temă gândindu-ne la faptul că slujbele noastre ne dau posibilitatea să stăm în fața lui Dumnezeu, ne dau posibilitatea să ne închinăm și să învățăm, să ne rugăm și să învățăm, să ne rugăm învățând și să învățăm rugându-ne. Nu învățăm

despre Dumnezeu, ci învățăm cele ce trebuie să le știm **în legătură cu** Dumnezeu. Adică, Îl avem în față pe Dumnezeu și vorbim cu El despre El, despre ceea ce știm noi despre Dumnezeu, despre ceea ce trebuie să se realizeze în sufletul nostru în legătură cu Dumnezeu și în legătură cu evenimente din viața Mântuitorului, evenimente de mântuire. Toate acestea le avem în vedere direct într-o slujire, nu așa că ne spune cineva despre Dumnezeu, ci învățând despre Dumnezeu cu Dumnezeu, învățând cu Dumnezeu despre ceea ce trebuie să știm noi.

Dumnezeu e Sfântă Treime

Cândva, de mult, l-am întrebat pe un candidat la teologie, care se pregătea pentru examenul de admitere, dacă obișnuiește să meargă la biserică și să ia parte la sfintele slujbe. El mi-a spus că da. Mai departe, l-am întrebat, așa, ca un test de teologie: „Știi cuvinte din Sfânta Liturghie în care se pomeneste Sfânta Treime?”. Și nu știu, ori nu-i venea în minte, ori n-avea ce să-i vină-n minte, în tot cazul, până la urmă nu mi-a spus. Bineînțeles că l-am orientat eu. I-am spus că în cadrul Sfintei Liturghii sunt cinci texte în care se pomeneste Sfânta Treime.

Primul text este în Antifonul al II-lea de la Sfânta Liturghie, și anume în alcătuirea care începe cu: „*Unule Născut, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu*” și se sfârșește cu: „*Unul fiind din Sfânta Treime, împreună mărit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, mântuiește-ne pe noi*”. E primul text unde-i pomenită Sfânta Treime: „Unul fiind din Sfânta Treime”.

Un alt text este imnul heruvimic, în care se spune: „*Noi, care pe heruvimi cu taină închipuim*”. Cine noi? Noi păcătoșii, noi cei care luăm parte la Sfânta Liturghie „...*îi închipuim*”. Așadar, noi îi închipuim pe heruvimi ca pe niște ființe cerești cu multă cunoștință de Dumnezeu, pentru că se spune că au ochi mulți. Noi, care cu câtă cunoștință avem de Dumnezeu, îi închipuim pe heruvimi aici, pe pământ, la Sfânta Liturghie, întreit sfântă cântare aducem de viață făcătoare Treimi, cântare în care

pomenim pe Sfânta Treime, de data aceasta ca fiind făcătoare de viață: „*Făcătoarei de viață Treimi întreit sfântă cântare aducem*”. După aceea, urmează: „*toată grija cea luminează de la noi să o lepădăm*”. Scopul pentru care se face aceasta este: „*ca pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel nevăzut, înconjurat de cetele îngerești. Aleluia, Aleluia, Aleluia*”. În limba ebraică, Aleluia înseamnă: „*Lăudați pe Domnul*”; sunt cuvinte pe care le spunem fără să le traducem. Prin urmare, al doilea text este cel din imnul heruvimilor.

Al treilea text în care apare cuvântul Treime este cel prin care răspundem la cuvintele de îndemn: „*Să ne iubim unii pe alții ca într-un gând să mărturisim*” și când spunem cu cântare: „*Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită*”.

Al patrulea text în care apare cuvântul Treime este alcătuirea cu care se răspunde la îndemnul: „*Să mulțumim Domnului: cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Treimii celei de o ființă și nedespărțită*”. Așadar, avem aici informația că Sfânta Treime este de o ființă, deci, că și Tatăl și Fiul și Sfântul Duh au aceeași ființă și sunt de nedespărțit.

Și mai avem un text, acela prin care răspundem la binecuvântarea pe care o dă preotul cu Sfântul Potir în mâini, când zice: „*Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta*”. Răspunsul nostru este: „*Am văzut lumina cea adevărată, am primit duhul cel ceresc, am aflat credința cea adevărată, nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne, că aceasta ne-a mântuit pe noi*”. Ei, dacă ar fi știut să spună așa, ziceam că îi dau nota zece. Așa nu i-am dat nici o notă, pentru că n-a știut.

Sfânta Liturghie este Împărăția lui Dumnezeu!

Iată, stimați ascultători, cum niște lucruri care nouă ni se par obișnuite, de multe ori sunt trecute cu vederea de noi, sunt așa de obișnuite, încât nu le mai băgăm în seamă. Ori ar trebui să le băgăm în seamă și să fie lucrătoare pentru viața noastră, să fie

lucrătoare în viața noastră. Mă gândeam cândva că ar fi interesant să li se dea candidaților la teologie, tot așa, pe bază de participare la Sfintele Slujbe, un test în sensul acesta. Ce știi tu despre Dumnezeu din cuvântul sfintelor slujbe, în special din cuvintele Sfintei Liturghii? Ce știi despre Dumnezeu? Nu ce-ai învățat din dogmatică, nu ce-ai învățat din manualul de religie. Ce știi tu despre Dumnezeu din cuprinsul Sfintei Liturghii, pentru că sunt ziceri, la Sfânta Liturghie, din care poți învăța ceva despre Dumnezeu chiar dacă nu-ți mai spune altcineva ceva despre Dumnezeu în altă parte. Anume, poți învăța despre Dumnezeu din ceea ce numim noi *ecfonise*, ecfonisele Sfintei Liturghii, adică acele ziceri la care se răspunde cu *Amin*. De exemplu, *„Binecuvântată este Împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor”*. Este un ecfonis la care se răspunde cu „Amin”. *„Că Ție se cuvine toată mărirea, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor”*. Se răspunde cu *Amin* și este un ecfonis. Toate acestea la care se răspunde cu *Amin* se numesc ecfonise și din ele se poate învăța ceva anume despre Dumnezeu. În ecfonisul cel dintâi al Sfintei Liturghii, *„Binecuvântată este Împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”*, ni se atrage atenția asupra faptului că Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh are o Împărăție. Nu ni se spune nimic despre Împărăția lui Dumnezeu. Noi ne rugăm în rugăciunea *„Tatăl Nostru”* să vină Împărăția lui Dumnezeu și zicem *„Vie Împărăția Ta”*. Nu ni se spune nimic despre Împărăția lui Dumnezeu când zicem *„Vie Împărăția Ta”*. Noi ne gândim totuși la ceea ce ar trebui să fie Împărăția lui Dumnezeu sau ceea ce gândim noi că este Împărăția lui Dumnezeu. În orice caz, fiind la începutul Sfintei Liturghii, și se afirmă că-i binecuvântată Împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, ar trebui să facem legătură între Împărăția lui Dumnezeu și Sfânta Liturghie în înțelesul acesta că, de fapt, Împărăția lui Dumnezeu este Sfânta Liturghie, în care noi închipuim pe heruvimi, în care noi cântăm împreună cu îngerii, în care aducem mărirea lui

Dumnezeu, în care primim binecuvântările lui Dumnezeu, în care, cumva, Dumnezeu ne este mai aproape. Împărăția lui Dumnezeu pe care o cerem când zicem „*Vie Împărăția Ta*”, de fapt, vine cu prilejul oricărei slujiri a Sfintei Liturghii pe care Dumnezeu binevoiește să o primească din mâinile noastre, deși stau înaintea Lui mii de arhangheli și zeci de mii de îngeri, heruvimii cei cu ochi mulți și serafimii cei cu câte șase aripi care se înalță zburând, cântare de biruință cântând, strigând, glas înălțând și grăind... Deci, Sfânta Liturghie o primește Dumnezeu de la noi, deși ar putea s-o primească numai de la îngeri, dar o primește de la noi. Așa a rânduit Dumnezeu, a binevoit a o primi din mâinile noastre. Așa a dat Dumnezeu, așa a orânduit Dumnezeu. Această rânduială a lui Dumnezeu ne pune într-un mediu de viață, într-un mediu de slujire care, dacă n-ar fi, n-ar exista posibilitatea aceasta pe care o avem noi prin slujirea Sfintei Liturghii. Aceasta este Împărăția lui Dumnezeu pe care noi o binecuvântăm, când zicem: „*Binecuvântată este Împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin*”. Împărăția aceasta a lui Dumnezeu se realizează de către toți credincioșii care iau parte la Sfânta Liturghie. Eu v-am mai spus și altădată, cred că poate unii n-ar mai fi pe aici că au și terminat școala de când tot spun eu lucrurile acestea că, la Sfânta Liturghie toți slujim, la sfintele slujbe toți care luăm parte slujim la ele, că slujba nu este o slujbă a preoților, o slujbă a episcopilor, o slujbă a diaconilor, nu este o slujbă a clericilor, ci este o slujbă a Bisericii, deci o slujbă pe care o împlinesc toți credincioșii dreptmăritori care iau parte la sfintele slujbe și care, de fapt, nu merg la spectacol, ci merg să slujească, să realizeze Sfânta Liturghie. Sfintele slujbe nu sunt un spectacol, ci sunt moduri de revărsare a sufletului omenesc către Dumnezeu, sunt mediul în care Dumnezeu se revarsă pe Sine, cum știe El, prin harul Lui, cum ne-a îngăduit El, se revarsă către noi.

*

Este un mediu nou, un mediu care n-ar exista dacă n-ar exista Biserica, și care n-ar exista dacă n-ar exista și

rânduierile Bisericii, sfintele slujbe ale Bisericii noastre, pe care noi trebuie să le prețuim, ca modalități în care omul se revarsă, își revarsă sufletul, își revarsă ființa către Dumnezeu, și în care Dumnezeu se revarsă către noi. Se unesc cele cerești cu cele pământești. Poate vă aduceți aminte de cuvintele de la Sfințirea cea Mare a apei de la Bobotează, unde se spune că astăzi cele cerești s-au unit cu cele pământești, astăzi Dumnezeu a venit între oameni, astăzi îngerii împreună cu oamenii dănuiesc. Sfințirea apei, de fapt, se realizează în conștiința noastră la toate sfintele slujbe, cerul vine către pământ, pământul merge către cer. Noi credem că există un cer aici pe pământ, în înțelesul că Biserica este cerul cel de pe pământ. Nu poți să ajungi în cerul cel mai presus de lumea aceasta dacă nu-ți găsești vreme ca să fii în cerul cel de pe pământ, în Biserică, mai ales duminica. Să știți că pe cei ce nu merg la biserică duminica, la păgâni îi număr. Nu știu dacă v-a ajuns în mână o carte scrisă de mine, „*Prescuri pentru cuminecături*”. Acolo și-a băgat cineva nasul, chiar acolo la cuvântul ăsta care l-am zis că pe cei care nu merg la biserică duminica la păgâni îi număr. Și-a băgat nasul și-a scris că eu, pe cei care nu merg la biserică - vă puteți închipui ce blând sunt eu - îi socotesc la credincioși nepracticanți. Să știți că nu-i așa! Nu-i scris de mine ce-i scris acolo! E scris de altcineva, cineva și-a băgat nasul acolo, că apoi e aspru părintele Teofil! Hai să scriem, să zicem noi mai domol, să nu-i supărăm pe cei care nu merg la biserică. Eu zic să se supere, și după aceea să meargă la biserică.

Dumnezeu e bun și iubitor de oameni, e sfânt și e sfințirea noastră, Lui i se cuvine toată mărirea

Stimați ascultători, deci, în cuprinsul Sfintei Liturghii, noi, ca unii care slujim în Împărăția lui Dumnezeu, ca unii care-i închipuim pe heruvimi, ca unii care cântăm cu îngerii în cuprinsul Sfintei Liturghii, noi spunem niște cuvinte din care putem învăța ceva despre Dumnezeu, și anume, zicem: „*Ție se cuvine toată mărirea, cinstea și închinăciunea: Tatălui și*

Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin”.

Deci, Dumnezeu este mai presus de noi, dar lui Dumnezeu i se cuvine nu atâta mărire câtă i-o aducem noi, ci i se cuvine mult mai multă mărire, toată mărirea, cinstea și închinăciunea. Nu-i putem noi oferi lui Dumnezeu cât i se cuvine lui Dumnezeu! Toată lumea dacă s-ar aduna laolaltă pentru a-i aduce mărire lui Dumnezeu tot nu-i destul pentru că lui Dumnezeu i se cuvine toată mărirea, cinstea și închinăciunea. Eu am învățat ceva despre Dumnezeu: că lui Dumnezeu i se cuvine toată mărirea, cinstea și închinăciunea. Mergem mai departe laolaltă și zicem: „*Că a Ta este stăpânirea și a Ta este Împărăția și puterea și mărirea*”. Ce învățăm? Învățăm că Dumnezeu are stăpânire, că Dumnezeu are Împărăție, că Dumnezeu are mărire, că Dumnezeu are putere, și zicem: „*Că a Ta este stăpânirea și a Ta este Împărăția și puterea și mărirea*”. Și noi de aceea aducem mărire și zicem: „*Și Ție mărire înălțăm*”. De aceea îi aducem mărire lui Dumnezeu pentru că i se cuvine toată mărirea...! Dar nu numai de aceea, ci și pentru că Dumnezeu are stăpânire, că Dumnezeu are Împărăție, că Dumnezeu are putere. Că Dumnezeu are mărire și noi îi aducem mărire Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Prin urmare, stimați ascultători, iată că învățăm ceva și despre Dumnezeu! Învățăm dacă vrem să-nvățăm, dacă suntem atenți sau dacă nu socotim lucrurile cerești chiar niște formule de ritual. Poate le socotim ca niște formule de ritual și atunci nu învățăm nimic! Dar dacă le urmărim și dacă vrem să ni le impropriem, mi-aduc aminte că spunea cineva dintre ai noștri că se trezea câteodată din somn și zicea: “Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Tu ești Dumnezeu care faci minuni”. Sunt cuvinte pe care le rostim la Paști, la vecernia de la Paști, și care s-au împlântat în inima oamenilor în așa fel încât, când se trezea din somn, își aducea aminte așa ceva. „Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru?” De ce nu ne-am aduce și noi aminte că: a Ta este stăpânirea și a Ta este Împărăția și puterea și mărirea a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh. Mai departe, zicem: „*Că Dumnezeu e bun și iubitor de oameni*”. Dar nu zicem

despre Dumnezeu, ci vorbim cu Dumnezeu și zicem: „*Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție mărire înălțăm Tatălui și Fiului și Sfântului Duh*”. Într-un alt ecfonis zicem: „*Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești*”.

Am învățat ceva despre Dumnezeu! Am învățat întâi că-i *bun și iubitor de oameni*, acum am învățat că-i *milostiv și iubitor de oameni*. Mai știm ceva despre Dumnezeu! Știm despre Dumnezeu, în fața lui Dumnezeu, „*Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție mărire înălțăm*”. Îți aducem mărire pentru un lucru precis: pentru că ești milostiv și iubitor de oameni. Dacă n-am ști că ești milostiv și iubitor de oameni poate nu Ți-am aduce mărire, dar așa, pentru că știm că ești milostiv și iubitor de oameni, nu putem să fim neglijenți față de Tine. Le tot spun eu oamenilor când am posibilitatea că să fie atenți că dacă Îl neglijezi pe Dumnezeu, n-ai Dumnezeu! Pe Dumnezeu îl ai atunci când Îl iei în seamă, când ții seamă de El, când Îl știi, cum zice Sf. Efrem Sirul, în rugăciune: „*Doamne și Stăpânul vieții mele*”. Îl știi de Stăpân, îl știi de Domn, îl știi de Părinte, îl știi de Frate, îl știi iubitor de oameni! Ții seama de Dumnezeu, nu-L neglijezi pe Dumnezeu. Deci, „*Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești*”. Mai spunem ceva despre Dumnezeu, îi spunem lui Dumnezeu: „*Că sfânt ești Dumnezeul nostru, și Ție mărire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin*”. Că ești sfânt, de aceea îți aducem mărire! Și la alte slujbe zicem: „*Că sfânt ești Dumnezeul nostru și întru sfinți te odihnești*„. Deci, îți aducem mărire pentru că ești sfânt. Nu se poate să știi că Dumnezeu e sfânt, să simți că Dumnezeu e sfânt și să nu ții seama de lucrul acesta, să nu te simți angajat să-i aduci mărire lui Dumnezeu! Îți aducem mărire, Doamne, că ești sfânt. Și-apoi Dumnezeu cel sfânt nu-i sfânt numai pentru El, e sfânt și pentru noi. Tot la Sfânta Liturghie, la sfârșitul Sfintei Liturghii se spune: „*Că Tu ești sfințirea noastră*”. Iarăși vorbim de Dumnezeu și zicem: „*Că Tu ești sfințirea noastră și Ție mărire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh*”. Deci, Dumnezeu cel Sfânt e și

sfințirea noastră, Dumnezeu cel Sfânt ne sfințește pe noi, Dumnezeu cel Sfânt ne face și pe noi sfinți. Poate Dumnezeu să facă sfinți? Cum să nu facă Dumnezeu care-i sfânt, să nu poată face sfinți? Pe tâlharul care l-a primit în rai, cel dintâi moștenitor al raiului!

Stimați ascultători, cel dintâi moștenitor al raiului după răstignirea Domnului Hristos, la răstignirea Domnului Hristos a fost **un tâlhar!** Tâlharul ce face? Face rele. A jefuit, a furat, a omorât, a dat foc, a excrocat, a făcut câte le face tâlharul. Și tâlharul, așa tâlhar cum a fost, a ajuns în rai. Dar nu pentru că a fost tâlhar, ci pentru că l-a sfințit Domnul Hristos, l-a transformat, l-a schimbat. Și atunci putem avea încredere că, așa cum l-a primit pe tâlhar după ce l-a sfințit, tot așa ne poate sfinți și pe noi și ne sfințește de fapt, și de aceea spunem: „*Că Tu ești sfințirea noastră și Ție mărire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh*”. Îți aducem mărire, îți înălțăm mărire exact pentru asta, că ești sfințirea noastră, pentru că ne sfințești pe noi, pentru că toți cred în asta, credem că ne sfințește, credem că putem să fim sfinți și noi. Nu prin puterea noastră! Să nu-și închipuie cineva că se face sfânt el! Nu se poate! Trăiești o viață pe care o binecuvântează Dumnezeu, foarte bine! Te binecuvântează Dumnezeu, te-ajută, și atunci te primește Cel care te poate și să te sfințească. Și nu te primește altfel decât cum știe El și cum are El putere să te schimbe!

*

Eu nu mă pot opri, stimați ascultători, să nu vă spun și-acum cuvintele cuprinse în imnul al V-lea al Sfântului Simeon Noul Teolog, în care se pune și problema aceasta, ca *valul răcoritor, cum de arzi și-alini îndată, cum mă faci nemuritor? Cum de faci din vameș înger și-ntunericul lumină? Cum de scoți din iad și cum de curățești pe cei din tină? Cum tragi bezna în lumină, cum de noaptea o cuprinzi? Cum de mi-o prefaci cu totul? Inima cum mi-o aprinzi? Cum te împreuni cu robii, fii ai Tatălui de-i faci? Cum de-i arzi de dor rănindu-i, cum de iarăși îi împaci? Cum de rabzi și suferi, Doamne, cum îi răsplătești îndată, cum de vezi cele ce-n taină numai Ție ți se-arată? Cum de fiind*

așa departe, vezi ce facem fiecare? Doamne, robilor Tăi dă-le, îndelunga Ta răbdare! E o comoară de gândire, cred că Sfântul Simeon și-a mistuit sufletul în cuvintele acestea. Noi le citim ca niște cuvinte spuse de altcineva, ni le impropriem, ni le zicem, ne plac, ne identificăm cu ele, dar n-am ajuns ca să le facem noi, ca să simțim noi măreția lui Dumnezeu. Sfântul Isaac Sirul zice că „cel ce nu se minunează de Dumnezeu, n-a cunoscut pe Dumnezeu”. În fața lui Dumnezeu nu poți sta, nu poți fi ca-n fața unui obiect! Pe măsură ce înaintezi în viața duhovnicească, te minunezi de Dumnezeu, cum s-au minunat oamenii aceia care l-au văzut pe Domnul Hristos înviind pe Lazăr din morți sau cum s-au minunat cei care au văzut pe slăbănogul care s-a ridicat din pat și-a mărit pe Dumnezeu. Tot așa și noi, dacă nu mărim pe Dumnezeu, înseamnă că avem idei despre Dumnezeu, dar n-avem trăiri în legătură cu Dumnezeu.

*

Mai departe, ne gândim la Dumnezeu în legătură cu cele cuprinse în Sfânta Liturghie și altfel. Adică, prin ceea ce ne prezintă Sfânta Evanghelie pentru că, în cadrul Sfintei Liturghii avem o parte din Sfânta Evanghelie care se citește, și-o parte din Epistolele Sfinților Apostoli, și cu ocazia asta învățăm și din Scriptură, învățăm, ne îmbogățim sufletește cu cunoștințe din Sfânta Scriptură. Dar, de fapt, noi, la Sfânta Liturghie nu-nvățăm numai despre Dumnezeu sau nu trăim legătura cu Dumnezeu numai în înțelesul acesta că, dacă mai știm că Dumnezeu e în Treime, că Dumnezeu e bun și iubitor de oameni, sfânt și iubitor de oameni, sfințirea noastră, are Împărăție, Lui i se cuvine toată mărirea, cinstea și închinăciunea. Iată niște lucruri pe care, dacă le știi și le trăiești ești deja angajat, nu mai trebuie să vină cineva și să-ți spună și altceva că doar-doar o să faci mai mult decât faci. Dar, dacă nu faci acestea, cum zice Sfântul Marcu Ascetul în Filocalie, nu-ți folosește la nimic să cunoști un alt bine, dacă nu faci binele acela pe care-l știi. Întâi fă binele pe care-l știi și cel pe care nu-l cunoști ți se va descoperi ție, zice Sfântul Marcu Ascetul. Deci, deocamdată fă

puținul ăsta care-l știi. Și puținul ăsta-i mult, să știi că-i foarte mult, *să știi că Dumnezeu e Tatăl nostru*. Că numai asta dacă-ai ști că Dumnezeu e Tatăl nostru, deja e extraordinar de mult, nu ești singur pe lume, îl ai pe Dumnezeu într-ajutor, ești ocrotit, ești sprijinit, e... ce nu se poate spune, dacă ai ajuns la convingerea că Dumnezeu e Tatăl nostru, că Dumnezeu e Tatăl tău! Nu se mai pun alte probleme! Doar să cauți să fii cum te vrea Dumnezeu, și să fii un fiu al lui Dumnezeu. Ei, noi știm mult mai mult decât aceasta! Gândiți-vă, de exemplu, la cuvântul Sfântului Apostol Pavel, din Epistola către Romani, că dacă Dumnezeu ne-a dat pe Fiul Său, L-a dat pe Fiul Său pentru noi, nu ne va da oare toate împreună cu El? Astea-s cuvinte așa numai scrise undeva, ca să fie o carte? Să fie o Scriptură? Nu! Cuvintele acestea sunt cuvinte pentru noi, pentru fiecare dintre noi. Dacă a ajuns la noi cuvântul acesta, înseamnă că ne e de folos, că trebuie să-l avem în vedere. Dacă nu-l avem în vedere, înseamnă că neglijăm lucrurile lui Dumnezeu. Ori e cuvântul lui Dumnezeu ori e cuvânt inspirat de Dumnezeu! Nu se poate așa numai că sunt scrise undeva, dăm un examen și am trecut de el și după aceea nu mai știm. Nu se poate, acestea sunt cuvinte veșnice! Sfântul Apostol Petru a zis către Domnul Iisus: „*Doamne, la cine ne vom duce, Tu ai cuvintele vieții celei veșnice!*”

Pe Maica Domnului cu toți sfinții să o pomenim

Stimați ascultători, la Sfânta Liturghie învățăm și despre Maica Domnului. Credința noastră-i o credință cu Maica Domnului, nu-i o credință în care Maica Domnului n-are un rost și n-are un loc, ci e o credință cu Maica Domnului. Bineînțeles că, ceea ce învățăm noi la Sfânta Liturghie învățăm și la alte slujbe ale Bisericii care-s tot Liturghie până la urmă. Ce învățăm? Nu știu dacă ați numărat vreodată ce învățăm noi din cuvintele pe care le rostesc slujitorii la Sfânta Liturghie când zic: „*Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, mărita, stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim*”. Sunt șapte calități în legătură cu Maica

Domnului. Cum e? Cine e? Preasfântă! Ce-i mai departe? Curată! Cum e mai departe? Preabinecuvântată! E mărită, e stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioara Maria. Șapte lucruri în legătură cu Maica Domnului! E așa de puțin! Câteodată să știți că-mi e mare necaz pe aceia care le astupă! S-a întâmplat că de multe ori am fost în parohii și-am slujit acolo și când începeam cu Preasfânta, curata, preabinecuvântata... și se băgau cantorii și ziceau: „*Preasfântă Născătoare de Dumnezeu miluiește-ne pe noi*”, și mă opream acolo unde eram, și după ce terminau, ziceam mai departe de unde-au vrut să mă astupe. Nu m-au putut astupa! De ce nu m-au putut astupa? Nu m-am lăsat astupat! Și le-am spus la urmă ca să fie atenți pentru că astea nu-s cuvinte ca să le astupe cineva. Chiar cu rugăciune către Maica Domnului astea-s cuvinte care trebuie să se audă, credincioșii trebuie să știe, Maica Domnului, Preasfânta Fecioară Maria e curată, preabinecuvântată, mărită, e stăpâna noastră, e de Dumnezeu Născătoare.

Stimați ascultători, dar să știți că noi vorbim așa, pomenim pe Dumnezeu ca și când am pomeni orice. Dar în realitate nu-i așa! Când zici de Dumnezeu Născătoare, Născătoarea de Dumnezeu, e un lucru extraordinar, nici nu se poate închipui ceva mai înalt în lumea aceasta decât Maica Domnului Preasfânta Născătoare de Dumnezeu! Am fost acum undeva, la o mănăstire prin Moldova și, Dumnezeu să-i ajute, dar un preot niciodată nu zicea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, zicea numai Născătoare! Născătoare-s toate femeile, dar Născătoare de Dumnezeu e numai una! Nu știu, se-nvață oamenii așa, nu mai știu ce zic! Sunt așa niște lucruri care, trebuie să le cunoaștem că sunt lucruri care trebuie spuse și trebuie afirmate, că noi de aceea suntem ortodocși ca să afirmăm valorile Ortodoxiei noastre... (19.03.2001)

Resurse supranaturale pentru... a iubi

Duminica a 19-a după Rusalii: iubirea vrăjmașilor (Luca 6, 31-36)

Preot Florin Moldovan

Evangelhia acestei Duminici face parte, la Evanghelistul Luca, dintr-un fragment mai larg ce tratează această poruncă uimitoare a iubirii de vrăjmași. Și anume pasajul: *Luca 6, 27-36*. Ne este de folos a citi întregul fragment, pentru a înțelege mai bine cum stau lucrurile. Astfel, citind începând cu versetul 27, descoperim că Domnul, după ce enunță această surprinzătoare poruncă: „*Iubiți pe vrăjmașii voștri*”, înfățișează câteva acțiuni concrete prin care ne iubim vrăjmașii. Parcă Domnul ar vrea să ne spună: Nu numai vorbiți de frumusețea acestei porunci, de înălțimea acestei învățăături, ci puneți-o în practică!

Așadar, ce ar trebui să facem dacă, într-adevăr, ne-am iubi vrăjmașii? Hristos ne prezintă **șapte** modalități concrete. (Citindu-le, să ne întrebăm sincer, dacă am împlinit până acum vreuna din ele!?) Astfel, ar trebui:

1. să facem bine celor ce ne urăsc;
 2. să binecuvântăm pe cei ce ne blestemă;
 3. să ne rugăm pentru cei ce ne fac necazuri;
 4. să întoarcem, celui ce ne lovește peste un obraz, și celălalt obraz;
 5. celui ce vrea să ne ia haina, să-i dăruim și cămașa;
 6. oricărui om aflat în nevoie și care ne cere ceva, să-i dăm;
 7. de la cel care ne ia lucrurile, să nu cerem nimic înapoi
- (*Luca 6, 27-30*).

Citind aceste detalieri atât de practice ale poruncii iubirii vrăjmașilor, parcă ne cutremurăm și mai mult. Căci, privind cu sinceritate în viața noastră, constatăm, cei mai mulți

dintre noi, că suntem tare, tare departe de împlinirea acestei porunci. Și, poate, unii dintre noi chiar ne întrebăm: Oare nu este exagerată o astfel de poruncă? Oare ea chiar poate fi îndeplinită de vreun om? A împlinit-o cineva? Da, Sfânta Scriptură ne spune că unii oameni au ajuns la această înaltă stare spirituală. Desigur, nu putem să nu amintim, mai întâi, pe Însuși Domnul Iisus Hristos, Omul-Dumnezeu, Care Și-a iubit cu adevărat vrăjmașii. Îl vedem pe Hristos pe Cruce, rugându-Se: „*Tată, iartă-i, că nu știu ce fac!*”. Și pentru cine Se roagă El astfel? Pentru binefăcătorii Săi? Nu! Ci pentru cei ce Îl urăsc, pentru cei ce Îl blestemă, pentru cei ce L-au pământuit și batjocorit, pentru cei ce L-au luat haina, lăsându-L complet dezbrăcat, pentru cei ce L-au pus pe Cruce și L-au omorât. Dar, ca să nu obiecteze cineva că Hristos nu a fost doar Om, ci și Dumnezeu, atunci vom aminti de Sfântul Ștefan, care a fost doar om, dar care, asemenea Stăpânului Său, se ruga pentru ucigașii săi: „*Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!*” (*Fapte 7, 60*). Vom aminti pe Sfinții Apostoli, care propovăduiau mereu această poruncă a Mântuitorului. Iată, Sfântul Pavel le scria romanilor: „*Binecuvântați pe cei ce vă prigonesc, binecuvântați-i și nu-i blestemați... Nu răsplătiți răul cu rău... Nu vă răzbunați singuri... Deci, dacă, vrăjmașul tău este flămând, dă-i de mâncare; dacă îi este sete, dă-i să bea... Nu te lăsa biruit de rău, ci biruiește răul cu bine*” (*Romani 12, 14-21*). De asemenea, Sfântul Petru scria creștinilor din vremea sa (dar, desigur, nu numai lor): „*Nu răsplătiți răul cu rău sau ocară cu ocară, ci, dimpotrivă, binecuvântați, căci spre aceasta ați fost chemați, ca să moșteniți binecuvântarea*” (*I Petru 3, 9*). Se înțelege – și viețile lor o dovedesc – că Apostolii nu propovăduiau aceste principii, ci erau pătrunși de ele, ele deveniseră principiile lor de viață.

Așadar, porunca iubirii vrăjmașilor nu este o poruncă exagerată, imposibilă pentru ființa umană. Atunci de ce noi suntem atât de departe de împlinirea ei? De ce această poruncă ne pare atât de înfricoșătoare? Evanghelia de azi ne dă, indirect, răspunsul prin aceste cuvinte ale Mântuitorului: „*Și dacă iubiți*

pe cei ce vă iubesc, ce răsplată puteţi avea? Căci şi păcătoşii iubesc pe cei ce îi iubesc pe ei. Şi dacă faceţi bine celor ce vă fac vouă bine, ce mulţumire puteţi avea? Că şi păcătoşii acelaşi lucru fac. Şi dacă daţi cu împrumut celor de la care nădăjduiţi să luaţi înapoi, ce mulţumire puteţi avea? Că şi păcătoşii dau cu împrumut păcătoşilor; ca să primească înapoi întocmai” (Luca 6, 32-34). Ce observăm? Domnul ne arată că există în om o înclinaţie firească de a face bine semenului care i-a făcut şi lui bine. Acest lucru îl fac şi „păcătoşii”, sau, cum spune Evanghelistul Matei, „vameşii şi păgânii” - adică oamenii care nu au nici o legătură cu Dumnezeu, nici o „cunoaştere” a Lui, care nici nu cred în El. Nu trebuie neapărat să crezi în Dumnezeu ca să faci un bine. Şi astăzi cunoaştem sumedenie de cazuri de atei care fac şi fapte bune, şi care, mai ales, pe cei din familia lor îi iubesc cu sinceritate. Dar din text se subînţelege un lucru foarte important: „păcătoşii”, cum sunt numiţi aceşti oameni în text, nu pot, şi nu vor putea niciodată, să-şi iubească vrăjmaşii. Într-adevăr, cum am spus, în orice om există o afecţiune naturală pentru cei apropiaţi: rude, prieteni, cei ce îi fac bine. Dar faţă de duşmani această afecţiune naturală lipseşte. Pe vrăjmaşi este firesc să îi urăşti, nu să-i iubeşti. Impulsurile noastre fireşti ne împing ca, atunci când, de pildă, suntem ocărâţi, la rândul nostru, să ocărâm; când suntem loviţi peste obraz, să ne simţim jigniţi şi, cum era în anumite vremuri demult apuse, să-l provocăm pe agresor la duel pentru a ne apăra demnitatea ofensată, ş.a.m.d. Dar tocmai aici e problema: Hristos nu vrea să mai trăim după aceste impulsuri ale naturii omeneşti căzute. „*Fraţilor, spune Sfântul Pavel, nu suntem datori trupului, ca să vieţuim după trup. Căci dacă vieţuiţi după trup veţi muri, iar dacă ucideţi cu Duhul faptele trupului, veţi fi vii. Căci câţi sunt mânaţi de Duhul lui Dumnezeu sunt fii ai lui Dumnezeu”* (Romani 8, 12-14).

Hristos nu vrea să mai trăim precum lumea, care nu Îl cunoaşte pe Dumnezeu. În fond, aceste cuvinte fac parte din *Predica de pe Munte*, predică în care Hristos ne arată că trebuie să

trăim, încă de aici de pe pământ, o viață nouă, de fii ai Împărăției Cerurilor, cum o spune și evanghelia de azi: „*Și veți fi fiii Celui Preaînalt*” (Luca 6, 35). Hristos nu ne cere doar să fim niște oameni buni, morali, ci să fim oameni duhovnicești, sau, forțând puțin expresia, oameni suprafirești. Hristos vrea să trăim ca fii ai Celui Preaînalt, și nu ca oamenii lumești. Dar, ca să trăim așa, trebuie mai întâi să devenim fii ai lui Dumnezeu. Cum? Prin *nașterea din nou*. Și aceasta prin lucrarea Duhului Sfânt. Doar așa noi vom putea să nu mai trăim după impulsurile firii căzute (după trup), ci, ca să zicem așa, după „impulsurile” Duhului Sfânt, după îndemnurile vieții celei noi, care este în noi prin Hristos. Duhul Sfânt, doar El, Care cunoaște adâncurile lui Dumnezeu, poate să ne aducă „ceva” din Dumnezeu, și anume, iubirea Lui divină, iubirea Lui de vrăjmași. Căci *Dumnezeu Își iubește vrăjmașii!*

Ajunși aici, să luăm aminte puțin la acest aspect: Dumnezeu Își iubește vrăjmașii. Și noi am fost (unii mai suntem și acum) vrăjmașii Lui. Și ce a făcut Dumnezeu pentru noi, vrăjmașii Lui? Ne spune atât de minunat Scriptura: „*Căci Hristos, încă fiind noi neputincioși [și vrăjmași ai Lui], la timpul hotărât, a murit pentru cei necredincioși*”, și, de asemenea: „*Dar Dumnezeu Își arată dragostea Lui față de noi prin aceea că, pentru noi, Hristos a murit când noi eram încă păcătoși*”, și „*pe când eram vrăjmași, ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său*” (Romani 5, 6, 8-10). Iată, iubirea lui Dumnezeu, iubire care se jertfește pentru vrăjmași. Această iubire o poate revărsa Duhul Sfânt și peste noi. Să luăm aminte la acest cuvânt al Apostolului: „*Iubirea lui Dumnezeu s-a vărsat în inimile noastre prin Duhul Sfânt, Cel dăruit nouă*” (Rom 5, 5). Și să fim atenți: 1. e vorba de „iubirea lui Dumnezeu”, de iubirea divină, și nu de iubirea sau afecțiunea naturală care există în om; 2. iubirea aceasta care vine de la Dumnezeu se revărsă în noi numai prin Duhul Sfânt.

Dar, desigur, ne putem întreba: Dar dacă Duhul Sfânt revărsă dragostea în inimile noastre, noi nu mai avem a face nimic? În loc de un răspuns, vom

înfațișa două cuvinte ale

Sfântului Macarie cel Mare, din care, fiecare, prin citire și rugăciune, vom primi luminare; acesta spune:

„Apropiindu-se cineva de Domnul, se cuvine, mai înainte de toate, să se silească a săvârși binele - chiar dacă inima sa nu vrea acest lucru - și să aștepte totdeauna, cu credință neclintită, mila Lui; să se silească să iubească, chiar dacă nu are în el iubire; să se silească să fie blând, chiar dacă nu are în el blândețe; să se silească să fie îndurător și să aibă inimă milostivă; să se silească să fie îndelung-răbdător, atunci când este disprețuit, iar când este batjocorit să nu se indigneze. (...) Să se silească spre rugăciune, chiar dacă îi lipsește rugăciunea duhovnicească. Văzând, deci, Dumnezeu pe unul că așa se luptă și cu sila, împotriva inimii sale, Domnul îi va da adevărata rugăciune a Duhului, îi va da iubirea adevărată, blândețea adevărată, îndurare a inimii și bunătatea adevărată, într-un cuvânt, îl va umple de roadele Duhului”1.

Și cel de-al doilea cuvânt: „Creștinul întru toate trebuie să aibă ca exemplu, mereu viu în memorie, smerenia, comportarea, blândețea și felul de a trăi al Domnului; să stăruiască în rugăciune, să ceară totdeauna cu credință ca Domnul să vină și să locuiască în el, să-l întărească în împlinirea poruncilor Lui, ca Domnul Însuși să Se facă salaș sufletului său. (...) Văzând Domnul atâta hotărâre și atâta zel pentru bine, văzând că acesta se silește continuu să-și amintească de El și să facă binele. (...) Se milostivește de el, îl izbăvește de dușmanii săi și de păcatul care locuiește în el, și-l umple de Duhul Sfânt. Și așa împlinește el cu adevărat, fără efortare și trudă, toate poruncile Domnului; sau ,mai degrabă, Domnul împlinește în el poruncile sale și face să crească, în toată curăția, roadele Duhului”2.

În concluzie: porunca iubirii vrăjmașilor nu ne mai apare atât de irealizabilă, dacă înțelegem că pentru a-i iubi pe cei ce ne fac rău avem nevoie de o putere mai presus de puterile naturale ale omului: *puterea supranaturală a Duhului Sfânt*. De asemenea, această poruncă nu mai pare atât de înfricoșătoare, dacă o împletim

cu „porunca” de a-L găsi pe Hristos, de a ne uni cu El, de a rămâne în El, ca mlădița în butucul viței. Așa cum prin El devenim fiii Tatălui ceresc, tot așa, prin El, devenim iubitori de vrăjmași, adică fii ai Celui Ce face să răsară soarele și peste cei buni și peste cei răi. („*Iisus Biruitorul*” anul XVI, nr. 40, 26 sept. – 2 oct. 2005)

NOTE

1. Sf. Macarie Egipteanul, *Omilii duhovnicești*, Scrieri, PSB 34, EiBMBOR, Buc. 1992, Omilia XIX, 3, pg. 188;
2. Ibidem.

Biserica din cimitir - Făgăraș (*miniatură*)

Dragostea creștină, temelia vieții duhovnicești

Lenuța Dolinski

Arbore – Suceava

Indiferent de locul pe care-l ocupă în societate, omul, în general, nu poate trăi decât în comuniune cu semenii săi. Din perspectiva fenomenologiei creștine, iubirea, ca scară spre desăvârșire, conține oxigenul dumnezeiesc prin care fiecare creștin se face copărtaș la bucuriile și suferințele celorlalți. Această iubire comunitară în faptă implementează în suflet o picătură din harul dumnezeiesc, și ne face asemenea lui Hristos, pentru că cine este al lui Hristos, iubește pe Hristos și îmbrățișează întreaga lume în dragostea sa.

Iubirea aceasta trebuie să fie nemărginită, fără prejudecăți, de caracter universal. Ea trebuie să se îndrepte spre toți oamenii, fără discriminare și să-i cuprindă pe toți în slujire și dăruire, iar acest lucru poate să fie întotdeauna realizabil considerând “eul” oricărui om ca fiind identic cu al nostru; dacă îl interiorizăm propriei noastre persoane reușim să desființăm barierele care ne despart de ceilalți. O dată cu această realizare deschidem propria noastră personalitate tuturor oamenilor, îi primim în suflet, în noi înșine. Și dacă această virtute a compasiunii este lăsată să crească, nu vom mai produce niciodată suferință nimănui, ci îi vom îmbrățișa pe toți oamenii cu aceeași iubire, neamestecată cu sentimente de marginalizare și interese antagoniste.

Iubirea creștină este opusul individualismului rigid și meschin. Ea este deschiderea inimii în mod nelimitat pentru semenii noștri, în Hristos Iisus. Iubirea curată din care izvorăsc toate faptele noastre și pe care ele o fac să sporească, nu poate atinge niciodată un nivel de la care să nu mai poată crește, pentru că iubirea lui Hristos din care ea se alimentează nu are limită. Prin iubire pătrundem, realmente, înăuntrul

aproapelui nostru, în

sâmburele ființei lui. Îl pătrundem bineînțeles fără să-l anulăm ca persoană, fără să-l micșorăm, ci dimpotrivă, dându-i posibilitatea să crească.

Adevărata fericire constă în “a da”, a sluji cu dăruire semenilor, în experiența relației de dragoste cu toți semenii și nu în cea cerebrală care izvorăște din egocentrism. Pentru Sfântul Ioan Gură de Aur, de pildă, iubirea și milostenia, ca metode de slujire a aproapelui, sunt stări sufletești de identificare cu ceilalți oameni, dar nu în sensul depersonalizării.

Cuviosul Paisie Aghioritul spune: *“Cel ce ia ceva primește bucurie omenească. Cel ce dă primește bucurie dumnezeiască. Bucuria dumnezeiască o luăm prin a da... ”*

Prin comuniunea euharistică cu Hristos și prin celelalte Sfinte Taine, toți oamenii devin, prin harul Sfântului Duh, părtași ai dragostei dumnezeiești. Cel mai edificator exemplu dintre oamenii care au trăit pe pământ și au cultivat iubirea întru sfințenia sufletului a fost Preacurata Născătoare de Dumnezeu. Ea a fost un exemplu elocvent și plin de folos față de toți cei care o vedeau. Inima ei a fost ca un ocean de dragoste către Dumnezeu și pentru a-i mulțumi nu avea nimic altceva de făcut decât să-L iubească. Lumea exterioară nu a putut-o influența cu nimic nociv, pentru că lumea ei interioară era cu totul pătrunsă de dragostea lui Dumnezeu. Sufletul ei a fost cel mai curat loc de pe pământ în care a binevoit Dumnezeu să Se odihnească.

Față de oameni a fost apropiată; slujirea semenilor a ocupat un loc primordial în viața ei.

Iubirea adevărată trebuie să cuprindă pe toți, pentru că aproapele este icoana lui Dumnezeu. Creștinul adevărat nu are dușmani și el nu este dușmanul nimănui. Comunitatea aceasta în solidaritate, dragoste și dăruire față de toți trebuie realizată spre slava lui Dumnezeu, pentru că toți suntem mădulare ale Trupului Tainic al lui Hristos. (*Candela*, Nr. 7/2003)

Rezultatele concursului de poezie creștină “*Cer nou – Pământ nou*” ediția 2005

Premiul I: Preot *Costică Moroianu*, Constanța.

Premiul al II –lea: *Vasile Solcanu*, Comuna Bogdănești,
Județul Suceava.

Premiul al III –lea: *Monica* (și atât!). Autoarea
dorește ca în caz de alegere a vreunei poezii să i se publice
doar prenumele.

**PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI PENTRU
CEA MAI BOGATĂ COLABORARE CU POEZII LA
REVISTA “PORUNCA IUBIRII” – ION DUȚĂ NOVACI,**
din orașul NOVACI, județul GORJ

Dăruim cititorilor cele mai alese flori de simțire creștină,
surprinsă în stihuri de participanții la concurs.

Poezii de Monica!

Uluitoare
Sunt darurile Tale, Doamne!
Fă-mă rouă
 peste curăția cuvintelor
fă-mă rugăciune – izvor neoprit
 din hăul albastru
 al inimii.
 *

Rugăciune:

Pune în gura mea
Cuvintele Tale de foc

Ca să Te cânt
dulce Iisuse
infinită tandrețe.

*

Câtă putere au cuvintele
și eu nu am știut,
întunecata de mine
Spun și eu ” Doamne,
rănește-mă cu iubirea Ta”
Și inima mea sângerează
de fericire
și înlăuntrul chircit
se desfășoară
cutremurându-mă
și luminându-mi
nemărginirea!

*

Cum lumina albastră
fără să spargă fereastra
trece prin sticlă
și umple odaia
dar cum
nu mi se sparge pieptul
când lacrima inimii Sale
străpunge spre inima mea.

Poezii de Vasile Solcanu

Te gust

Te gust din Pâine și din Vin
Fără să mă satur
Primind din linguriță
Mai mult de-un Univers.

Că greutate n-am
Dar totuși mai apasă,
Că urmele-n nisip
Sunt tot mai noi...?

Iar apa mării mi-ajunge pân' la glezne...

Apărătoarea Sfântului Munte

Cum pot să urc pe muntele tău,
Maică,
Când inima mea este
numai o vale?
În apele ei tulburi
Nu cresc pești pentru...
înmulțire...
Nici în țarina ta,
Maică,
nu se mai coace grâul
pentru cinci pâini...
În inima mea
și în țara mea,
Maică,
nu mai rămân firimituri
la mese cu prieteni...
Cum să urc pe Muntele Tău , Maică?

Poezii de Preot Costică Moroinanu

Adormirea Maicii Preacurate

La Adormirea-ți, Maică Preacurată,
Eu vin cu darul sufletului meu,
O lacrimă-n cuvinte înălțată,
De al tău Fiu e binecuvântată,
De Domnul Vieții, veșnic Dumnezeu.

Și toamna-nlăcrimată, în ploi plânge
Mutarea ta de pe pământ la Cer,
Al tău Fiu Sfânt pe toți la El ne strânge
Și moartea, pentru toți, în jertfă-o-nfrânge,
Acei ce cred în El, nicipând nu pier.

Vin îngerii din cer la Adormire,
O, Maică Preacurată, al Tău Fiu Sfânt
În slava Lui te ia spre-nveșnicire
Și-n noi rămâi în suflete-n smerire
Întru Lumina Domnului Cuvânt.

Se pleacă pomii-n fața ta, Preasfântă,
Iar vâlul tău e mângâiat de vânt,
Azi noaptea zi se face, îngeri cântă
Și moartea încă-o dată este-nfrântă,
Te-nalță-n Slavă Veșnicul Cuvânt.

Apostolii cu binecuvântare,
În marginile lumii-s răsfirați,
În lacrimi, câte-s, află alinare,
Le ești de-a pururi împrimbăvărare,
Te preamăresc în duhuri luminați.

La lume lași a ta milostivire
 Rămâne-n urmă îngerescul crin,
 În suflate-aduci Raiu-n înflorire
 Și cerul în icoane și în fire
 Pe Fiul tău, Cuvântul Sfânt Divin.

Ne dăruie Cerul dintr-a ta privire
 Întru Lumina Domnului Cuvânt
 Și-n rugă cuprinzi întreaga omenire
 Și-nalți în Duhul Sfânt întreaga fire
 Și plângi cu-ndurerații pe pământ.

O, Maică Sfântă pururea Fecioară,
 Dă-mi lacrima-ți în duh, s-o simt și eu,
 Adu în el cereasca Primăvară,
 Pe Fiul tău, Cuvântul, dă-mi-L iară,
 Prin tine-a-L preamări pe Dumnezeu.

Hristos răstignit

Plâng lumânările lacrimi de ceară,
 Fierbinți sunt pe-obrajii luminii
 Se tânguie vântul în suflet și-afară,
 Hristos răstignit e pe-a crucii povară,
 Pe frunte-I mai sângere spinii.
 În coasta împunsă e raiu-nflorit,
 Iubirea-I ne e Primăvară
 Eternă în suflet, în cuget smerit,
 Piroane oricâte în trup au lovit,
 Cuvântul nu poate să moară.

În moarte, asupră-I, păcate, dureri,
 Din lumea întreagă le strânge,
 O vrea întru slava cereștii-nvieri
 Și-n zări sufletești înfloresc primăveri,
 Pe fruntea-I, din spini, flori de sânge.

Poezii de Ion Duță Novaci

De n-ai fi înviat, Iisuse!

De n-ai fi înviat, Iisuse, ce s-ar afla azi oare?
 Ar străjui sus cerul, ar mai via pământul?
 Ar mai domni luceferi stăpâni pe depărtare?
 Ar curge lin lumina, izvor de desfătare
 Și armonia-n toate și viața și Cuvântul?

Unde ar fi el, omul? Ce rost l-ar fi crescut?
 Ar fi știut de dorul și grija mântuirii?
 Ca să se-nalțe singur nu-i dat să fi putut,
 Când din copilăria-i în grijă l-ai avut,
 Ca să-l păstrezi ca simbol etern dumnezeirii.

De nu-nviai, Iisuse, am fi avut noi cruce?
 Să ne ferească drumul de greu și de osânde,
 Am fi știut noi calea și încotro ne duce
 Și fără crucea care ne-așteaptă la răscruce
 Am fi găsit hotarul, de unde până unde?

Chiar de-ar fi rămas cerul alături cu pământul
 Și-n hău plutind ca astăzi luceferi și cu stele
 De nu-nviai, Iisuse, să stăpânești tumultul,
 Să domolești vulcanii să se smerească vântul,
 În toate ar fi fost haosul trăirilor mișele.

Dar Tu, Iisuse Doamne, anume-ai înviat
 Ca să sfărâmi tot iadul, osânda și păcatul
 Cu moartea Ta pe moarte, spre slavă ai călcat
 Să Te avem în ceruri, Slăvitul Împărat,
 Cum scris e în Scriptură dintr-u-nceputuri datul!

Crăciun fără mama

Preot Costică Moroianu

Mamei mele, Victoria

La ferestrele gândurilor, înfloresc lacrimile micuței Victorița, din primăvara sufletului ei, în iarna de afară și în inimile viscolite de durere ale celor din familie, gerul transformându-le în flori de argint dăruite de dorul fetei, mamei ei, Eliza, plecată din viața pământească la numai 32 de ani.

Cu ochii plânși, cu privirile triste, Victorița auzea viscolirea de afară și, în primăvara sufletului ei, își chema mama să o aline în suspine, să o mângâie, să-i simtă căldura dragostei ei în preajmă. În dorul ei, pe trandafirii obrăjorilor, din cerul privirilor sale, apăreau perle de rouă îngerească, și nu mai știai care sunt lacrimile ei și care sunt lacrimile îngerilor.

Viscolul se întetea afară, lemnele ce ardeau în sobă erau pe terminate, și altele nu mai erau, și tatăl îndurerat, Constantin, își ținea primăvara sufletului lui în brațe aproape de inima lui, să nu o cuprindă iarna de afară.

Dorul de mamă striga din privirile înlăcrimate și din sufletul fetei de numai doi anișori și tatăl, stăpânindu-se cu greu să nu plângă în fața ei, îi mângâia părul blond ca spicul de grâu. În plânsul ei repetat, mama era chemată să vină lângă brăduțul de Crăciun, să o ia în brațe, să o salte spre cetinile verzi, printre ninsorile împăratești ale aripilor îngerești.

- Mama, vreau la mama, să vină mama... se auzea printre bufnirile zăpezilor viscolinde ce izbeau în ușă și în ferestrele casei.

- Fetița tatei, frumoasă și bună, uite, dacă nu mai plângi, mama o să se bucure și, de acolo de unde este dusă, de dincolo de cer, o să-l roage pe Moș Crăciun să vină în casa noastră, lângă

brăduț, să îți aducă daruri.

Fetița, printre suspine, bucuroasă că în căsuța lor vine cineva trimis de buna ei mamă, a întrebat cu nădejde înflorită în inima ei:

- Cine este Moș Crăciun?

- Moș Crăciun este un om bun, cu barba albă ca zăpada, cu ochii albaștri cum e cerul când e senin, și vine la copiii cumiști cu daruri, i-a spus tatăl.

- Și de unde vine? a întrebat fetița.

- De departe vine Moș Crăciun, de tare departe... de sus, din înălțimile iubirii lui Dumnezeu, i-a răspuns tatăl. Sania lui este un norișor alb ce trece în zbor peste zăpezile din cale, dusă de stele strălucitoare din insulă în insulă de dor. Așa se vede de pe pământ, apoi venind spre lumea noastră, se face din ce în ce mai mare, și îngerii ning din aripi fulgi mari de nea, și sania coboară pe pământ printre ninsori împăratești, și Moș Crăciun vine printre troiene la toți copiii. Când nu are daruri, le spune vorbe bune, îi învață să fie buni, cumiști, ascultători, să îl iubească pe Dumnezeu, care îi ocrotește și îi face mari.

- Și dacă este atât de bun, de ce nu o aduce și pe mama? a întrebat înlăcrimată fetița.

- Eh... a oftat Constantin, tăticul te roagă să nu mai plângi. Mama este dusă pe un drum lung și fără întoarcere, dar odată și odată ne vom întâlni într-o lumină neînserată și ne vom bucura cu toții. Până atunci Moș Crăciun aduce daruri de la cei dragi, plecați în lumile lui Dumnezeu, vorbe bune, dragostea lor și vești de la ei. Și ei îl așteaptă pe Moș Crăciun să le aducă vești de pe pământ, să le vorbească despre noi. Moș Crăciun îi va spune mamei că ești cuminte, că vei crește mare, că ești fetița vieții sufletului meu, că tăticul te ocrotește și că ea este în gândurile și rugăciunile noastre.

Fetița îl asculta atentă, cu ochii mari și senini și, deși afară viscoala și în casă se făcuse frig, bucuria venirii lui Moș Crăciun îi însenina privirile. Printre rafalele de vânt întetite, s-a auzit bătând în ușa casei.

- Tată, cine e? a întrebat fetița.

- Cred că e Moș Crăciun, a răspuns Constantin, și a deschis ușa. Fii binevenit, Moș Crăciun, în căsuța noastră!

- Dragii moșului, este o iarnă strașnică afară și am venit prin nămeți cu greu, la o fetiță cuminte, Victorița, așa îi spune... da, da, uite așa scrie în scrisoarea asta... aici locuiește Victorița, da?

- Da, aici locuiește, de unde aveți scrisoarea? a întrebat fetița nerăbdătoare.

- Eh, oftă moșul, lăcrimând pe sub sprâncenele albe ca de omăt, de la mama ta. Mi-a dat această scrisoare și în ea scrie să fii cuminte, să nu mai plângi, fiindcă atunci când tu plângi, mama se întristează în sufletul ei. Uite, îți trimite și daruri, arată moșul spre sacul plin cu jucării și dulciuri, pe care l-a așezat lângă brăduțul casei. pe ale cărui cetini se aflau dorurile și lacrimile copilei.

- Dar mama când vine la mine? a întrebat cu privirile înrourate fetița.

- Draga moșului, ea e plecată pe un drum lung și fără întoarcere, dar mi-a lăsat vorbă să-ți spun că nu te uită, că se gândește la tine și se roagă pentru tine lui Dumnezeu să te aibă în grija Lui. Să te rogi și tu pentru ea și iubirea ei va fi în preajma ta.

Fetița a primit darurile de la Moș Crăciun și, deși era mică, nu a uitat că în rugăciune, iubirea mamei o învăluie, mângâindu-i inima.

Și primăvara sufletului copilei a topit florile de gheață de la ferestrele casei și ale sufletelor celor dragi și, în primăvara vieții veșnice, își întrezărea mama și, în gândurile ei, încă o aștepta să vină lângă brăduțul în care îngerii aprindeau stelute de lumini...

Satul dorurilor mele

Preot Costică Moroianu

*Tatălui meu, Alexandru,
În amintirea și spre pomenirea bunicilor mei,
Ion și Călina*

Cochirleni este satul de dor al sufletului meu, unde tatăl meu și-a trăit copilăria și anii tinereții sale, până la plecarea pe front.

Este satul trudniciei bunicilor mei, Ion și Călina, prin brazdele pământului udat de lacrimile și sudoarea hărniciei atâtor străbuni. Este satul în care tatăl meu a adunat în suflet frumoasele colinde strămoșești, în armoniile cărora îngerii veneau la ferestrele sufletului meu în nopțile iernilor viscolinde, dăruindu-mi, pe cetinile gândurilor, dalbe flori și strălucitoarea stea a magilor.

Este satul de pe colinele dorului de cer și veșnicie, unde Cuvântul își afla odihnă în lumina candelor și a privirilor sfinților, în stranele înrouate de lacrimi și amintiri, ale vechii biserici ce te îndemna tainic, în suflet, să-i urci treptele spre Betleemul proscomidiei și, de aici, mai departe, prin ninsori împărătești, spre dincolo de cer, spre Ierusalimul veșniciei lumii întregi.

Între Betleem și Ierusalim, sufletul colindător poartă în sine satul ancestral în lumina Cuvântului vestit de colinde, adus în case și în suflete.

Frumusețea vieții satului nu poate fi uitată, rămâne în veșnicia sfintelor sărbători, în lumina Cuvântului, în colindele străbune.

În această frumusețe a vieții satului ne revedem părinții și bunicii, în nopți de Ajun, în fața sfintelor icoane, în preajma ninselor cetini

de brad ori în uşile larg deschise, întâmpinând colindătorii, din noapte până în zorii noii zile a Naşterii Domnului Hristos, a Cuvântului vieţii a toate.

Îi întâmpinau pe colindători cu panere pline cu mere, nuci şi colăcei împletiţi, infinitul iubirii, darul lui Dumnezeu în sufletele gospodarilor, ce se afla în continuă sporire prin dăruire. Era o dăruire de sine, reciprocă. Cetele colindătorilor le aduceau în suflete dalbele flori ale ninsorii lor împărăteşti şi, pe scutece de omăt, în colindele străbune, pe Nou-Născutul Domn Cuvânt. Le aduceau bucuria bunei vestiri a venirii pe pământ, în peştera din Betleem şi din suflet, a Fiului lui Dumnezeu, iar gazdele le dăruiau seninul privirilor şi al inimilor lor, omătul făinii bobului de grâu adunat în colăceii deveniţi semne ale infinitului, copti în căldura iubirii lor de cer şi de oaspeţi. Nu le dăruiau bani. Îşi dăruiau unii altora Cuvântul ce le învăluia sufletele în pacea şi bucuria Lui dumnezeiască. Iubirea hristocentrică era într-o continuă dăruire, astfel încât nu se mai ştia cine dăruieşte şi cine primeşte. Erau cu toţii în lumina Cuvântului, printre ninsorile împărăteşti ale harului Său.

Cetele de flăcăi cântau pe rând strofele colindelor, aducând în suflete, pe cât le era dat, armoniile imnurilor îngereşti din ceruri. La frumuseţea corului, contribuia cu mult drag şi dăruire de sine, preotul satului, popa Rică, aşa cum îi spuneau sătenii. Cu multe săptămâni înainte, părintele Rică, înconjurat de tineri, îi învăţa frumoasele colinde străbune. Nu putea fi uitat *troparul Naşterii Domnului*: „*Naşterea Ta, Hristoase Dumnezeu! nostru, răsărit-a lumii Lumina cunoştinţei; că întru dânsa, cei ce slujeau stelelor, de la stea s-au învăţat, să se închine Ție, Soarelui dreptăţii, şi să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus, Doamne, slavă Ție!*”

În timp ce îi învăţa cântările, mâinile sale făureau din ramele unor ciurele vechi trei stele, pe care le împodobeau cu multă răbdare şi îndemânare cu hârtie colorată din care, în mâinile sale, înfloreau frumoşi boboci de trandafir pentru cele cinci colţuri ale fiecărei stele. În centrul lor, părintele aşeza câte o icoană cu Naşterea Domnului, apoi le sfinţea şi le dăruia în fiecare an celor ce învăţau cel mai bine troparul praznicului, dăruindu-le astfel binecuvântarea

de a vesti Naşterea Domnului din

casă în casă, spre bucuria sfântă a sătenilor.

Pe drumurile de argint ale ninsorilor băătorite de colindători, treceau magii satului, irozii, jienii și darnicul Moș Crăciun, cu plete dalbe, așteptat cu multă nerăbdare de copii în fiecare an. Pe aceleași cărări argintate de ninsori, venea părintele satului cu icoana Nașterii Domnului, apoi cu busuiocul nădejdiei de mai bine și, prin sfințirea vieții, aducea în sufletele

sătenilor roua înmiresmată a Iordanului sfințit prin Botezul Domnului Hristos.

În întrecerile flăcăilor călări, pe ulițele acoperite de zăpezi, printre troiene, în alergările lor spre Dunăre, simțeau în sufletele lor dorința de a ajunge

cât mai curând aproape de Hristos, pe malurile Iordanului neamului, dorința

fiecăruia de a fi primul care să scoată din valuri crucea iubirii lui Dumnezeu, ce sfințea apele și gândurile.

Frângerea prescurii în nopțile pascale, spre Învierea Cuvântului jertfit în suflete, aducea în priviri și în inimi, lumina iubirii Sale.

Și hora satului avea ceva din comuniunea hristocentrică a mesei celei de taină, inel al viețuirii satului, cercul horei, început fără sfârșit; era infinitul din sufletele oamenilor, într-o continuă rotire stelară.

Rămân cu gândul în satul de dor al sufletului meu, în pridvorul casei bunicilor Ion și Călina, pe care nu i-am cunoscut, dar îi simt prezenți în rostul și rostirea vieții mele, în lumina Cuvântului colindat de dalbe flori, printre ninsori împărătești.

La fântâna îngerilor

Preot Costică Moroianu

Amărăciunile, greutățile și durerile rănilor îndurate pe front, au înăsprit trăsăturile chipului slăbit de suferințe ale săteanului Coman V., din așezarea istorică Ulmetum, actual Pantelimonu de Sus, dar nu și pe cele ale sufletului. Dăduse tribut războiului, din trupul său, în timpul unor lupte grele, având în locul unui picior o proteză de lemn. Mergea cu greu, făcându-și cunoscută prezența prin apăsarea trupului pe proteză, care și ea gemea adesea, fiind părtașă la durerile săteanului chinuit. Vorbea puțin, cu rost, și rareori se lăsa convins să depene din amintirile dureroase ale vieții sale din vremi de război.

Avea o casă grea, cerințe, suferințe, lipsuri, dar și mângâierea a trei fiice și trei feciori, pe care, prin munca brațelor sale, i-a ajutat Bunul Dumnezeu să îi vadă căsătoriți la rosturile lor. Copiii erau bucuria și mângâierea vieții, a bătrâneților sale. Se ruga în adâncul inimii lui Dumnezeu și îi mulțumea pentru toate: pentru că i-a dat puteri să-și ducă în lume crucea vieții pe Golgota suferințelor lui, pentru că i-a dat puteri să înfrunte greutățile vieții, pentru că i-a salvat viața pe front, l-a ocrotit și l-a ajutat să se întoarcă în satul și în casa anilor căsniciei sale, pentru că i-a binecuvântat viața de familie cu fiicele și fiii pe care îi avea.

În această stare de mulțumire sufletească, pe care o dăruia lui Dumnezeu și în munca brațelor sale, trăia zilnic săteanul Coman.

Cerurile se deschid în fața oamenilor curați cu inima: “Fericiți cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu” (Matei V,8).

I s-a dat bunului Coman, aflat în grea suferință, să vadă lumile lui Dumnezeu, încă în trup fiind, pentru curăția inimii sale pe al cărei altar frângea pâinea iubirii, dăruind-o în rostirea lui sinceră, înțeleaptă, semenilor.

- Au venit la mine, părinte, doi bărbați frumoși și luminoși... eu cred că erau doi sfinți îngeri... m-au dus pe o pajiște verde, la marginea unei fântâni, și acolo mi-am văzut soția și un băiat, care au plecat demult din viața pământească în lumile lui Dumnezeu. I-am recunoscut: „*Da, Doamne, ai mei sunt*”... Băiatul, dacă ar fi trăit pe pământ, la vârsta aceasta ar fi ajuns. Și mi-au spus cei doi bărbați strălucitori, nespuse de frumoși, că peste o zi, la ora cinci seara, vor veni să mă ducă dincolo de pajiștea verde, spre frumusețea lumilor veșnice.

- Am văzut ce mi-au arătat și am auzit cele ce mi-au spus cei doi îngeri; mâine seară la ora cinci vor veni din nou la mine și mă voi duce cu ei; și nu îmi este frică, mă bucur! Voi pleca având în suflet pace și bucurie. Mă voi duce în lumile ce mi le-au arătat.. Vă rog să mă împărtășiți, să Îl am pe Hristos în mine, să fiu cu El în această călătorie veșnică!

Așa a fost, după cum a spus bunul creștin Coman. S-a împărtășit, și a doua zi, pe seară, la ora cinci, nici un minut înainte sau după aceea, având în suflet pace, bucurie, seninul cerului, a plecat către frumusețile lumilor lui Dumnezeu “unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit” (Condacul glasul 8 – Rânduiala înmormântării mirenilor).

Bunul Dumnezeu să ne dăruiască și nouă în inimi pace și bucurie în toate zilele vieții noastre, dar mai cu seamă în ultimele clipe ale vieții pământești, primindu-L pe Hristos în sufletele noastre, ca împreună cu El să înaintăm în iubirea Lui veșnică.

O prietenie adevărată

Preot Costică Moroianu

O prietenie adevărată rezistă în cele mai grele clipe ale vieții, chiar și în vremi de război, și are continuitate spre primăvara vieții veșnice. O astfel de prietenie a existat între Ion I. și Alexandru M.

Amândoi s-au născut și au copilărit în ancestrala vatră a Dobrogei. Ion era din satul Dulgheru, iar Alexandru, din Cochirleni, un sat în apropierea Dunării. S-au cunoscut departe de casă, în război. Au trecut împreună prin ploi de gloanțe, purtând în suflete dorul de casă și, în roua privirilor, chipurile celor dragi. Au cunoscut vitregiile și amărăciunile războiului, au împărțit sfertul de pâine înghețată, spartă cu baioneta, răbdând pe rând de foame, pentru ca celălalt să primească un dumaticat în plus. Au scos din tranșee, cu gamelele, apele ploilor, înlocuindu-se unul pe celălalt când osteneau. Au lăcrimat împreună de dorul și de grija celor de acasă și s-au încurajat unul pe celălalt în momente de cumpănă. Și Ion și Alexandru au fost răniți grav, unul în cap, celălalt în plămâni. Au supraviețuit... anii au trecut...

Și Ion și Alexandru s-au căsătorit, Dumnezeu binecuvântându-le căsătoriile, primului cu o fiică, celui de-al doilea cu un băiețel și o fetiță.

Suferințele nu au încetat, însă, odată cu sfârșitul războiului. Greutățile și amărăciunile războiului, suferințele, vitregiile îndurate lasă urme adânci și, uneori, rănilor primite se redeschid.

Lui Alexandru, deși avusese o rezistență fizică și psihică deosebită, fiind deprins cu greutatea și munca vieții de la țară, după război, i s-a înrăutățit starea sănătății și puțin a lipsit ca să nu i se sfârșească zilele.

Ion îl înconjura cu aceeași căldură sufletească și sinceră prietenie:

- Ai să te faci bine, prietene, ai să trăiești mai mult decât mine!

Într-adevăr, deși starea sănătății rămăsese șubredă, Alexandru a supraviețuit și greutăților vieții de după război.

Ion spunea prietenilor că este sănătos și nu îl doare nimic, dar starea bună a sănătății era aparentă. Într-o zi au început să apară dureri mari de cap, rana primită în război lucra pe ascuns, el slăbea din zi în zi, obosea și vederea îi scădea. După spusele mamei lui, o bucată de schijă îi rămăsese în cap, aducându-i mari suferințe.

Ion a plecat din viața pământească având pe față zâmbetul sufletului său bun, lumina seninului ceresc, lăsând în inimile celor ce l-au cunoscut, adevărata iubire ce depășește clipele morții, fiind mai tare ca moartea.

Iubirea adevăratei prietenii a resimțit-o Alexandru și după plecarea în veșnicie a lui Ion, și ori de câte ori îi rostea numele, chipul lui apărea în roua privirilor sale, în lumina Cuvântului.

În buzunarul hainei lui Ion a fost găsit un bilet scris de acesta pentru Alexandru: *Prietene, m-am rugat la Dumnezeu, eu să mor, nu tu, fiindcă eu am numai un copil, tu ai doi copii, tu trebuie să trăiești să îi vezi mari... Fetița mea, o las în grija lui Dumnezeu, El e mare și bun.*

În lumina acestei rugăciuni a plecat din viața pământească în infinitul lumilor lui Dumnezeu, dincolo de moarte, dincolo de cer, bunul Ion, lăsând în sufletele noastre frumusețea unei adevărate prietenii.

“Mai mare dragoste decât aceasta, nimeni nu are, ca viața lui să-și pună pentru prietenii săi” (Ioan XV, 13). Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a avut-o pentru întreaga lume. Și celor ce Îl urmează în trăire Lui, le dăruiește Dumnezeu în suflete bucuria unei adevărate prietenii.

Adevărata prietenie este aceea, care are oricând puterea de jertfă, de renunțare la sine, pentru binele și mai binele altuia. Este floarea rară a iubirii, ce se frânge pentru a dăruia cerul și mireasma ei sufletelor din preajmă. Frumusețea și mireasma acestei flori rare rămân și în sufletul meu.

Icoană realizată de Andrioaie Petrică

Mă iartă iar, Măicuță, și Tu, sfinte Iisuse

Petrică Andrioaie

Mi-i viața zbuciumată
Și somnul un coșmar,
Că ieri, ca și-altădată,
Căzut-am, iar și iar.

Bătut-am iar piroane
În Trupul tău, Iisuse,
Cu scârbele-mi de toane,
Hulind a Tale spuse.

Ce jalnică făptură
Ce decăzut mai sunt!
Ce cuvinte ies din gură
Ce urâcios cuvânt...

Mi-i viața zbuciumată
Și somnul un coșmar
Mă iartă, Preacurată,
Mă iartă, iar și iar!

Mă iartă, Iisuse Doamne,
Mă iartă c-am căzut.
Îmi iartă a mele toane
Că-s doar un băț de lut.

Și-atunci când ai să vii
Pe nor, precum ai spus,
Sus în rai cu îngerii
Tu să ne duci, Iisus!

Cu al tău popor să fiu
În slavă și-n mărire,
Cu Tine veșnic viu
Cu Tine, Sfinte Mire!

